

เอกสารประกอบการเรียน ท ๓๐๒๑๒ ภูมิปัญญาทางภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑

ประมวลรายวิชา (Course Syllabus)

๑. รหัสวิชา ๗ ๓๐๒๑๒
๒. จำนวนหน่วยกิต ๑.๐ หน่วยกิต (๒ คาบ/สัปดาห์)
๓. เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน
๔. ชื่อวิชา ภูมิปัญญาทางภาษา (Thai Language Wisdom)
๕. ระดับชั้นที่ศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๖. กลุ่มสาระ/โรงเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
๗. ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒
๘. ชื่อผู้สอน
๑. ครุณวลฉวี นาคจันทร์
 ๒. ครูศิริพร มังกรแก้ว
 ๓. ครูฮาดี บินดูเหลี่ยม
๙. ลักษณะวิชา
[] วิชาพื้นฐาน	[] วิชาเลือกเพิ่มเติม
[✓] วิชาเพิ่มเติม	[] วิชาเลือกเสรี

๑๐. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมายและลักษณะของภูมิปัญญาทางภาษา วิเคราะห์ภูมิปัญญาทางด้านการสร้างคำ การใช้ ถ้อยคำ ภาษาวรรณศิลป์ สำนวน สุภาษิต ปริศนาคำทาย นิทานพื้นบ้าน ตำนาน เพลงพื้นบ้านและภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมไทย พุดนำเสนอความรู้ ความคิด เล่าเรื่อง ย่อเรื่อง อ่านและดูเรื่อง ที่เป็นประโยชน์ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ฟัง เรื่องราว นิทาน วรรณกรรมภูมิปัญญาในท้องถิ่น หรือ จากสื่อประเภทต่าง ๆ ประเด็นจากเรื่องที่อ่านทั้งทางด้านวรรณศิลป์ เนื้อหา และสังคม ประเภทของภูมิ ปัญญาทางภาษา

โดยการใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าแยกแยะ เลือก สรุป ความ ฝึกนิสัยและมารยาท จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น สร้างความคิดรวบยอด ฝึกปฏิบัติสืบค้น สื่อความ

เพื่อให้รักการเรียนรู้ภาษาไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางภาษา ภูมิปัญญาไทย รักท้องถิ่น รักประเทศไทย

๑๐. ผลการเรียนรู้

๑. บอกความหมายและลักษณะของภูมิปัญญาทางภาษาได้
๒. รู้และเข้าใจภูมิปัญญาภาษาทางด้านวรรณศิลป์และศิลปะการใช้ถ้อยคำให้เกิดอรรถรส รวมทั้งวิเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในภาษาได้
๓. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้านรวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของ นิทานพื้นบ้านที่มีพื้นฐานมาจากวรรณกรรมมุขปาฐะซึ่งเกิดจากจินตนาการอันหลากหลาย ของกวีพื้นบ้านที่สอดแทรกคติธรรมคำสอนควบคู่กับความเพลิดเพลินจากการอ่านตลอดจน สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาที่เกิดมาจากนิทานพื้นบ้านของแต่ละภูมิภาค
๔. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่มาของเพลงสำหรับเด็กสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านการใช้ ภาษาของเพลงสำหรับเด็กภูมิภาคต่างๆรู้และเข้าใจเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชนทั้งด้านความหมายและที่มา รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าเพลงพื้นบ้านที่สะท้อนชีวิต และสังคมในท้องถิ่นตลอดจนคุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาที่แสดงออกทางเพลงพื้นบ้าน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปฝึกปฏิบัติเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทาง วัฒนธรรมไทย
๕. รู้และเข้าใจในด้านภาษาถิ่นต่างๆและสามารถบอกความแตกต่างของภาษาถิ่น ในแต่ละภูมิภาคทั้งด้านหน่วยเสียง คำ และความหมาย
๖. รู้และเข้าใจความหมายของสำนวนคำพังเพย ภาษิตเห็นความแตกต่างทางภาษา สามารถวิเคราะห์คุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาที่ปรากฏในสำนวน คำพังเพย และภาษิตของภูมิภาคต่างๆ
๗. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่มาและประเภทของปริศนาสามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาที่ปรากฏในปริศนาและคุณค่าทางสังคมที่สะท้อนเนื้อหา

๑๑. โครงสร้างรายวิชา

ข้อ	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	จำนวน (คาบ)	กำหนด เวลา/เดือน	ภาระงาน (คะแนน)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ แนะนำภูมิปัญญา : มโนทัศน์ภูมิปัญญาทางภาษา					๑๕
๑	บอกความหมายและลักษณะของภูมิปัญญาทางภาษาได้	๑. ความหมายภูมิปัญญาภาษา ๒. ภูมิปัญญาทางภาษา แบ่งตาม ลักษณะภาษาไทย (มโนทัศน์หลักภาษา) ๒.๑ ภูมิปัญญาการสร้างคำ ๒.๒ ภูมิปัญญาการหลกคำใช้ถ้อยคำ ๒.๓ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระดับของภาษา ๒.๔ ภูมิปัญญาในงานประพันธ์ ๓. ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย	๖	พ.ย.	ทดสอบย่อย

ข้อ	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	จำนวน (คาบ)	กำหนด เวลา	ภาระงาน (คะแนน)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ภาษาวรรณศิลป์ : ภูมิปัญญาการร้อยเรียงถ้อยคำ					
๒	รู้และเข้าใจภูมิปัญญาภาษาทางด้านวรรณศิลป์และศิลปะการใช้ถ้อยคำให้เกิดอรรถรส รวมทั้งวิเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในภาษาได้	๑. สุนทรียรสทางภาษา ๒. ทฤษฎีเกี่ยวกับโวหาร ๓. ภาพพจน์ รส กลมท ในวรรณคดี ๔. วิเคราะห์ภาษาเชิงวรรณศิลป์ ๕. ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย	๖	ม.ค.	ทดสอบ ย่อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ยลยีนสำนวน : ภูมิปัญญาการใช้ถ้อยคำและสำนวน					
๓.	รู้และเข้าใจความหมายของสำนวนคำพังเพย ภาษิตเห็นความแตกต่างทางภาษา สามารถ วิเคราะห์คุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาที่ปรากฏในสำนวน คำพังเพย และภาษิตของภูมิภาคต่างๆ	๑ .ความหมายและประเภทของสำนวน ๒. สำนวน ภาษิตเฉพาะท้องถิ่น ๓. การใช้สำนวน/บริบทการใช้ ๓. ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย	๔	ธ.ค.	ทดสอบ ย่อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ ขวนร้องรำทำเพลง : ภูมิปัญญาทางภาษา					
๔.	รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่มาของเพลงสำหรับเด็กสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านการใช้ ภาษาของเพลงสำหรับเด็ก ภูมิภาคต่างๆรู้และเข้าใจเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชนทั้งด้านความหมายและที่มา รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าเพลงพื้นบ้านที่สะท้อนชีวิต และสังคมในท้องถิ่นตลอดจนคุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาที่แสดงออกทางเพลงพื้นบ้าน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปฝึกปฏิบัติ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทาง วัฒนธรรมไทย	-ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน เพลงเด็กเพลงผู้ใหญ่ และประเภทของเพลงพื้นบ้าน -เพลงพื้นบ้านภาคกลาง -เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ -เพลงพื้นบ้านภาคอีสาน -เพลงพื้นบ้านภาคใต้ (ค้นคว้าเพิ่มเติมบูรณาการเรื่องภาษาวรรณศิลป์ในบทเพลงพื้นบ้าน, เพลงพระราชนิพนธ์)	๖	ม.ค.	ทดสอบ ย่อย

ข้อ	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	จำนวน (คาบ)	กำหนด เวลา	ภาระงาน (คะแนน)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ครั้นครั่งนิทาน : นิทาน วรรณกรรม วรรณคดีภูมิปัญญา					๑๐
๕	รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้านรวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของ นิทานพื้นบ้านที่มีพื้นฐานมาจากวรรณกรรมมุขปาฐะซึ่งเกิดจากจินตนาการอันหลากหลาย ของกวีพื้นบ้านที่สอดแทรกคติธรรมคำสอนควบคู่กับความเพลิดเพลินจากการอ่านตลอดจน สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาที่เกิดมาจากนิทานพื้นบ้านของแต่ละภูมิภาค	๑. นิทานพื้นบ้านศึกษา ๒. การแบ่งประเภทนิทานพื้นบ้าน ๓. วรรณคดีภูมิปัญญา ๔. การวิเคราะห์ความเชื่อ/วัฒนธรรม/คุณค่าทางสังคมของวรรณคดีภูมิปัญญา ๕. ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย	๖	ก.พ.	ทดสอบย่อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ สนุกสนานภาษาถิ่น : ภาษากับวัฒนธรรม					๕
๖	รู้และเข้าใจในด้านภาษาถิ่นต่างๆและสามารถบอกความแตกต่างของภาษาถิ่นในแต่ละภูมิภาคทั้งด้านหน่วยเสียง คำ และความหมาย	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาถิ่น -ภาษาถิ่นเหนือ -ภาษาถิ่นใต้ -ภาษาถิ่นอีสาน	๖	พ.ย.	ทดสอบย่อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ยลยีนคำทาย : วิถีชีวิต การละเล่น และภูมิปัญญาการสร้างคำทาย					๕
๗	รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่มาและประเภทของปริศนาสามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาทาง ภาษาที่ปรากฏในปริศนา และคุณค่าทางสังคมที่สะท้อนเนื้อหา	-ปริศนาคำทายและส่วนประกอบของปริศนาคำทาย -ปริศนาคำทายพะหมี	๖	ก.พ.	แต่งปริศนาคำทายพะหมี

๑๒. วิธีการสอน

☒ การอธิบาย	☐ การสืบสวนสอบสวน
☒ การสาธิต / ทดลอง	☒ กลุ่มสืบค้นความรู้
☒ การใช้เกมประกอบ	☒ กลุ่มสัมพันธ์
☐ สถานการณ์จำลอง	☒ การเรียนรู้แบบร่วมมือ
☒ กรณีตัวอย่าง	☒ ความคิดรวบยอด
☐ บทบาทสมมุติ	☒ อริยสัจ ๔
☐ การแก้ไขสถานการณ์	☒ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
☐ โปรแกรมสำเร็จรูป	☐ การทัศนศึกษาออกสถานที่
☒ ศูนย์การเรียนรู้	☒ การเรียนรู้จากห้องสมุด

- ชุดการสอน
- คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- โครงการงาน
- การถามตอบ

- การพัฒนากระบวนการคิด
- การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การอภิปรายกลุ่มย่อย
- การแก้ปัญหา

๑๓. กำหนดการสอนแต่ละสัปดาห์

สัปดาห์ที่	วัน-เดือน-ปี	เรื่องที่สอน
๑	๒๘ ต.ค. - ๑ พ.ย. ๖๒	ปฐมนิเทศรายวิชา หน่วยที่ ๑ มโนทัศน์ภูมิปัญญาตามหลักภาษา : คำ
๒	๔ พ.ย.- ๘ พ.ย. ๖๒	หน่วยที่ ๑ มโนทัศน์ภูมิปัญญาตามหลักภาษา : การหลากคำ การใช้คำ
๓	๑๑ พ.ย.-๑๕ พ.ย. ๖๒	หน่วยที่ ๑ มโนทัศน์ภูมิปัญญาตามหลักภาษา : ระดับภาษา ราชาศัพท์
๔	๑๘ พ.ย.-๒๒ พ.ย. ๖๒	สรุปเนื้อหาหลักภาษาไทยตามแนวข้อสอบวิชาสามัญ ครั้งที่ ๑ ทดสอบเก็บคะแนนครั้งที่ ๑
๕	๒๕ พ.ย.- ๒๙ พ.ย.๖๒	หน่วยที่ ๓ ยลยีนสำนวน : การใช้สำนวน
๖	๒ ธ.ค.- ๖ ธ.ค. ๖๒	วันคล้ายวันพระราชสมภพ รัชกาลที่ ๙
๗	๙ ธ.ค.- ๑๓ ธ.ค. ๖๒	หน่วยที่ ๓ ยลยีนสำนวน : การใช้สำนวน
๘	๑๖ ธ.ค.- ๒๐ ธ.ค. ๖๒	หน่วยที่ ๓ ยลยีนสำนวน : การใช้สำนวน
๙	๒๓ ธ.ค.-๒๗ ธ.ค. ๖๒	สอบกลางภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๒
๑๐	๓๐ ธ.ค. - ๓ ม.ค. ๖๓	สรุปเนื้อหาภาษาไทยตามแนวข้อสอบวิชาสามัญ ครั้งที่ ๒ ทดสอบเก็บคะแนนครั้งที่ ๒
๑๑	๖ ม.ค. - ๑๐ ม.ค. ๖๓	หน่วยที่ ๒ ภาษาวรรณศิลป์ : การวิเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ในบทประพันธ์
๑๒	๑๓ ม.ค.- ๑๗ม.ค. ๖๓	หน่วยที่ ๒ ภาษาวรรณศิลป์ : การวิเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ในบทประพันธ์
๑๓	๒๐ ม.ค.-๒๔ ม.ค.๖๓	หน่วยที่ ๕ วรรณคดีภูมิปัญญา : การวิเคราะห์คุณค่าเนื้อหาในบทประพันธ์
๑๔	๒๗ ม.ค.- ๓๑ ม.ค.๖๓	หน่วยที่ ๕ วรรณคดีภูมิปัญญา : การวิเคราะห์ความเชื่อค่านิยมในบทประพันธ์ สรุปเนื้อหาภาษาไทยตามแนวข้อสอบ O-NET
๑๕	๓ ก.พ.- ๗ ก.พ. ๖๓	ทบทวน/และทดสอบย่อยหน่วยที่ ๒ และ ๕
๑๖	๑๐ ก.พ.-๑๔ ก.พ. ๖๓	หน่วยที่ ๖ ปริศนาคำทาย : ลักษณะปริศนาคำทาย, ปริศนาอะหัง
๑๗	๑๗ ก.พ.-๒๑ ก.พ. ๖๓	หน่วยที่ ๖ ปริศนาคำทาย : ปริศนาอะหัง / ผูกแต่งปริศนาอะหัง
๑๘	๒๔ ก.พ.-๒๘ ก.พ. ๖๓	สอบปลายภาคเรียน ๒/๒๕๖๒

หมายเหตุ : กำหนดการสอนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของครูผู้สอน

๑๓. การวัดและประเมินผล

ผลการเรียนรู้ที่	ภาระงาน	ประเภทงาน	คะแนน	กำหนดส่ง
๑	ทดสอบย่อยภูมิปัญญาทางภาษา	เดี่ยว	๑๐	พฤศจิกายน ๒๕๖๒
๒	วิเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์	คู่	๕	มกราคม ๒๕๖๓
	ทดสอบย่อยภาษาวรรณศิลป์	เดี่ยว	๑๐	มกราคม ๒๕๖๓
๑-๒	สอบกลางภาค	เดี่ยว	๒๐	ธันวาคม ๒๕๖๒
๓	ทดสอบย่อยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภูมิปัญญาสำนวน	เดี่ยว	๑๐	ธันวาคม ๒๕๖๒
๔-๕	ทดสอบย่อยการวิเคราะห์วรรณคดีภูมิปัญญา	เดี่ยว	๑๐	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
๗	แต่งปริศนาคำทายพระหมี	เดี่ยว	๑๐	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
จิตพิสัย			๕	
คะแนนระหว่างภาค			๘๐	
คะแนนปลายภาค			๒๐	
รวม			๑๐๐	

๑๔. หนังสืออ้างอิงเพิ่มเติมและเอกสารประกอบการสอน

กิ่งแก้ว อัทธจักร. (๒๕๑๙). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๘๔ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู).

เดือน พรหมเมศ. (๒๕๔๙) *เกมปริศนา เล่นภาษา เล่นคำ*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประคอง นิมนานเหมินท์ (๒๕๓๗) “นิทานพื้นบ้าน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๘* เล่มที่ ๑ หน่วยที่ ๒ หน้า ๕๖-๑๒๘ นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (๒๕๓๑). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์.

ไพโรธ เลิศพิริยภมร. (๒๕๑๖). *คติชาวบ้านลานนาไทย*. เชียงใหม่ : สุริวงส์ บุ๊คเซนเตอร์.

วาสนา เกตุภาค (๒๕๒๑) .*คติชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ.สหสยามพัฒนา

สมเกียรติ รัชชมนิ. (๒๕๕๑). *ภาษาวรรณศิลป์*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุกัญญา สุจฉายา. (๒๕๔๓). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (๒๕๔๙). *เจิมจันทน์กังสดาล:ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิปัญญาไทยในภาษา

ภูมิปัญญาไทยในภาษา	สุดพรรณนาเลิศเหลือหลาย
ควรจะอภิปราย	ให้เห็นจริงทุกสิ่งไป
คำไทยมีวรรณยุกต์	แสนสนุกนี้กระไร
ใส่รูปวรรณยุกต์ไป	เปลี่ยนความหมายตั้งใจจินต์
คำวานาน่าน้ำ	ปาป่าป่าได้ยลยิน
ไพเราะดังเสียงพิน	คำหลังรินเพราะปัญญา
คำไทยเป็นคำโดด	ของจงโปรดทราบปัญหา
ไทยมีวิธีนานา	เสาะสรรหาสร้างคำใช้
คำซ้อนคำประสม	นำชื่นชมคำซ้ำไชร้
คำสมาสมากเหลือใจ	นำมาใช้อย่างงดงาม
หลายหลายในถ้อยคำ	โปรดจดจำมีล้นหลาม
ภาษาไทยมีแจ่มงาม	ใครมาถามตอบทันใด
พนมเขาศีรี	น้ำก็มีธาราใส
นงรามอรทัย	กัลยาและนารี
อีกทั้งลักษณนาม	แสดงความเป็นเมธี
พินันเรียกเป็นชี้	ข้างเป็นเชือกกรมเป็นคัน
ไทยชอบคำคล้องจอง	เพลงเด็กร้องเล่นน่าขัน
สำนวนไทยเราใช้กัน	ใช้ทุกวันใช้ทั่วไป
ภาษามีระดับ	นำมาปรับได้ตั้งใจ
ราชาศัพท์ของไทยไทย	เราใช้ได้แคล้วคล่องดี
คำผวนชวนสนุก	ไทยทุกยุคใช้ทุกที่
คนไทยปฏิภาณดี	เล่นสนุกได้ทุกคำ

สุจิริต เพียรชอบ

บทที่ ๑

ภูมิปัญญาไทยในภาษา

ผลการเรียนรู้ ท ๓๐๒๑๒ ภูมิปัญญาทางภาษา

- ข้อ ๑ บอกความหมายและลักษณะของภูมิปัญญาทางภาษาได้
- ข้อ ๕. รู้และเข้าใจในด้านการใช้ภาษาไทย รวมทั้งภาษาถิ่นต่างๆ และสามารถบอกความแตกต่างของภาษาถิ่น ในแต่ละภูมิภาคทั้งด้านหน่วยเสียง คำ และความหมาย

ภูมิปัญญาทางภาษา หมายถึง ความฉลาดของบรรพบุรุษที่ต้องการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ไว้ในภาษาและวรรณกรรมต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการสั่งสอนให้ข้อคิด คติเตือนใจและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม

ลักษณะของภูมิปัญญาทางภาษา แบ่งตามลักษณะของภาษาไทย

๑. เซาว์ปัญญาไหวพริบในการสร้างคำ
๒. ความร่ำรวยและความหลากหลายในการใช้ถ้อยคำ
๓. ภาษาไทยเป็นภาษามีวรรณยุกต์
๔. ภาษาไทยนิยมใช้คำสัมผัสคล้องจอง
๕. ภาษาไทยใช้ลักษณนาม
๖. ภาษาไทยเป็นภาษามีระดับ
๗. ภาษามีการผวนคำ
๘. ภูมิปัญญาไทยในบทประพันธ์และใช้วรรณศิลป์ในงานประพันธ์

■ ภูมิปัญญาทางภาษา : มโนทัศน์หลักภาษาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาทางภาษา

■ ภูมิปัญญาทางภาษา : เซวณปัญหาไหวพริบในการสร้างคำ และลักษณะของคำในภาษาไทย

คำไทยที่ใช้อยู่ปัจจุบันมีทั้งคำที่เป็นคำไทยดั้งเดิม คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการคำที่ใช้เฉพาะในภาษาพูด คำชนิดต่าง ๆ เหล่านี้มีชื่อเรียกตามลักษณะและแบบสร้างของคำ เช่น คำมูล คำประสม คำสมาส คำสนธิ คำพ้องรูป คำพ้องเสียง คำเหล่านี้มีลักษณะพิเศษเฉพาะ ผู้เรียนจะเข้าใจลักษณะแตกต่างของคำเหล่านี้ได้จากแบบสร้างของคำ

๑. คำ คือ หน่วยของภาษาที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย การสร้างคำในภาษาไทย คือ คำมูล/ประสม/ซ้อน
๒. คำที่มีความหมายโดยตรง : แปลตรงตามความหมายในพจนานุกรม
คำที่มีความหมายโดยนัย : คำที่แปลความหมายเชิงอุปมา เปรียบเทียบ เช่น เขาเป็นกาฝากของกลุ่ม
๓. คำมูล คือ คำที่มีความหมายชัดเจน สมบูรณ์ในตัวของคำ คำมูลแบ่งออกเป็น
 - ๓.๑ คำมูลพยางค์เดียว คือ คำ ๑ พยางค์ที่มีความหมายในตัวของคำ เช่น พ่อ แม่ ลุง ช่าง น้ำ ลี้อ
 - ๓.๒ คำมูลหลายพยางค์ ประกอบขึ้นจาก
 - พยางค์ที่ไม่มีมีความหมาย ประสมกันเช่น ตะกร้า ระนาด
 - พยางค์ที่ไม่มีมีความหมาย ประสมกับ พยางค์ที่มีความหมาย ได้คำที่มีความหมายใหม่โดยที่ไม่มีเค้าโครงความหมายเดิม เช่น สะพาน ระวัง นาฬิกา
 - พยางค์ที่มีความหมาย ประสมกับ พยางค์ที่มีความหมาย ได้คำที่มีความหมายใหม่โดยที่ไม่มีเค้าโครงความหมายเดิม เช่น ปะการัง นารี สับปะรด
๔. คำประสม คือ คำที่เกิดจากคำมูลสองคำขึ้นไปประสมกัน ได้คำที่มีความหมายใหม่ มีเค้าโครงความหมาย
๕. คำประสมมีโครงสร้างการสร้างคำต่างๆ ดังนี้

นาม+นาม	รถไฟ น้ำปลา แม่น้ำ	กริยา+กริยา	เดินเล่น ติดตั้ง พิมพ์ดีด
นาม+กริยา	หมอดู เหล็กตัด หัวหมุน	กริยา+วิเศษณ์	อวดดี คิดคด
นาม+วิเศษณ์	มดแดง กล่องดำ น้ำหวาน	วิเศษณ์+นาม	ดีใจ อ่อนใจ
นาม+บุพบท	คนกลาง ความหลัง	นาม+วิเศษณ์	ใจเย็น หัวสูง
กริยา+นาม	เรียงความ พัดลม		

๖. คำประสมสามารถประสมกันแล้ว มีความหมายเชิงอุปมา หรือความหมายเปรียบเทียบได้ เช่น แมวมอง ตีนแมว กาฝาก

ขั้นต้นคำว่า พ่อ - แม่- ชาว- นัก- โรง- เครื่อง- ช่าง- ลูก- น้ำ- การ- ความ-

๗. คำซ้อน คือ คำที่เกิดจากนำคำมูล สองคำขึ้นไปที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน คำซ้อนแบ่งออกเป็น
 - คำซ้อนเพื่อความหมาย ได้แก่ คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน เช่น บ้านเรือน ดูแล กาลเวลา
 - คำที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน เช่น เท็จจริง บาปบุญคุณโทษ
 - คำซ้อนเพื่อเสียง ได้แก่ คำขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน เช่น เกะกะ งอแง
๘. คำซ้ำ การซ้ำคำทำให้เกิดความหมายแตกต่างกันไปในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้
 - ซ้ำคำทำให้เป็นพหูพจน์ เช่น เด็ก ๆ ไปโรงเรียน
 - ซ้ำคำเพื่อแสดงการแยกจำนวน เช่น ทำให้เสร็จเป็นอย่าง ๆ ไป
 - ซ้ำคำเพื่อแสดงความหมายโดยประมาณหรือไม่เจาะจง เช่น เธอมาหาฉันแต่เช้า ๆ หน่อย
 - ซ้ำคำเพื่อให้เป็นคำสั่ง มักเน้นคำขยายหรือบุพบท เช่น ทำดี ๆ นะ

ซ้ำคำเพื่อแสดงกิริยาว่าทำติดต่อกันไปเรื่อย ๆ และจะเน้นคำที่กิริยา เช่น เขาพูด ๆ อยู่ก็เป็นลม
 ซ้ำคำเพื่อแสดงอาการหรือเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน เช่น ฝนตกปรอย ๆ , เด็กวิ่งตึก ๆ
 ซ้ำคำเลียนเสียงธรรมชาติ ได้แก่ เสียงสัตว์ร้อง เช่น เหมียว ๆ , โส่ง ๆ , กู๊ก ๆ , อู๊ด ๆ
 ซ้ำคำทำให้เกิดความหมายใหม่ เช่น เดี่ยว ๆ เขาก็มองออกไปทางประตู อยู่ ๆ ก็ลุกขึ้นกระโดด

๘. คำไทยแท้ มีหลักการสังเกตคำไทยแท้ คือ คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกด ไม่มีตัวการ์นต์

๙. หลักการสังเกตคำยืมภาษาบาลี - บาลี มีสระ ๘ ตัว : อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ / บาลี มีพยัญชนะ ๓๓ ตัว ไม่มี ศ ษ/ มี ริ

๑๐. คำยืมภาษาบาลี มีหลักตัวสะกดตัวตาม

กะ	ก	ข	ค	ฌ	ง
จะ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
ฎะ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น
ปะ	ป	ฝ	พ	ภ	ม
เศษวรรค	ย ร ล ว ส ห ฬ ° (นิคหิต)				

๑. ไก่ไข่คิดฆ่างู
๒. โจโฉชอบเฉือดหญิง
๓. ฎีกฎฐานโตเต่าเฒ่า
๔. ตรงถ้ำที่เรือนอน
๕. ปลาเผาพีเภามา

กฎ ๑ พยัญชนะวรรคแถว ๑ สะกด แถว ๑,๒ ตาม

กฎ ๒ พยัญชนะวรรคแถว ๓ สะกด แถว ๓,๔ ตาม

กฎ ๓ พยัญชนะวรรคแถว ๕ สะกด แถว ๑,๒,๓,๔,๕ ตาม กฎ ๔ เศษวรรคสะกดตามด้วยตัวเศษวรรค

๑๑. หลักการสังเกตคำยืมภาษาสันสกฤต **สระนะควบหันเคราะห์กต**

สระ คือ ประสมสระ **ไอ เอา ฤ ฤ ฤ ฤ** เป็นสันสกฤต เช่น ไมตรี เยาวชน ฤดู

นะ คือ มีพยัญชนะ **ศ ษ** เป็นสันสกฤต เช่น ศาสนา รัศมี ศึกษา

ควบ คือ ควบล้ำ (พยัญชนะต้น/ท้าย) **คร ตร ทร พร ตย ขญ ทย** เป็นสันสกฤต เช่น จันทร อินทร

หัน คือ รร เป็นสันสกฤต เช่น ธรรม กรรม สวรรค์ อุปสรรค

เคราะห์ คือ มีคำว่า เคราะห์ เช่น สงเคราะห์ อนุเคราะห์ วิเคราะห์

๑๒. หลักการสังเกตคำยืมภาษาเขมร

(สะกดด้วย จ ญ ล ร ส/ อักษรนำ – ควบ/ ขึ้นต้นด้วย สระ อำ/ ขึ้นต้นด้วย บัง บัน บรร บำ)

๑๓. คำทับศัพท์ คือ คำที่รับมาจากภาษาหนึ่งมาใช้ในอีกภาษาหนึ่ง โดยวิธีถ่ายเสียงและถอดอักษร

เช่น เกม คลินิก โควตา เช่น เช็ก วิดีโอ เป็นต้น

๑๔. ศัพท์บัญญัติ คือ คำที่ตรากขึ้นหรือกำหนดขึ้นไว้ใหม่มีความหมายเฉพาะเป็นเรื่องๆ

(คำที่กำหนดให้ใช้คำที่แปลมาจากภาษาอื่น เช่น โทรทัศน์ ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ โครงการ

๑๕. **คำสมาส** คือ การนำคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตมารวมกับคำบาลีสันสกฤตแล้วเกิดความหมาย

ใหม่แต่ยังคงเค้าความหมายเดิมมีลักษณะดังนี้

(๑) เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากบาลีและสันสกฤตเท่านั้น ตัวอย่าง เช่น

บาลี+ บาลี	สังฆราช อัครศิษย์ ปฐมวัย
บาลี+ สันสกฤต	วัฒนธรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์
สันสกฤต+บาลี	วิศวกร เกษตรกร จักรยาน
สันสกฤต+สันสกฤต	อักษรศาสตร์ ศิลปกรรม ประถมศึกษา

- (๒) คำสมาสแปลความหมายจากข้างหลังมาข้างหน้า เช่น
ราชโอรส หมายถึง ลูกชายพระราชอาภัพักตร์ หมายถึง หน้าดำ
- (๓) อ่านออกเสียงสระระหว่างคำที่สมาสกัน เช่น
รัฐ + ศาสตร์ = รัฐศาสตร์ อ่านว่า รัด - ละ - สาด ภูมิ + ทศน์ = ภูมิตศน์ อ่านว่า พุม - มิ - ทัด
- (๔) พยางค์สุดท้ายของคำหน้าที่มีเครื่องหมายทัณฑฆาต () เมื่อนำมาสมาสให้ตัดทิ้งแล้วอ่านออกเสียง “อะ” กึ่งเสียง เช่น สิทธิ์ + บัทร เป็น สิทธิบัทร
- (๕) คำว่า “พระ” (แผลงมาจาก “วร”) นำหน้าคำที่มาจากบาลีสันสกฤต เช่น พระสงฆ์ พระเนตร พระบาท พระราชวงศ์
- (๖) คำสมาสจะลงท้ายหรือปรากฏคำเหล่านี้ โดยที่อีกคำที่มาประสมกันต้องเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต กล่าวคือ **ธรรม ศาสตร์ ศึกษา วิทยา กรรม ศิลป์ กร ภาพ กิจ ภัย กร**
- (๗) ตัวอย่างคำที่มีโครงสร้างเหมือนคำสมาสแต่ไม่ใช่คำสมาส เพราะอีกคำไม่ใช่คำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี สันสกฤต เช่น **ราชวัง เทพเจ้า ตรัสรู้ คุณค่า พลเมือง ผลไม้ เคมีภัณฑ์ พระเขนย ทุนนิยม**
๑๖. คำสนธิ การนำคำบาลีสันสกฤตมาเชื่อมเสียงให้กลมกลืนเป็นเสียงเดียวกัน คำสนธิแบ่งออกเป็น

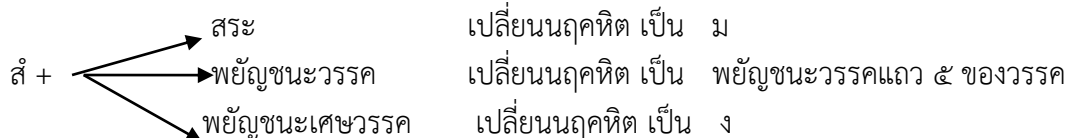
๑. สระสนธิ ๒. พยัญชนะสนธิ ๓. นฤคหิตสนธิ หรือ นิคหิตสนธิ

สระท้ายพยางค์คำที่หนึ่ง	สระท้ายพยางค์คำที่สอง	ได้	ตัวอย่าง
อะ , อา	อะ,อา (ไม่มีตัวสะกด)	อา	ราชาภิเษก วชิราวุธ
	อะ อา (มีตัวสะกด)	อะ อา	พุทธางกูร มหัทศจรย
	อิ อี	อิ อี เอ	นรินทร์ สุเรนทร์
	อุ อุ	อุ อุ โอ	ราชูปโภค สุโขทัย
	เอ โอ ไอ เอา	เอ โอ ไอ เอา	มโหสถ มโหฬาร
อิ อี	อิ อี	อิ อี เอ	โกสินทร์ บดินทร์
	สระอื่น	เปลี่ยน อิ เป็น ย แล้วตามหลักสนธิ	สามัคยาจารย์ อักโยภาส
อุ อุ	อุ อุ	อุ	ครูปกรณ์ ดนุปถัมภ์
	สระอื่น	เปลี่ยน อุ อุ เป็น ว แล้วตามหลักสนธิ	ธนวาคม เหตุวานนท์

พยัญชนะสนธิ

- ส + พยัญชนะใดๆ เปลี่ยน ส เป็น โ น เช่น มโนรถ มโนธรรม มโนภาพ เตโชทัย รโหฐาน
- นิส + พยัญชนะใดๆ เปลี่ยน นิส เป็น นิริ เช่น นิริโทษ นิริทุกข์ นิริภัย
- ทุส + พยัญชนะใดๆ เปลี่ยน ทุส เป็น ทุร เช่น ทุรชน ทุรพล ทุรจิต ทรรราชย์

นิคหิตสนธิ คือการเชื่อมนิคหิตด้วยสระหรือพยัญชนะ ตัวอย่างเช่น

ส + สระ เช่น ส + อาคม = สมากม ส + โอสร = สโสมสร

ส + พยัญชนะวรรค เช่น ส + คม = สักคม ส + จร = สัจจร ส + ฐาน = สันฐาน ก + นร = กินนร

ส + เศษวรรค เช่น ส + โยค = สักโยค ส + วรรณ = สักวรรณ

แบบฝึกหัด เรื่อง ภูมิปัญญาทางภาษา : เซาวนปัญญาไหวพริบในการสร้างคำ

๑. ความหมายของคำ

ตอนที่ ๑ จงพิจารณาว่าคำต่อไปนี้มีความหมายมากกว่า ๑ ความหมายมากกว่า ๑ ความหมายหรือไม่ ถ้ามีมากกว่า ๑ ความหมายให้เขียนเครื่องหมาย ✓ และถ้ามีเพียงความหมายเดียวให้เขียนเครื่องหมาย ✕

ลอยแพ	_____	จับฉ่าย	_____	เดินเครื่อง	_____
ลูกทุ่ง	_____	ออกลาย	_____	จัดข้อ	_____
ล้มหล่น	_____	ทอดทิ้ง	_____	ซื่อใจ	_____
เก็บตัว	_____	อัดฉีด	_____	หัวโขน	_____
เนื้อคู่	_____	กัดฟัน	_____	แก้ตัว	_____
หนังเหนียว	_____	หางแถว	_____	ย่องเบา	_____
ช่องขาว	_____	หน้ามิด	_____	กระเป่าหนัก	_____
ล้มข้าง	_____	ชักใย	_____	กบดาน	_____
คาดโทษ	_____	เข้ามาน	_____	ตกเบ็ด	_____
ปากเปราะ	_____	ปล่อยไก่	_____	จับมือ	_____
ร้องทุกข์	_____	ขึ้นสมอง	_____	หัวหด	_____
รับช่วง	_____	หางแถว	_____	เรือพ่วง	_____
พลขับ	_____	คลายปม	_____	แม่ยก	_____
ตัดเชือก	_____	ยื่นมือ	_____	ปักหลัก	_____
หน้ามิด	_____	ลูกไก่	_____	ท้องร่วง	_____
ทิ้งทวน	_____	ไอเสีย	_____	ขีดเส้น	_____
สอดไส้	_____	สันคืด	_____	ดำน้ำ	_____
ฟ้าผ่า	_____	ลูกหลง	_____	ลายเส้น	_____
รูตชิป	_____	ล้มหล่น	_____	ขัดขา	_____
ไข่แดง	_____	เป่าปี่	_____	ใจอ่อน	_____
ตามน้ำ	_____	ลูกหม้อ	_____	ลายแทง	_____
เจ้าบ้าน	_____	ใจดี	_____	มือหนัก	_____

ภูมิปัญญาทางภาษา : คำในภาษาไทย

๒. การสร้างคำ

ตอนที่ ๒ จงระบุว่าคำต่อไปนี้ เป็นสร้างคำชนิดใด (คำมูล คำประสม คำซ้อน)

แนบชิด _____	เอาอย่าง _____	ใหม่เอี่ยม _____	เครื่องใน _____
ตะหลิว _____	ข่มเหง _____	แจกัน _____	นิทาน _____
ขัดเกลา _____	ไม้กั๊ด _____	เดินหน้า _____	ทรูตโถม _____
สุรียา _____	กลมกลืน _____	กล่าวหา _____	แก้หน้า _____
มืออ่อน _____	เตารีด _____	เก้าอี้ _____	ไฟรี _____
น้ำใจ _____	เจ้านาย _____	ภาพพจน์ _____	คัดเลือก _____
ลอยตัว _____	อิจฉา _____	ระงับ _____	เปรียบเทียบ _____
ประธาน _____	รู้ทัน _____	พดวี _____	เหลื่อมล้ำ _____
อาสา _____	พดลม _____	น้ำแข็ง _____	เย็นชา _____
สำนักงาน _____	เปลี่ยนแปลง _____	อ้อยอิ่ง _____	ที่อยู่ _____
ขุ่ม _____	เสียเปรียบ _____	กินเปล่า _____	กรมท่า _____
สะดวก _____	มากหลาย _____	ร่างกาย _____	กลางแปลง _____
ปลอมแปลง _____	ลอยชาย _____	สารระแน _____	เครื่องร้อน _____
น้ำเน่า _____	เครื่องเคียด _____	เงียบสงบ _____	ลมปราณ _____
ระนาด _____	ยาพิษ _____	เภทภัย _____	เฮงซวย _____
อุงุ่น _____	มือสะอาด _____	โรงพิมพ์ _____	กระดาศ _____
เสียดสี _____	เผาชน _____	ศึกสงคราม _____	เลือกสรร _____
หยอกล้อ _____	ลอยนวล _____	ทอดน่อง _____	จะเข้ _____
หมอความ _____	ออกหน้า _____	คัดเลือก _____	รากฐาน _____
ชี้โรค _____	บาดทะยัก _____	หีบยืม _____	อากาศ _____
ตัดต่อ _____	เหตุผล _____	แม่ทัพ _____	กระจาย _____
พลความ _____	ศิระชะ _____	สูญหาย _____	ยกหาง _____

ข้อสอบวัดความรู้ระดับชาติ O-NET

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. คำใดใช้ได้มากกว่า ๑ ความหมายทุกคำ (๕๗)
 ๑. ลูกหลง ไช้แดง รูดชิป
 ๒. โยนกลอง ตกผลึก ขายขาด
 ๓. อมมือ หัวผี น้ำยา
 ๔. พ่อเลี้ยง สะใจ โรยหน้า
 ๕. แดกคอก ผากห้อง ลอกคราบ
๒. คำในข้อใดใช้ได้มากกว่า ๑ ความหมายทั้ง ๒ คำ (O-NET ๕๙)
 ๑. ลอยแพ จับฉ่าย
 ๒. เดินเครื่อง ลูกทุ่ง
 ๓. ออกลาย จัดข้อ
 ๔. สัมหล่น ทอดทิ้ง
 ๕. ซื่อใจ เก็บตัว
๓. คำในข้อใดใช้ได้มากกว่า ๑ ความหมายทั้ง ๒ คำ (O-NET ๖๐)
 ๑. อัดฉีด หัวโชน
 ๒. เนื้อคู่ กัดฟัน
 ๓. แก้วตัว หนึ่งเหนียว
 ๔. ทางแถว ย่องเบา
 ๕. เล่นหุ้น หน้ามืด
๔. ข้อใดไม่มีคำประสม (O-NET ๕๘)
 ๑. แมงมุมกินปลาเป็นสัตว์ที่กินปลาเป็นอาหาร
 ๒. มันสามารถว่ายน้ำ ดำน้ำและเดินบนผิวน้ำ
 ๓. สารพิษที่อยู่ในร่างกายของมันเป็นจะทำลายระบบประสาทจนปลาเป็นอัมพาต
 ๔. มันจะหลากเหยื่อที่มีน้ำหนักมากกว่ามันหลายเท่าขึ้นจากน้ำ
 ๕. มันใช้เวลามากกว่าจะกินเหยื่อจนเหลือแต่กระดูก
๕. ข้อใดไม่มีคำประสม (O-NET ๖๐)
 ๑. กล้วยมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการลดความอ้วน
 ๒. กล้วยมีสารอาหารพอๆ กับมันฝรั่ง
 ๓. กล้วยสามารถลดแก๊สที่เกิดในกระเพาะได้
 ๔. นอกจากนี้กล้วยยังเป็นผลไม้ที่เหมาะสมสำหรับผู้ท้องเสียบ่อย
 ๕. กล้วยดิบจะช่วยให้อาการท้องเดินหยุดได้
๖. ข้อใดเป็นคำซ้อนทุกคำ (O-NET ๕๘)
 ๑. จับกุม ครอบถ้วน สุดซึ้ง
 ๒. สิ้นสุด กัดฟัน ตักตวง
 ๓. สาปแช่ง หักมุม ยากจน
 ๔. นุ่งห่ม หาบเร่ สดใส
 ๕. ป่าเถื่อน คุ่มครอง ตบตา
๗. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดมีคำซ้อนมากที่สุด (O-NET ๖๐)
 - ๑) สังคมมนุษย์ต้องเดินทางไปเยี่ยมเยียนกัน / ๒) หรือแลกเปลี่ยนและค้าขายสิ่งของเพื่อการดำรงชีวิต/ ๓) ยุคประวัติศาสตร์ตอนต้น มนุษย์จึงเริ่มฝึกม้า วัวควาย ลา ล่อ/ ๔) เพื่อไว้ขี่ บรรทุกของหรือลากรถล้อเลื่อนตามที่มุ่งหมาย / ๕) ในที่สุดเมื่อไม่กี่ร้อยปีมานี้เอง วิวัฒนาการของยานพาหนะที่เรียกว่า รถยนต์จึงเกิดขึ้น
 ๑. ส่วนที่ ๑
 ๒. ส่วนที่ ๒
 ๓. ส่วนที่ ๓
 ๔. ส่วนที่ ๔
 ๕. ส่วนที่ ๕
๘. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดต้องใช้เป็นคำซ้ำเสมอ (O-NET ๕๙)
 ๑. รถคนนั้นแล่นๆไปได้ไม่นานเครื่องก็ดับ
 ๒. เรานั่งคุยๆกันไปในรถ เต็มก็ถึงโคราชแล้ว
 ๓. ครอบครัวเขาจะเดินทางไปต่างประเทศเร็วๆนี้
 ๔. ฉันเห็นเขาได้แต่พูดๆแล้วก็ไม่เคยลงมือทำสักที
 ๕. คนสมัยนี้ส่วนมากชอบซื้อคอนโดใกล้ๆรถไฟฟ้า
๙. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดต้องใช้เป็นคำซ้ำเสมอ (O-NET ๖๐)
 ๑. ฉันบอกตรงๆว่าไม่ชอบคำพูดของเขาเลย
 ๒. น้องชายผมคนนี้ทำอะไรซุ่มๆ อย่างนี้เสมอแหละ
 ๓. เวลาเป็นหวัดควรจิบน้ำอุ่นๆ จะช่วยลดอาการเจ็บคอ
 ๔. แม่บอกให้เขาพูดเบาๆหน่อย เพราะพระกำลังสวดอยู่

๕. เมื่อวานฉันเห็นเขาวิ่งๆ อยู่หน้าบ้าน วันนี้ต้อง
เข้าผ่าตัดเสียแล้ว

๑๐. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดมีคำสมาส (O-NET ๕๙)

๑) เรือนกระจกเป็นโรงเรือนที่สร้างขึ้นเพื่อเป็น
สถานที่จัดแสดงพืช/ ๒) ภายในปลูกและตกแต่งด้วยพืช
ประเภทเดียวกันชนิดต่างๆ/ ๓) ให้อยู่ในสภาพใกล้เคียง
ธรรมชาติมากที่สุด/ ๔) สามารถควบคุมความชื้น แสงหรือ
อุณหภูมิได้ในระดับหนึ่ง/ ๕) วัสดุที่ใช้เป็นโครงสร้างของ
อาคารต่างๆเป็นโลหะผสมที่มีความแข็งแรงเป็นพิเศษ

๑. ส่วนที่ ๑ และ ส่วนที่ ๒
๒. ส่วนที่ ๒ และ ส่วนที่ ๓
๓. ส่วนที่ ๓ และ ส่วนที่ ๔
๔. ส่วนที่ ๔ และ ส่วนที่ ๕
๕. ส่วนที่ ๕ และ ส่วนที่ ๑

๑๑. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดมีคำสมาสมากที่สุด (O-NET ๖๐)

๑) อุตสาหกรรมสมุนไพรของไทยมีการเติบโตร้อยละ ๑๕-๒๐ ต่อปี/ ๒) โดยเฉพาะสมุนไพรที่ผลิตใน
รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน/ ๓) ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจาก
ภูมิปัญญาของบรรพชนจากรุ่นสู่รุ่นที่ทรงคุณค่า/
๔) มีความสำคัญในการสร้างความโดดเด่นและอัต
ลักษณ์ที่ชัดเจนของสปา / ๕) ช่วยสร้างเศรษฐกิจชุมชน
และสนับสนุนการท่องเที่ยวของไทย

๑. ส่วนที่ ๑
๒. ส่วนที่ ๒
๓. ส่วนที่ ๓
๔. ส่วนที่ ๔
๕. ส่วนที่ ๕

๑๒. ข้อใดมีคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษมากที่สุด (๕๙)

๑. การบริหารร่างกายอย่างสม่ำเสมอช่วยยืด
กล้ามเนื้อและคลายไขมัน ทำให้กล้ามเนื้อฟิต
และเฟิร์มยิ่งขึ้น
๒. ภาชนะเมลามีนสามารถทนความร้อนที่อุณหภูมิตำ
กว่า ๑๐๐ องศาเซลเซียสได้โดยไม่เกิดอันตราย
๓. การรับประทานผลไม้ทำให้ร่างกายได้รับไฟเบอร์
และวิตามินซีในปริมาณพอเหมาะกับความต้องการ

๔. เมื่อเกิดน้ำท่วมควรนำรถยนต์ไปจอดไว้ในที่สูงและ
ถอดข้อแบตเตอรี่ออกเพื่อป้องกันกระแสไฟลัดวงจร

๕. หน่วยงานนี้ใช้บุคลากรที่มีอยู่เขียนเว็บไซต์ใหม่
เพื่อนรองรับเทคโนโลยีและโปรแกรมใหม่ๆ

๑๓. ข้อความต่อไปนี้มีคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษกี่คำ
(ไม่นับคำซ้ำ) (O-NET ๖๐)

ร่างกายมนุษย์ประกอบด้วยเซลล์นับร้อยล้านเซลล์
สารพันธุกรรมที่เรียกว่า ดีเอ็นเอมีอยู่ในนิวเคลียสภายใน
เซลล์ทุกเซลล์ ยกเว้นเม็ดเลือดแดง ดีเอ็นเอมีความสำคัญ
ต่อการดำรงชีวิตและการถ่ายทอดลักษณะของสิ่งมีชีวิต
จากชั่วคนหนึ่งไปยังอีกชั่วคนหนึ่ง “หน่วย” ของดีเอ็นเอ
เรียกว่า ยีน ที่เรียงตัวกันอยู่บนโครโมโซมซึ่งมนุษย์มีอยู่
๒๓ คู่ ทำหน้าที่สร้างโปรตีน

๑. ๕ คำ
๒. ๖ คำ
๓. ๗ คำ
๔. ๘ คำ
๕. ๙ คำ

๑๔. ข้อใดไม่มีคำยืมจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต (๕๙)

๑. ทรงประดิษฐ์คิดใส่ให้เป็นกลอน
ไว้รำเต้นละครองจรีต
๒. แต่ก่อนเก่าได้คูอยู่เป็นนิจ
บำรุงจิตต์ชาวประชาข้าราชาการ
๓. ตั้งโรงต้นสนคนแอดัด ซ้อมหัดแก้ไขในราชฐาน
๔. เมื่อช้างเผือกมาใหม่ได้ออกงาน
ทั้งเครื่องอานโอ้อ่านารัก
๕. ตัวละครเล็กเล็กเด็กกหมด
สมเกียรติยศสมศักดิ์

๑๕. ข้อความต่อไปนี้ใช้คำยืมจากภาษาบาลีหรือ
สันสกฤตกี่คำ (O-NET ๖๐)

ในอดีตมนุษย์นำหินที่เชื่อว่าเป็นอัญมณีมีค่ามา
ประดับร่างกายตามรูปทรงธรรมชาติโดยไม่ทำให้หินเสีย
น้ำหนัก ทั้งเกรงว่าหินจะสูญอำนาจวิเศษไป

๑. ๖ คำ
๒. ๗ คำ
๓. ๘ คำ
๔. ๙ คำ
๕. ๑๐ คำ

■ ภูมิปัญญาทางภาษา : ความร่ำรวยและความหลากหลายในการใช้ถ้อยคำ

คำไวพจน์ (การหลีกคำ) เป็นภูมิปัญญาทางด้านคำที่เขียนต่างกันแต่มีความหมายเหมือนกัน

ความหมาย	คำไวพจน์
พระอาทิตย์	ทินกร, ทิวากร, ภาสกร, ภากร, รวี, ระพี, ไถง (คำเขมร), ตะวัน, อาภากร, อังศุมาลี, สุริยะ, สุริยา, สุริยัน, สุริยน, สุริยง ภาณุ ภาณุมาศ, อุษณกร, ทูมณี, อหังกร, พรหมัน, ประภากร, รังสิมันต์, รังสิมา, ราไฟ
พระจันทร์/เดือน	แชน (คำเขมร), รัชนีกร, บุหลัน (คำชวา), นิศากร, เดือน, ศศิ, ศศิธร, โสไม, กัษชากร, นิศาบตี, ศิวเศขร, อินทุ, วิธู, มาส, รชนี
ท้องฟ้า	อัมพร, คัคณานต์, นภาลัย, โปยม, นางงค์, ทิฆัมพร, เวหา, หาว, เวหาส
แผ่นดิน	ธรณี, ปฐพี, ชาติรี, ธรธา, หล้า, เมทินี, ภูมิ, ภพ, พสุธา, ชาติตรี, โลกธาตุ, ภูวดล, พิภพ, พสุธาตล, ปถพี, ปฐวี, ปฐพี, ธราดล, ภูตลา, พสุนทรา, มหิ, พสุมตี, ธรณิน
ภูเขา	คีรี, สิงขร, บรรพต, ไศล, ศิขริน, สิงขร, พนม, ภู, ภูผา
ป่า	ไพร, พง, ดง, อรัญ, พนา, ษฎ, เถื่อน, พนัส, ไพรวัน, พงพี, พงไพร, ไพรสันต์, พนาตร, พนาลี, พนาวัน, อรัญญิก
พระพุทธเจ้า	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า, พระสัพพัญญู, พระโลกนาถ, พระสุคต, พระผู้มีพระภาคเจ้า, พระสมณโคดม, พระศากยมุนี พระธรรมราชา, พระชินสีห์, พระทศญาณ, มารชิต, โลกชิต, พระทศพลญาณ, พระตถาคต, พระชินวร, ชินศรี
ทองคำ	สุวรรณ, สุพรรณ, เหม, กนก, มาศ, อุไร, จารุ, ตปนิยะ, กาญจน์
เงิน	รัชตะ, รัชฎา, ปรัก, หิรัญ, รชต
น้ำ	อาโป, อุทก, วารี, ชล, คงคา, นที, สินธุ์, สาคร, สมุทร, ชลาลัย, อุทก, ชโลทร, มหรรณพ, ชลธาร, ชลาลัย, ชลธิ, ธาร, ธาราสลิล, อรรณพ, สินธุ, สาครเศ, อุทกธารา, อุทกอัมพู, วารี, กระสินธุ์
ไฟ	อัคคี, เตโช, เพลิง, อัคนี, บาพก, ภูณฑ์, ปราพก
ลม	วาโย, มาลุต, ปร๊วน, พระพาย
เมือง	บุรี, ธานี, นคร, ปุระ, กรุง, ธานีรินทร์, นครินทร์, นครเศ, บุรินทร์, พารา, กรุง, นครา
ผู้หญิง	นางเยาว์, โฉมตรู, พฐู, นงราม, สมร, กัลยา, สตรี, อิตถี, นารี, กามินี, พฐู, อรไท, แก้วตา, ดวงสมร, นงคราญ, นงพะงา, บังอร, สายสมร, อนงค์, อีสตรี, กัญญา, กัณยา, กัลยาณี, ตรีณี, นางเยาว์, นางลักษณ, มารศรี, วนิดา, ยุกเยาว์, ยุกเรศ, ยุกดี, ยุกพา, ยุกพิน, ยุกดี, เยาวเรศ, เยาวลักษณ, สุดา, พนิดา, นงราม, นุช, แนน้อย, นาเรศ, นาฏ, ยุกดี
ดอกไม้	บุพผา, บุชบา, โกสม, มาลี, ผกา, สุกันธชาติ, มาลี, มาลา, ผกา, บุพผชาติ, สุมาลี, มาลัย

ความหมาย	คำไวพจน์
ดอกบัว	กช , อุบล , บงกช , นิลอุบล , นิโลตบล , นลิน , ปทุม , สัตตบรรณ , ปัทมา , บุษกร , สัตตบงกช , จงกลนี , บุณฑริก , ปทุมมา , สาโรช , รวินท์
เทวดา	อมร , เทพ , สุร , เทพยดา , นิลรช , เทพ , เทวินทร์ , อมร , สุรารักษ์ , แมน , เทว , เทวัญ , เทวา , ไตรทศ , ปรวณ
นางฟ้า	อัจฉุรา , อัปสร , รัมภา , เทพธิดา , เทวี
พระเจ้าแผ่นดิน	ประมุข , กษัตริย์ , กษัตรา , กษัตริย์ , กษัตราธิราช , พระมหากษัตริย์ , กษัตริยราช , กษัตริ , กษิตลบดี , ชาติติยะ , ชาติติยา , พระราชาธิราช , ราชา , ภูมิบดี , มหิบดี , มหิบาล , มหิบาล , มหิป , นเรศ , นเรศวร , นเรศูร , นเรนทรสูร , นเรนทร์ , นโรดม , มหิศร , มหิศวร , มเทศ , มเทศวร , นริศร , มหาบพิตร (เฉพาะพระที่ไ้) , บรมพิตร , ภูวนาถ , ภูวไนย , ภูวนेत्र , ภูธร , ภูธรเศวร , ภูเบศ , ภูบาล , ภูบดี , ภูเบนทร์ , ภูเบศวร , นริศวร , นราธิป , นฤเทพ , นฤบดี , นรราช , นฤเบศ , นรังสรรค์ , นรินทร์ , ภูเรศ , จักรี , จักริน , บพิตร , ภูมินทร์ , ภูมิธ , ภูมินาถ , บดินทร์
นก	สกุณา , ปักษา , สุนอก , วิหค , ทิชากร , ศกุนต์ , ทวิช , บุหร่ง , สกุน , สกุนี , ทวิชาชาติ , ปักษิน
ช้าง	หัตถี , กุญชร , คช , กรี , คชินทร์ , คชาธาร , หัตถิ , คเชนทร์ , หัตดินทร์ , กรินทร์ , ไอยรา , สาร , วารณ , คชา , พลาย
ม้า	พาซี , สิ้นธพ , อาชาไนย , ไไทย , อัศว , แสะ , ดุรงค์ , มโนมัย , อาชา , อัศวะ , มะเม็ย , อัสดร
ปลา	มัจฉา , มัสยา , มัจฉาชาติ , มิตร , ชลจร , วารีชาติ , อัมพูชา , มีน , มีนา , ปุณฺโถม
เสือ	พยัคฆา , ศารทูล , พาฬ , พยัคฆ์ , ขาล
วัว	พฤษภ , อสุภ , ฉลู
ควาย	มหิงสา , มหิงส์ , กาสร , กระบือ , ทูย , ปละ , โทณ , ธนู , เขาเกก
ลิง	กบิล , กปิ , กระบี่ , กัง , พานร , พานรินทร์ , วานร , วานรินทร์ , สวา , แสม , เสน , วอก
เต่า	กระ , กัศยป , กุระมะ , จริว , จะละเม็ด , จิตรจุล
ศัตรู	ปรปักษ์ , เวรี , ไพรี , ปัจจามิตร , ริปู , อริ , ตัศกร
สวรรค์	ไตรทิพย์ , สรวง , ไตรทศาลัย , สุราลัย , สุริยโลก , ศิวโลก , สุขาวดี , สุกติ , เทวโลก
นักปราชญ์	ธีร์ , ธีระ , ปราชญ์ , เขียร , บัณฑิต , เมธ , เมธี , เมธา , ปรียา , เขาวลิต , พิษณุ

แบบฝึกหัดภูมิปัญญาทางภาษา : ความร่ำรวยและความหลากหลายในการใช้ถ้อยคำ

คำสั่ง จงนำตัวอักษรที่อยู่หน้าคำต่อไปนี้ เติมลงในช่องว่างให้ตรงกับคำไวพจน์ที่ถูกตัดออก

ก. ภูเขา	ข. ดวงอาทิตย์	ค. ดวงจันทร์	ง. ท้องฟ้า
จ. ป่า	ฉ. น้ำ	ช. ที่อยู่อาศัย	ซ. ดอกไม้
ณ. พระเจ้าแผ่นดิน	ญ. แผ่นดิน	ฎ. กลางคืน	ฏ. นก
ฐ. เวลาเช้า	ฑ. ฝน	ฒ. ไฟ	ณ. ผู้หญิง
ด. ช้าง	ต. ม้า		

๑.	อัจฉิมา	๒๔.	ด้าว
๒.	นงราม	๒๕.	นโรดม
๓.	ฐิติ	๒๖.	ศรัย
๔.	ศศิธร	๒๗.	ละหาน
๕.	คคนางค์	๒๘.	อัมพู
๖.	พนาลี	๒๙.	ราชชนทร์
๗.	ศศลักษณ์	๓๐.	ชรณิน
๘.	ลิขรี	๓๑.	สกุณา
๙.	ภาณุ	๓๒.	อโณทัย
๑๐.	สหัสรังสี	๓๓.	พิจูณ
๑๑.	นภดล	๓๔.	ธารางกูร
๑๒.	เวหา	๓๕.	เดโช
๑๓.	มาส	๓๖.	กัญญา
๑๔.	อรัญญิก	๓๗.	สาร
๑๕.	สาคร	๓๘.	สินธพ
๑๖.	นิवास	๓๙.	กัญชวร
๑๗.	บุษบา	๔๐.	นงคราญ
๑๘.	นรบตี	๔๑.	ปลพี
๑๙.	ธารษตรี	๔๒.	มหิบัติ
๒๐.	รัตติกาล	๔๓.	มาลี
๒๑.	ปึกษา	๔๔.	ทินาคม
๒๒.	อรุณ	๔๕.	ตรู
๒๓.	ศกุนต์	๔๖.	นรนาถ

แบบฝึกหัดภูมิปัญญาทางภาษา : การเขียนสะกดคำ

คำสั่ง จงแก้ไขการเขียนสะกดคำของคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. กระเทย แก้ไขเป็น _____	๓๑. ดาดเดิน แก้ไขเป็น _____
๒. โควต้า แก้ไขเป็น _____	๓๒. ตาละปัตร แก้ไขเป็น _____
๓. ผลัดวัน แก้ไขเป็น _____	๓๓. เต็นท์ แก้ไขเป็น _____
๔. ผาสุข แก้ไขเป็น _____	๓๔. ถั่วพลู่ แก้ไขเป็น _____
๕. พแนง แก้ไขเป็น _____	๓๕. ทะแยง แก้ไขเป็น _____
๖. กังวาล แก้ไขเป็น _____	๓๖. ทะเลสาป แก้ไขเป็น _____
๗. ศรีษะ แก้ไขเป็น _____	๓๗. ท้าวความ แก้ไขเป็น _____
๘. อานิสงฆ์ แก้ไขเป็น _____	๓๘. เนรมิตร แก้ไขเป็น _____
๙. ใบกระเพรา แก้ไขเป็น _____	๓๙. ไนท์คลับ แก้ไขเป็น _____
๑๐. ข้าวเหนียวมูล แก้ไขเป็น _____	๔๐. บังสกุล แก้ไขเป็น _____
๑๑. อุบาท แก้ไขเป็น _____	๔๑. บาทบงส์ แก้ไขเป็น _____
๑๒. สัศจรรย์ แก้ไขเป็น _____	๔๒. บิณฑบาตร แก้ไขเป็น _____
๑๓. น้ำมันก๊าด แก้ไขเป็น _____	๔๓. เบญจเพศ แก้ไขเป็น _____
๑๔. เครื่องหมายดอกจันท์ แก้ไขเป็น _____	๔๔. ปฏิสันถาน แก้ไขเป็น _____
๑๕. หลงไหล แก้ไขเป็น _____	๔๕. ประดิษฐ์ประดอย แก้ไขเป็น _____
๑๖. กาละเทศะ แก้ไขเป็น _____	๔๖. ปราชญ์เปรี๊ยะ แก้ไขเป็น _____
๑๗. ลำไย แก้ไขเป็น _____	๔๗. ปราศัย แก้ไขเป็น _____
๑๘. ประนาม แก้ไขเป็น _____	๔๘. ผัดไท แก้ไขเป็น _____
๑๙. กะปรีกะเปร่า แก้ไขเป็น _____	๔๙. พัสดิ แก้ไขเป็น _____
๒๐. กระทัดรัด แก้ไขเป็น _____	๕๐. พิศวาท แก้ไขเป็น _____
๒๑. กิจจลักษณะ แก้ไขเป็น _____	๕๑. พุดตาล แก้ไขเป็น _____
๒๒. ขมกัขม้น แก้ไขเป็น _____	๕๒. เพชรฆาต แก้ไขเป็น _____
๒๓. ขมุกขมอม แก้ไขเป็น _____	๕๓. พะเนียด แก้ไขเป็น _____
๒๔. จาละห้วน แก้ไขเป็น _____	๕๔. ภาพยนต์ แก้ไขเป็น _____
๒๕. จารไน แก้ไขเป็น _____	๕๕. มงกุฎ แก้ไขเป็น _____
๒๖. เจตนารมณย์ แก้ไขเป็น _____	๕๖. มุขตลก แก้ไขเป็น _____
๒๗. เจียรนัย แก้ไขเป็น _____	๕๗. ย่อมเยาว์ แก้ไขเป็น _____
๒๘. โจทย์จำเลย แก้ไขเป็น _____	๕๘. รถยนต์ร์ แก้ไขเป็น _____
๒๙. ชะอุ่ม แก้ไขเป็น _____	๕๙. ละเอียดละออ แก้ไขเป็น _____
๓๐. ทราบซึ้ง แก้ไขเป็น _____	๖๐. วิดีทัศน์ แก้ไขเป็น _____

ข้อสอบวัดความรู้ระดับชาติ (O-NET)

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดไม่มีคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกับคำที่ขีดเส้นใต้ในข้อความต่อไปนี้ (O-NET ๕๙)

บุษบกเคลื่อนคล้อยลอยฟ้า

๑. ฝันผยองล่องลิ้นภาลัย
๒. ด้วยข้าก่าเน็ดมาในธาตรี
๓. ลอยไปกว้างคว้างกลางอัมพร
๔. จนดาวเดือนเลื่อนลับโพยมहन
๕. บันดาลกายใหญ่เยียมเทียมเวหา

๒. ข้อใดไม่มีคำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวเนื่องกับ “การศึกษาสงคราม” (O-NET ๖๐)

๑. ถึงเป็นตายไว้ชื่อให้ลือชา
๒. เข้าตั้งค่ายรายกำแพงแยงปีกกา
๓. แล้วปรึกษาคิดอ่านการรณรงค์
๔. เทียวตรวจไตรไพรพหลพลโยธา
๕. ให้รักษาหน้าที่เชิงเทินไว้

๓. ข้อใดมีคำศัพท์ที่มีความหมายว่า “กลิ่นหอม” (O-NET ๖๑)

๑. ขยายขจรคันธสรวยรวาย
๒. น้ำใสไหลท้อปทุมทอง
๓. สอดใส่สนับเพลาอลงการ
๔. เข้าที่สงสนานสำราญสกนธ์
๕. ทับทรวงดวงภูตั้นบรรจง

๔. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดมีการใช้คำผิดความหมาย (O-NET ๕๙)

๑) กล้วยน้ำว่าให้พลังงานสูงกว่ากล้วยไข่และกล้วยหอม/ ๒) แต่กล้วยหอมมีฟอสฟอรัสมากกว่ากล้วยไข่และกล้วยน้ำว่า/ ๓) สารนี้จะทำให้เหงือกและฟันแข็งแรงรวมทั้งปรับปรุงร่างกายส่วนที่สึกหรือให้ดีขึ้น/ ๔) กล้วยหลายชนิดมีคุณค่าทางอาหารสูงแต่มีปริมาณโคเลสเตอรอลต่ำ/ ๕) กล้วยจึงเป็น

ผลไม้ที่เหมาะสมกับผู้ที่ต้องการคุมน้ำหนัก

๑. ส่วนที่ ๑
๒. ส่วนที่ ๒
๓. ส่วนที่ ๓
๔. ส่วนที่ ๔
๕. ส่วนที่ ๕

๕. ข้อใดใช้คำผิดความหมาย (O-NET ๖๐)

๑. เตซาไปที่ที่ว่าการอำเภอเพื่อย้ายสำมะโนครัว
๒. เขาถือกันว่าพบก้อนหินลักษณะประหลาดตกที่ภาคเหนือ
๓. ความรักของสามีภรรยาคู่นี้เจือจางลงในช่วง ๒-๓ เดือนนี้
๔. สมชายรู้สึกท้อถอยที่จะทำสวนผลไม้ต่อไป เพราะสุขภาพไม่ดี
๕. การใช้คำให้ถูกต้องควรอ้างอิงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๖. ข้อใดมีคำสะกดผิด (O-NET ๕๙)

๑. เป้าหมายการจัดสรรสินทรัพย์ปัจจุบันของบริษัทคือ ลงทุนร้อยละ ๘๕ ในตราสารหนี้
๒. วิสัญญีแพทย์มีหน้าที่หลักคือช่วยระงับความเจ็บปวดของผู้ป่วยในระหว่างการผ่าตัด
๓. ธรรมเนียมประกันชีวิตรูปแบบนี้รวมการออมทรัพย์และการคุ้มครองชีวิตไว้ด้วยกัน
๔. สวนลุมพินีเป็นสถานที่พักผ่อนของประชาชนชาวไทย จึงถือเป็นสาธารณสมบัติ
๕. นานาชาติแสดงความชื่นชมและประทับใจการแสดงของวงดุริยางค์กองทัพไทย

๗. คำในข้อใดสะกดถูกทุกคำ (O-NET ๖๐)

๑. นพภูถ นามาก็ไฮย เนรมิตร
๒. พิพิธภัณฑ์ พันธกรณี พิศวาท
๓. อนุรักษ์นิยม อภิชาติบุตร อธิกมาศ
๔. สันฐาน สภาวารณ์ สังกัณฑ์
๕. ครุฑพ่าห์ คฤหาสน์ คริสต์ศักราช

■ ภูมิปัญญาทางภาษา : ภาษาไทยเป็นภาษามีระดับ (๑)

ระดับภาษา คือ การใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียนในโอกาสที่แตกต่าง หรือใช้กับผู้รับสารแต่ละบุคคล ย่อมมีการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไป

ระดับภาษา	โอกาสและสถานที่	ลักษณะภาษาที่ใช้
พิธีการ	การเปิดประชุม การกล่าวรายงาน การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวต้อนรับ การกล่าวอวยพร	มีลักษณะพิธีรีตอง ภาษาไพเราะ สละสลวย
ทางการ	การอภิปรายหรือการประชุม รายงานวิชาการ ประกาศทางการ จดหมายราชการ จดหมายธุรกิจ	ภาษาทางการ ถ้อยคำตรงไปตรงมา มีศัพท์เทคนิคหรือศัพท์วิชาการบ้าง
กึ่งทางการ	การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การเสวนา การบรรยายในห้องเรียน	ใช้ภาษาเขียนแต่มีภาษาพูดแทรกอยู่บ้าง
ไม่เป็นทางการ	บทความแสดงความคิดเห็น นิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ รายการ สารบันเทิงทางโทรทัศน์ การ ปรัชญาหรือกวี	ใช้ภาษาพูดและสุภาพ
กันเอง	การสนทนาเรื่องส่วนตัว การทักทายระหว่างเพื่อนสนิท	ใช้ภาษาพูดอาจมีคำคะนองหรือภาษาถิ่น

๖. ข้อความส่วนใดเป็นภาษาทางการ(สามัญ ๕๗)

- ๑) ห้องคนไข้ไม่ใช่สถานที่ที่จะอ้อยอิ่งอยู่นานๆ/ ๒) การเยี่ยมคนไข้เพียงสิบหรือสิบห้านาทีนับว่าเหมาะสม/ ๓) และพ้อมีแขกคนใหม่มาเยี่ยม ผู้อยู่ก่อนก็ควรขอตัวลาทันที/ ๔) เพราะที่ทางในห้องไม่กว้างขวาง ไม่น่าที่ผู้มาเยี่ยมจะอยู่กันเป็นกลุ่ม/ ๕) อีกร่างจะแยงอากาศคนไข้ แก้อีที่นั้งก็มีน้อย
๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓
๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕

๗. ข้อใดใช้ภาษาไม่เหมาะสมสำหรับการเขียนรายงานเชิงวิชาการ (O-NET ๕๐)

๑. การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา
๒. กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
๓. การจัดการเรียนรู้คนสอนต้องทำสารพัดอย่างให้เข้ากับคนเรียนแต่ละคน
๔. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนการสอน

๘. ข้อใดใช้ภาษาต่างระดับกับข้ออื่น (O-NET ๕๑)

๑. ถ้าพูดถึงโซเดียมเกือบทุกคนก็จะนึกถึงอาหารรสเค็ม
๒. อาหารรสเค็มจะมีรสชาติมากกว่าอาหารรสจืดๆ
๓. คนไข้บางคนรับไม่ได้เลยกับการกินอาหารรสจืดซีด
๔. ผู้ประกอบกิจการอาหารจึงเลือกใช้เกลือโพแทสเซียมแทน

๑๐. ข้อใดใช้ภาษาต่างระดับกับข้ออื่น (O-NET ๕๒)

๑. โรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนังอักเสบเป็นโรคที่เกิดขึ้นแก่เด็กมากกว่าผู้ใหญ่
๒. ในตอนแรกนี้ คุณหมอขอกล่าวถึงเรื่องของผิวหนังแห่งก่อนครับ
๓. ลูกน้อยควรจะใช้ครีมที่มีความเข้มข้นไม่ใช่โลชั่นที่ผสมน้ำมาก
๔. นองหนูดองใช้ครีมบำรุงผิวทันทีหลังอาบน้ำไมเช่นนั้นผิวจะแห้งยิ่งขึ้น

๑๑. รายงานวิชาการส่วนใดใช้ภาษาไม่เหมาะสม (O-NET ๕๓)

- ๑) การเขาพักอาศัยอยู่กับคนในหมู่บ้านทำให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเหล่านั้น / ๒) นักวิจัยพบว่าต้องทำตัวเป็นคนอยู่ง่ายกินง่าย คลุกคลีตีโมงกับชาวบ้านเพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย / ๓) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้าน เคารพสิทธิของเจ้าของพื้นที่ / ๔) ไม่ทำสิ่งที่ขัดแย้งกับข้อปฏิบัติของชุมชน และไม่ลบหลู่ความเชื่อของคนในท้องถิ่น
๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒
๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔

๑๒. ข้อความส่วนใดใช้ระดับภาษาต่างจากข้ออื่น

๑. เนื่องจากการสาธารณสุขดีขึ้น / ๒) อายุเฉลี่ยของประชากรทั้งหญิงและชาย / ๓) โรคของคนแก่คนเฒ่าจึงมากขึ้นด้วย / ๔) สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อภาวะของโรคกระดูกและข้อทั้งสิ้น
๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒
๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔

■ ภูมิปัญญาทางภาษา : ภาษาไทยเป็นภาษามีระดับ (๒) คำราชาศัพท์

๑. ลำดับชั้นพระบรมวงศานุวงศ์

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๒. สมเด็จพระบรม (สมเด็จพระบรมราชินีนาถ, พระบรมโอรสาธิราชฯ, สยามบรมราชกุมารี)
๓. เจ้าฟ้า
๔. พระองค์เจ้า/พระวรวงศ์เธอ
๕. หม่อมเจ้า

ลำดับไปเจียมแห่งราชอาณาจักรไทย รัชกาลปัจจุบัน

๑. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
๒. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
๓. สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี
๔. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรฯ สยามบรมราชกุมารี
๕. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี
๖. ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี
๗. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ
๘. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา
๙. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา
๑๐. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร
๑๑. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์
๑๒. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ

๒. การใช้คำนามราชาศัพท์

นามธรรมดา → นามระดับสูง → นามราชาศัพท์

- ๑.) พระบรม หรือ พระบรมราช : นำหน้าคำนามสำคัญๆ เท่านั้น และใช้กับพระมหากษัตริย์
- ๒.) คำว่า พระราช ใช้หน้าคำนามที่สำคัญรองลงมา ใช้กับลำดับที่ ๑ และ ๒
- ๓.) คำว่า พระ ใช้หน้านามสามัญทั่วไป เช่น พระที่นั่ง พระหัตถ์ พระบาท
- ๔.) คำว่า หลวง กับ ต้น ไปต่อท้ายคำไทยสามัญ เช่น ช่างต้น ม้าต้น รถหลวง ลูกหลวง

สรุป

ลำดับชั้น	พระบรม-	พระราช-	พระ-	-หลวง/ต้น
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	✓	✓	✓	✓
สมเด็จพระบรม		✓	✓	✓
สมเด็จพระเจ้าฟ้า			✓	✓
พระองค์เจ้า			✓	✓
หม่อมเจ้า			✓	✓

๓. การใช้คำกริยาราชศัพท์

- ห้ามใช้ ทรง นำหน้า คำที่เป็นคำกริยาราชศัพท์อยู่แล้ว เช่น บรรทม ประสูติ โปรด สวรรคต ประทับ เสวย เสด็จ ตรัส พระราชทาน รับสั่ง
- ทรง+ กริยาธรรมดา ได้ --> กริยาราชศัพท์ เช่น ทรงเล่นกีฬา ทรงสงสาร ทรงเมตตา
- ทรง+นามธรรมดา ได้ --> กริยาราชศัพท์ เช่น ทรงกีตาร์ ทรงสีล ทรงบาตร
- ทรง+นามราชศัพท์ ได้ --> กริยาราชศัพท์ เช่น ทรงพระดำเนิน ทรงพระราชนิพนธ์ มี,เป็น - - - กริยาราชศัพท์

NOTE ๑. มี,เป็น + ราชศัพท์

๒. ทรงมี ทรงเป็น ไม่ต้องบวกด้วย ราชศัพท์ เพราะจะทำให้ยิ่ง ฟุ่มเฟือย

๔. คำสรรพนามราชศัพท์ : การใช้คำขึ้นต้น คำสรรพนาม และคำลงท้ายในการพูด

ใช้กับ	คำขึ้นต้น	คำสรรพนาม	คำลงท้าย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมราชินีนาถ	ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม	บุรุษที่ ๑-ข้าพระพุทธเจ้า บุรุษที่ ๒-ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม มขอเดชะ
สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระยุพราช สมเด็จพระบรมราชกุมารี	ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทราบ ฝ่าละอองพระบาท	บุรุษที่ ๑-ข้าพระพุทธเจ้า บุรุษที่ ๒-ใต้ฝ่าละอองพระบาท	ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอ เดชะ หรือ ควรมิควรรแล้วแต่ จะ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม
สมเด็จพระเจ้าฟ้า พระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า	ขอพระราชทานกราบทูล ทราบบฝ่าพระบาท	บุรุษที่ ๑-ข้าพระพุทธเจ้า บุรุษที่ ๒-ใต้ฝ่าพระบาท	ควรมิควรรแล้วแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม
พระอนุวงศ์ชั้นพระเจ้าวรวงศ์เธอ และพระวรวงศ์เธอ (ทรงกรม)	กราบทูลทราบบฝ่าพระบาท	บุรุษที่ ๑-(ชาย) เก้ากระหม่อม (หญิง) เก้ากระหม่อมฉัน บุรุษที่ ๒-ฝ่าพระบาท	ควรมิควรรแล้วแต่จะโปรด
พระอนุวงศ์ชั้นพระวรวงศ์เธอ ที่มีได้ทรงกรม) และหม่อมเจ้า	ทูลฝ่าพระบาททรงทราบ	บุรุษที่ ๑-(ชาย) กระหม่อม (หญิง) หม่อมฉัน บุรุษที่ ๒-ฝ่าพระบาท	แล้วแต่จะโปรด
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า	ขอประทานกราบทูล ทราบบฝ่าพระบาท	บุรุษที่ ๑-ข้าพระพุทธเจ้า บุรุษที่ ๒-ใต้ฝ่าพระบาท	ควรมิควรรแล้วแต่จะโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม
สมเด็จพระสังฆราช	ทูลฝ่าพระบาททรงทราบ	บุรุษที่ ๑-(ชาย) เก้ากระหม่อม (หญิง) เก้ากระหม่อมฉัน บุรุษที่ ๒-ฝ่าพระบาท	ควรมิควรรแล้วแต่จะโปรด

ข้อสังเกตการใช้คำราชาศัพท์บางประการ

คำ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	สมเด็จพระบรม	สมเด็จพระเจ้าฟ้า	พระองค์เจ้า/ พระวรวงศ์เธอ/ พระสังฆราช	หม่อมเจ้า
หนังสือ/เพลงที่แต่ง	พระราชนิพนธ์		พระนิพนธ์		นิพนธ์
จดหมาย/ลายมือ	พระราชหัตถเลขา	ลายพระราชหัตถ์	ลายพระหัตถ์		
เดินทางไป	เสด็จพระราชดำเนิน		เสด็จ		
คำสั่ง	พระบรมราชโองการ	พระราชเสาวนีย์ พระราชบัญญัติ พระราชบัญชา	พระดำรัสสั่ง		รับสั่ง
คำพูด	พระราชดำรัส พระราชกระแส		พระดำรัส		ดำรัส
ให้	พระราชทาน			ประทาน	
เดิน	ทรงพระดำเนิน				ดำเนิน
อายุ...ปี	พระชนมพรรษา...พรรษา + (ราชินี)	พระชนมายุ...พรรษา	พระชันษา...ปี		ชันษา..ปี
วันเกิด	วันพระบรมราชสมภพ	วันพระราชสมภพ	วันประสูติ		
ตาย	สวรรคต		สิ้นพระชนม์		สิ้นชีพิตักษัย

อื่นๆ

- ถ้ามาต้อนรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องใช้ว่า ประชาชนมาเฝ้า ฯ รับเสด็จ คำว่า”เฝ้าฯรับเสด็จ” ย่อมาจาก”เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จ”ไม่ใช่คำว่า”ถวายการต้อนรับ”
- คำว่า”คนไทยมีความจงรักภักดี” หรือ”แสดงความจงรักภักดี” ใช้ได้ แต่ไม่ควรใช้คำว่า “ถวายความจงรักภักดี”
- คำว่า “อาคันตุกะ” “ราชอาคันตุกะ” และ”พระราชอาคันตุกะ” ใช้ดังนี้ คือให้ดูเจ้าของบ้านเป็นสำคัญ เช่นแขกของพระมหากษัตริย์ ใช้คำว่า ”ราช”นำหน้า ถ้าไม่ใช่แขกของพระมหากษัตริย์ก็ไม่ต้องมี”ราช”นำหน้า
- ในการถวายสิ่งของแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้าเป็นของเล็กยกได้ก็ใช้ “ทูลเกล้าฯ ถวาย” ถ้าเป็นของใหญ่ยกไม่ได้ใช้ “น้อมเกล้าฯ ถวาย”

แบบฝึกหัดภูมิปัญญาทางภาษา : ระดับภาษา การใช้คำราชาศัพท์

แบบฝึกหัด : พิจารณาประโยคต่อไปนี้ว่าประโยคใดใช้คำได้ถูกต้องกับระดับของบุคคลหรือไม่ถูกต้อง

หากใช้ไม่ถูกต้อง พิจารณาและแก้ไขให้ถูกต้อง

๑. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับคณะกรรมการจัดงาน “น้อมเกล้า” ในโอกาสที่เข้าเฝ้าถวายพระพร
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๒. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง “เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนอก” นับเป็นพระราชนิพนธ์ลำดับที่ ๔๔
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๓. สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชรมหาวัชรราชธิดา ทอดพระเนตรการแสดงของนักเรียนด้วยความสนพระทัย
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๔. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงโปรดการเรียนรู้สรรพวิชาแม้จะไม่ทรงถนัดชัดเจนในบางเรื่อง แต่ก็ทรงใฝ่หาความรู้อยู่เป็นนิตย์
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๕. สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี มีพระราชดำรัสแก่ผู้มาเฝ้ารับเสด็จ
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๖. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชปฏิสันถารแก่ผู้มาเฝ้าทูลละอองพระบาท
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๗. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเป็นอาจารย์ของนักเรียนนายร้อยฯ
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๘. สมเด็จพระสังฆราชได้ประทานพรปีใหม่แก่ประชาชนในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๙. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นิสิตเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิด
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....
๑๐. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ พระราชทานพระอนุญาตให้จัดตั้งกองทุน
 ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๑. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับชาวบ้านที่
พิการไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๒. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เคยเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรเลียในฐานะพระราช
อาคันตุกะของรัฐบาล

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๓. พระองค์เจ้าองค์นี้สิ้นชีพิตักษัยหลังจากประชวรเป็นเวลา ๒ เดือน

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๔. สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชรมหาวัชรราชธิดา ทรงบำเพ็ญพระกุศลตักบาตรในวันคล้าย
วันประสูติ

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๕. วันที่ ๒ เมษายนนี้เป็นวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๖. ผู้ใหญ่บ้านน้อมเกล้าฯ ถวายเมล็ดพันธุ์พืชแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

๑๗. สมเด็จพระญาณสังวร พระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกมรณภาพไปเมื่อปีที่ผ่านมา

ใช้ถูกต้อง ใช้ไม่ถูกต้อง แก้ไขเป็น.....

ข้อสอบวัดความรู้ระดับชาติ O-NET

๑. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี....(ก)....ในพิธีเปิด “หอ
ดูดาวเฉลิมพระเกียรติ” หลังจากประธานจัดงานกราบบังคมทูลรายงานแล้ว....(ข)....เปิดงาน (O-NET ๕๙)

- ก. ๑. เสด็จเป็นองค์ประธาน
๒. เสด็จไปเป็นองค์ประธาน
๓. เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน
๔. ทรงพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน
๕. เสด็จทรงพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธาน
- ข. ๑. ทรงตรัส ๒. ทรงดำรัส
๓. มีพระราชดำรัส ๔. ทรงมีพระราชดำรัส
๕. มีกระแสพระราชดำรัส

๒. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ(ก)..... ไปยังสวนอัมพร เพื่อ
.....(ข)..... โต้กับผู้ทำคุณประโยชน์แก่สังคม (O-NET ๖๐)

- ก. ๑. เสด็จ ๒. เสด็จฯ
๓. ทรงเสด็จ ๔. เสด็จพระดำเนิน
๕. เสด็จพระราชดำเนิน
- ข. ๑. ประทาน ๒. ทรงประทาน
๓. ทรงพระประทาน ๔. พระราชทาน
๕. ทรงพระราชทาน

๓. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ก).... สำคัญประการหนึ่งคือการเลิกทาส โดยที่...(ข).....
ให้ตราพระราชบัญญัติพิกัดเกษียณอายุทาสเป็นเบื้องต้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๗ (O-NET ๖๑)

- ก. ๑. บำเพ็ญพระราชกิจ ๒. ทรงบำเพ็ญพระราชกิจ
๓. ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจ ๔. ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ
๕. ทรงบำเพ็ญพระบรมราชกรณียกิจ
- ข. ๑. ทรงโปรด ๒. โปรดเกล้า
๓. ทรงพระกรุณาธิคุณ ๔. ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
๕. ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ

๔. เจ้าพระยามหิธร เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีหนังสือ(ก)..... พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว เรื่องการโอนเงินรายได้บางประเภทสำหรับบำรุงบ้านเมืองเพื่อ...(ข)..... (O-NET ๖๒)

- ก. ๑. กราบทูล ๒. กราบบังคมทูล
๓. กราบบังคมทูลถวาย ๔. กราบทูลพระกรุณา
๕. กราบทูลถวายรายงาน
- ข. ๑. ทรงทราบ ๒. ทรงโปรดทราบ
๓. ทราบฝ่าละอองพระบาท ๔. ทรงโปรดทราบฝ่าพระบาท
๕. ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ข้อสอบทบทวน เรื่อง เสียงวรรณยุกต์

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์ครบทุกเสียง
 ๑. ความคิดไม่เป็นมงคลนั้น
 ๒. เปรียบประหนึ่งความชั่วร้าย
 ๓. ที่ซุกซ่อนอยู่ในใจเขา
 ๔. และจะเผยออกมาสักวัน
๒. ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์ครบทั้งห้าเสียง
 ๑. ประหยัดวันนี้สบายวันหน้า
 ๒. สมบัติมาเดินเซลดลาหัวทิม
 ๓. หมึกแดงแผลงฤทธิ์ให้สร้อย
 ๔. จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะสม
๓. ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์ครบทุกเสียง
 ๑. ประเทืองฟ้าบ่ผันนิรันดร
 ๒. นิรมิตวิจิตรกรรมร่ำเฉลย
 ๓. ระยักร้อยพลอยเพชรเกล็ดมณี
 ๔. เปล่งลำแสงสีทองปองเป่าหมาย
๔. ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์ไม่ครบทุกเสียง
 ๑. เวลาที่เธออยู่ที่ไหนหนอ
 ๒. ยังจำได้สายลมแห่งความรัก
 ๓. น้ำค้างหยดแตะแต่ต้นบนแก้มหญ้า
 ๔. ข้าเก็บดอกหญ้ามาตัดหู
๕. ข้อใดไม่มีเสียงวรรณยุกต์โท
 ๑. ให้ทราบซึ่งโสดทรวงดวงสมร
 ๒. เจ้าเคืองขัดตัดสวาทขาดระวาง
 ๓. พี่แกเลี้ยงเฉยเลยชมชลาสินธุ์
 ๔. มีน้ำน้อยหยาดหยดอย่างเม็ดฝน
๖. ข้อใดที่มีเสียงวรรณยุกต์ครบห้าเสียง
 ๑. คำขนานธารเกษมก็สมชื่อ
สนุกคือเรื่องอิเหนาเสน่ห์หา
 ๒. ดอกพะยอมหอมหวานลำดวนดง
สายหยุดประยงค์โยทะกา
 ๓. วันรุ่งแรมสามค่ำเป็นสำคัญ
อภิวันท์ลาบาทพระชินวร
 ๔. ทั้งคนฟังคนอ่านสารแสดง
ฉันทขอแบ่งส่วนกุศลทุกคนเอย
๗. บทประพันธ์ข้อใดมีวรรณยุกต์ครบทั้งห้าเสียง
 ๑. ย่อเหลี่ยมเยี่ยมลอยบัลลังก์เลิศ
 ๒. โอ้เทิดองค์ธำตุทิพย์ไอศูรย์
 ๓. สีเทียนศรีทาสง่าทูน
 ๔. จำรูญจำรัสยอดฉัตรชัย
๘. ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์สามัญ เอก โท ตรี
อย่างละเท่ากัน
 ๑. เขี้ยวปีกลายนำคูมากนะครับ
 ๒. หากเธอว่าดีก็แยแล้วจ๊ะ
 ๓. แม่บอกก็ครั้งแล้วว่าอย่าชน
 ๔. ทำโต๊ะเก้าอี้หักไปก็ตัว
๙. ข้อใดใช้เสียงวรรณยุกต์ตรงกับข้อความ
ต่อไปนี้ “นกน้อยนอนแนบน้ำในนา”
 ๑. มดเล็กกัดเจ็บแต่จิ้งจิก
 ๒. ยักษ์นั้นตัวใหญ่ล้าเหลือคณา
 ๓. โต๊ะนี้เราเพิ่งซื้อวันวาน
 ๔. ฟารำครืนครั้นคล้ายครวญคราง
๑๐. ข้อใดมีเสียงวรรณยุกต์สามัญมากที่สุด
 ๑. ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์
 ๒. ถึงบางเตื่อไ้มะเตื่อเหลือประหลาด
 ๓. ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป
 ๔. ถึงโรงเหล้าเตากลั่นคว้นโขมง

■ ภูมิปัญญาทางภาษา : ภาษาไทยใช้ลักษณะนาม

ภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะประการหนึ่ง คือ มีการใช้ลักษณะนาม ซึ่งต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับนามนั้น ๆ จึงขอประมวลลักษณะนามที่มักจะใช้สับสนเพื่อช่วยให้ใช้ลักษณะนามได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ลักษณะนาม	คำนามที่ใช้
กระบอก	ปิ่น ข้าวหลาม กระบอกสูบ กระบอกพลุ ไฟฉาย ไฟพะเนียง
ตน	ฤษี ยักษ์ ผีเสื้อสมุทร ผีเสื้อยักษ์ ภูตผี คนธรรพ์ กิณนร กิณรี กระสือ กระหัง โยคี นางไม้ นักสิทธิ์ เซียน เปรต
รูป	นักบวช นักพรต นักบุญ พระสงฆ์
ดวง	ดาว ผีพุ่งไต้ แสตมป์ วิญญาณ ดวงตา ดวงใจ หัวใจ โคม
ตัว	สัตว์ เข็มกลัด เข็มหมุด ขิม ซื่อ ตะขอ แก้ว อี้ เกี้ยว เกี่ยมอี้ กีตาร์ กระต่ายขูด มะพร้าว ตัวอักษร ตัวโน้ต
เล่ม	เกวียน หนังสือ เข็ม ทวน หอก ดาบ ตาลปัตร ตะหลิว ไม้ตะพด ตะใบ เคียว ไม้พาย ไม้พลอง เทียน กรรไกร หวี
หลัง	สัปคับ เกี้ยว เก่ง กุฎี กูบ กระต๊อบ กระท่อม บ้าน ตู๋ ตำหนัก จักรเย็บผ้า จวน ยุง
คัน	ร่ม ซ้อน ส้อม เบ็ด คันซั้ง คันไถ ซอ โขงโลง ตราชู ตะเฆ่ แร้ว ยอ ธนู ทัพพี รถ มอเตอร์ไซค์ แทรกเตอร์ พิน
เครื่อง	เครื่องซักผ้า เครื่องบันทึกเสียง เครื่องยนต์ เครื่องบิน คอมพิวเตอร์ ชิงช้าสวรรค์ พัดลม เฮลิคอปเตอร์
บาน	หน้าต่าง บานเลื่อน บานประตู กระจกเงา บังตา บานกระทุ้ง บานตู้
ดอก	ดอกไม้ เหน็ด รูป ลูกหน้าไม้ ลูกหนู ลูกธนู ลูกกุญแจ ลูกเกาพันธ์ พลุ ดอกไม้ไฟ
หัว	หัวก๊อก หัวปลี หัวเทียน สมุดข่อย สมุดไทย ผือก มั่น กลอย ขนมหิน
สาย	สายสร้อย สายรุ้ง แม่น้ำ รัตประคด ระโยง น้ำพุ ทางด่วน ทางหลวง ถนน
ลูก	กระถาง กระติบ กระทะ กระบุง กะละมัง ชีปนาวุธ ภูเขา ครก คลื่น จรวด บอลลูก
ฉบับ	สัญญา จดหมาย เช็ค สนธิสัญญา สลากกินแบ่ง วุฒิบัตร วารสาร วิทยานิพนธ์ พันธบัตร ใบรับรอง ใบลา โฉนด ใบสุทธิ ใบหุ้न ใบเสร็จ ปฏิทิน ประกาศนียบัตร นิตยสาร
อัน	กรอบรูป บันได เข็มทิศ ตะบอง นาฬิกาทราย นาฬิกาน้ำ พรอท ปลั๊กไฟ ปิ่น แปรง ฟันยาง ไฟแช็ก ไม้กางเขน ไม้เท้า ไม้เรียว รัตเกล้า แร็กเกต ลูกบิด

ข้อสอบวัดความรู้ระดับชาติ

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

คำสั่ง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดใช้ลักษณะนามเหมือนกันทุกคำ (สามัญ ๕๕)
 ๑. แพ้มีเอกสาร พจนานุกรม เกวียน
 ๒. ผลิตภัณฑ์ แก้อั๊กโยก ไม้บรรทัด
 ๓. เก่งจีน บุชบก เจตีย์
 ๔. เสื้อ ผ้าใบ กระถาง
 ๕. เมฆ ถ่าน ยางลบ
๒. ข้อใดใช้ลักษณะนามไม่ถูกต้อง (สามัญ ๕๖)
 ๑. ปืนกระบอกนี้ใส่กระสุนไว้ที่ลูก
 ๒. แวนตาครอบทองอันนั้นดูมีราคาแพง
 ๓. พรุ่งนี้จะไปซื้อจอบขุดดินไว้ใช้สักด้ามหนึ่ง
 ๔. ข้าวที่เก็บเกี่ยวเพื่อหนีน้ำท่วมบางเมล็ดจะไม่สมบูรณ์
 ๕. เธอมีกระถางสำหรับใส่ดอกไม้รูปเทียนก็ใบ
๓. ทุกคำในข้อใดใช้ลักษณะนามต่างกับข้ออื่น (O-NET ๕๐)
 ๑. เน็คไท เชือก ๒. ระเบิด ผม
 ๓. คลอง ถนน ๔. เข็มขัด ไหม
๔. ข้อใดใช้ลักษณะนามไม่ถูกต้อง (O-NET ๕๑)
 ๑. น้องสาวฉันเป็นผู้หญิงสวย ที่บ้านจึงมีกระจ่างหลายบานไว้ให้ส่อง
 ๒. เขาเป็นคนความจำดี อาชยานก็บทุก ก็สามารถท่องจำได้หมดในเวลาไม่นาน
 ๓. คุณไปเที่ยวงานแสดงสินค้าเห็นไม่เท่าสวยๆ ช่วยซื้ออันใหม่มาฝากคุณปู่ด้วย
 ๔. มหาวิทยาลัยจะจัดการประกวดคำขวัญ เนื่องในวันสถาปนาใครจะส่งก็ขึ้นก็ได้
๕. ข้อใดใช้ลักษณะนามไม่ถูกต้อง (O-NET ๕๒)
 ๑. คุณปู่เหลาไม้เรียวไว้หลายกิ่ง หลานๆ จึงไม่กล้าชนมาก
๖. ในสนามเด็กเล่นที่โรงเรียนเรามีไม้ลื่นให้เด็กๆ เล่นหลายชุด
๗. วันจันทร์ให้นักเรียนนำไม้อัดมาคนละแผ่น ครูจะสอนฉลุไม้
๘. พี่ชายเดินนับไม้หมอนรถไฟได้หลายท่อนแล้ว
๖. ข้อใดใช้ลักษณะนามไม่ถูกต้อง (O-NET ๕๓)
 ๑. เขาสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของหน่วยงานได้ครบทุกข้อ
 ๒. นักวิชาการเสนอข้อคิดเห็นไว้ในบทสรุปของรายงานหลายประการ
 ๓. รัฐบาลมีปัญหาเร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไขหลายเรื่อง
 ๔. คณะกรรมการกำลังพิจารณาคำขวัญที่ส่งเข้าประกวด ๕๐ บท
 ๗. คำนามทุกคำในข้อใดใช้ลักษณะนามคำเดียวกัน (O-NET ๕๔)
 ๑. ตะเกียง แตร ตุ๊กตา
 ๒. โน้ต ไวโอลิน กีตาร์
 ๓. เกวียน พลั่ว ฉมวก
 ๔. ปริญาบัตร สนธิสัญญา พระราชสาส์น
 ๘. ข้อใดใช้ลักษณะนามไม่ถูกต้อง (ม.เชียงใหม่ 2550)
 ๑. เตรียมเบ็ด ๑ ตัว ยอ ๑ คัน และแห ๑ ปาก มาให้ด้วย
 ๒. ให้พู่กัน ๒ ด้าม ไม้บรรทัด ๑ เล่ม และดินสอดำ ๑ แท่งไปแล้ว
 ๓. ระนาด ๑ รวง ขิม ๑ ตัว และฆ้อง ๑ อัน หายไปจากห้องเก็บเครื่องดนตรี
 ๔. ขนมหองหยิบ ๒ ดอก ทองหยอด ๕ เม็ด และทองพลุ ๕ ก้อนอยู่ในกล่อง

บทที่ ๒

ภูมิปัญญาทางภาษา : สำนวน

ผลการเรียนรู้ ท ๓๐๒๑๒ ภูมิปัญญาทางภาษา

ข้อ ๖. รู้และเข้าใจความหมายของสำนวนคำพังเพย ภาษิตเห็นความแตกต่างทางภาษา สามารถวิเคราะห์คุณค่าของภูมิปัญญาทางภาษาที่ปรากฏในสำนวน คำพังเพย และภาษิตของภูมิภาคต่างๆ

ภาษาไทยเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์ แสดงถึงความมีคุณค่าอันสูงยิ่งของภาษาไทย ที่มีภาษาพูดและภาษาเขียนของตนเองมาแต่โบราณดั่งรากฎให้เห็นถึงความงดงามและความมีระเบียบแบบแผนของภาษาที่ใช้สื่อสารทั้งการเขียน อ่าน การแต่งบทประพันธ์ และหนึ่งในความงดงามทางภาษาไทยซึ่งนับว่ามีค่าอย่างยิ่งได้แก่สำนวนไทย

สำนวน	-	น. ถ้อยคำที่เรียบเรียง, โวหาร, มีความหมายไม่ตรงตามตัว (แฝง)
พังเพย	-	น. ถ้อยคำหรือข้อความกล่าวเป็นกลางๆ เพื่อตีความให้เข้ากับเรื่อง
ภาษิต	-	น. ถ้อยคำหรือข้อความมีความหมายเป็นคติ
สุภาษิต	-	น. ถ้อยคำที่กล่าวดีแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ

ที่มาของสำนวน

๑. พฤติกรรม/ลักษณะนิสัยของคน เช่น แกวงเท้าหาเสี้ยน คมในฝัก ชูมือเปิบ
๒. อาชีพ/การดำรงชีวิต เช่น ซื้อควายหนานาซื้อผ้าหน้าตรุษ ทำนาออมกล้า ทำปลาออมเกลือ
๓. ความเชื่อ/ศาสนา เช่น กรรมตามทัน กรวดน้ำคว่ำขัน เจ้าที่เจ้าทาง
๔. การละเล่น เช่น เข้าตาจน แจงสี่เบี้ย ตูตาม้าตาเรือ
๕. วรรณคดีวรรณกรรม เช่น กินจุนพุงแตก ชักแม่น้ำทั้งห้า ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง
๖. ธรรมชาติ เช่น คลื่นไถ่น้ำ กระจายหมายจันทร์ นกไร้มืด

สำนวนไทยสะท้อนวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาไทย

๑. ค่านิยม - ชายผ้าเอาหน้ารอด ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ ข้าวแดงแกงร้อน
เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด บุญหนักศักดิ์ใหญ่
๒. ความเชื่อ - เคราะห์ดีผีคุ้ม บุญมาวาสนาช่วย กงเกวียน กำเกวียน
พรายกระซิบ ผีซำดำพลอย พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรก
๓. สภาพสังคม/เหตุการณ์ - กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี ข้าวยากหมากแพง ในน้ำมีปลาในนามีข้าว

■ **สำนวนที่มีอยู่ในกลุ่ม/ประเภท/ความหมายใกล้เคียงมักปรากฏในข้อสอบ : พิจารณาและหาความหมาย**

๑. กลุ่มสำนวนคำว่าเบียด

- พุดไปสองไฟเบียด นิ่งเสียตำลึงทอง
- แฉงสี่เบียด
- ลีบเบียดใกล้มือ
- เก็บเบียดใต้ถุนร้าน
- เบียดหัวแตก
- เบียดน้อยหยอมน้อย
- เบียดบ้ายรายทาง

๒. กลุ่มสำนวนสองใจ หรือไม่ตัดสินใจเลือก

- รักพี่เสียดายน้อง
- จับปลาสองมือ
- เหยียบเรือสองแคม
- ตีสองหน้า
- นกสองหัว
- สองฝักสองฝ้าย
- หมาสองราง

๓. กลุ่มสำนวนไม่ดูกาลเทศะ

- เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน
- สอนหนังสือสังฆราช
- สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ

๔. กลุ่มสำนวนกินกงสี

- อัฐยายซื้อขนมยาย
- เนื้อเต่ายำเต่า

๕. กลุ่มสำนวนไม่เจียมตน

- ไม้ซีกไปงัดไม้ซุง
- นำน้อยย้อมแพไฟ
- กระต่ายหมายจันทร์

๖. กลุ่มสำนวนเกี่ยวกับเวลา-โอกาส

- น้ำขึ้นให้รีบตัก
- ซ้ำๆได้พร้าวสองเล่มงาม
- ลีบเบียดใกล้มือ

๗. กลุ่มสำนวนใช้ง่าย ฟุ่มเฟือยไร้เหตุ

- ตำนน้ำพริกละลายแม่น้ำ
- ชีซ้างจับตักแตน
- เกี้ยวแฝกมุงป่า
- ฆ่าช้างเอางา
- กระเชอกันร้ว
- ถีลอดตาช้าง ห้างลอดตาเส้น

๘. กลุ่มสำนวนรับเคราะห์

- แพะรับบาป
- หนึ่งหน้าไฟ
- กระโดนพระโรง

๙. กลุ่มสำนวนเกี่ยวกับการชู้ ประชด

- เขียนเสือให้วัวกลัว
- ตีวัวกระทบคราด
- เชือดไก่ให้ลิงดู

๑๐. กลุ่มสำนวนทำอะไรลวกๆ

- สุกเอาเผากิน
- ผักชีโรยหน้า
- มือห่างตีนห่าง

๑๑. กลุ่มสำนวนจับโนนชนนี้

- จับผลัดจับผลู
- จับแพะชนแกะ
- ผิดฝาผิดตัว

๑๒. กลุ่มสำนวนคิดรอบคอบ

- คิดสะระตะ
- คิดหน้าคิดหลัง
- ตีตลูกคิดรางแก้ว

๑๓. กลุ่มสำนวนทำด้วยความยากลำบาก

- งมเข็มในมหาสมุทร
- เข็นครกขึ้นภูเขา
- ผนท่งให้เป็นเข็ม

๑๔. กลุ่มสำนวนไม่หวังดี

- ปากหวานก้นเปรี้ยว
- ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ
- ปากอย่างใจอย่าง

๑๕. กลุ่มสำนวนหาเรื่องเดือดร้อน

- แกว่งเท้าหาเสี้ยน
- เอามือชุกหีบ
- หาหาใส่หัว
- น้ำเชี่ยวขวางเรือ

๑๖. กลุ่มสำนวนร้อนตัว

- วัวสันหลังหวะ
- กินปูนร้อนท้อง

๑๗. กลุ่มสำนวนเรื่องง่าย ๆ

- หญ้าปากคอก
- เส้นผมบังภูเขา

๑๘. กลุ่มสำนวนไม่เอาจริงเอาจัง เหยาะเหยยะ

- เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ
- สนิมสร้อย

๑๙. กลุ่มสำนวนร้ายพอกัน

- ขนมพอสมน้ำยา
- ขมื่นกับปูน
- ไม้เบื่อไม้เมา
- ชิงกี้รา ช่าก็แรง

๒๐. กลุ่มสำนวนเกี่ยวกับคำพูด การพูด

- ขวานผ่าซาก
- น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย
- น้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรง
- พูดเหมือนมะนาวไม่มีน้ำ
- ชักแม่น้ำทั้งห้า
- ชักใบให้เรือเสีย
- พูดดีเป็นศรีแก่ปาก
- ฮ่องปากแตก
- ละเลงขนมเบื่องด้วยปาก

■ ตัวอย่างคำที่เป็นสำนวน (คำที่มีความหมายโดยนัย)

คำ	ความหมายโดยนัย
กตัญญู	ทำให้ท้อไม่ขึ้น เช่น ชาวบ้านถูกพวกกำนันกตัญญูมานาน จนไม่มีชาวบ้านคนไหนกล้าคิดขัดแย้ง
กันห้อง	คนสนิท เช่น เป็นลูกน้องกันห้องใครจะมาใครจะไปรู้จักหมด
กัมหน้ำ	จำทน เช่น ฉันต้องกัมหน้ำรับกรรมที่เคยทำไว้
กันชน	แทรกอยู่ระหว่างทั้งสองฝ่าย เช่น เพื่อนเราสองคนทะเลาะกันช่วยตามใครมาเป็นกันชนให้หน่อย
กินดิบ	ชนะโดยง่าย เช่น ไม่กลัวใครได้ครูจะสู้กัน ไล่ทำหั่นกินดิบในพริบตา (พระอภัยมณี)
ของร้อน	ของผิดกฎหมาย เช่น ฉันไม่เอารับฝากปืนเถื่อนเลย มันเป็นของร้อน เดียวก็ได้พาฉันเดือดร้อน
คอแข็ง	ทนต่อรสอันเข้มข้นหรือรุนแรงได้
คอตก	อาการที่หัวงูบลงมาแสดงอาการผิดหวัง
คอสูง	ชอบกินหรือใช้ของดีราคาแพง
โคมลอย	ไม่มีมูล, เหลวไหล
ชักดาบ	ยืมเงินแล้วไม่คืนให้, ใช้บริการของเขาแล้วไม่จ่ายเงิน
ชักใย	บงการอยู่เบื้องหลัง
ดำน้ำ	เดาสุ่มๆไป, ดำเนินการไปอย่างผิดๆถูกๆ
โตดรัม	มาอย่างไม่รู้ตัว, หลบเลี่ยงงานหรือการเรียน
ตั้งไข่	สอนยืมให้แก่เด็ก
ตาขวาง	ขุ่นเคือง ไม่พอใจ
ตาขาว	แสดงอาการขลาดกลัว
ตาต่ำ	มองไม่เห็นคุณค่า
ตายใจ	หลงเชื่ออย่างไม่สงสัย
ตีกิน	ทักท้วงเอา ประสมกิน เห็นได้ที่ก็ฉวยเอาเป็นประโยชน์แก่ตน
ตีตื่น	ค่อยดีขึ้น
เตะฝุ่น	ว่างงาน ตกงาน
ถูกขา	เข้าคู่ เข้าพวก หรือเข้าชุดกันดี
ถูกคอ	ชอบพอ, ถูกอัธยาศัยกัน มีรสนิยมเข้ากันได้
ถูกตา	งาม น่าดู ต้องตา
ถูกเส้น	เข้ากันได้ ชอบพอกัน ถูกอกถูกใจ
ธงขาว	ความพ่ายแพ้
นอนกิน	ไม่ต้องทำงานก็มีกิน โดยมีผลประโยชน์เป็นรายได้
นอนใจ	มั่นใจ วางใจ ไม่รีบร้อน

คำ	ความหมายโดยนัย
เบาใจ	ไม่หนักใจ โล่งใจ
เบียบบน	มีอำนาจ ได้เปรียบ เป็นต่อ
เบียด่าง	ใต้อำนาจ เสียเปรียบ เป็นรอง
แบไต่	ตีแผ่ หรือเปิดเผยความลับความในใจออกมา
โบแดง	งานชิ้นสำคัญที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญ
ปล่อยไก่	แสดงความง้อออกมา
ปากกล้า	พูดไม่เกรงกลัวใคร
ปากแข็ง	พูดยืนยันหรือเถียงอย่างดื้อด้นไม่ยอมจำนนต่อข้อเท็จจริง
ปากตลาด	ถ้อยคำที่โจษหรือเล่าลือกัน
ปากตะไกร	ปากจัด
ปากบอน	ปากอยู่ไม่สุข ชอบพูด ชอบฟ้อง
ปากเบา	ชอบพูดโดยไม่ยั้งคิด
ปากโป้ง	ชอบพูดเปิดเผยสิ่งที่ไม่สมควรออกมาโดยไม่คำนึงถึงความผิดพลาดเสียหาย
ปากไว	พูดจาโอ้อวด
ปากสว่าง	ชอบเปิดเผยเรื่องของผู้อื่น
ปากหนัก	ไม่ชอบพูดขอร้องต่อใครๆ ไม่ค่อยชอบทักทายใคร
ปากหวาน	พูดจาไพเราะ
เป่าปี่	ร้องไห้
เป่าหู	พูดให้เข้าหูบ่อยๆ เพื่อให้เชื่อ
เผาขน	ในระยะประชิด
พื้นไม่ดี	อารมณ์ไม่ดี ความรู้ไม่ดีหรือความรู้น้อย
พื้นเสีย	โกรธ
แพแตก	พลัดพรากกันไป กระจัดกระจายไป
ไฟตาย	ที่เด็ดอันสุดท้ายที่จะทำให้คนอื่นต้องยอมตาม
ม้าใช้	คนรับใช้ติดต่อน
มือเก่า	มีความชำนาญหรือชำนาญมาก
มือขวา	ที่ใกล้ชิด เก่งกล้าสามารถที่ไว้วางใจได้
มือขึ้น	เจริญก้าวหน้า, มีโชคดีในการพนัน
มือแข็ง	ไม่ค่อยไหว้วินง่าย ๆ
มือตก	เสื่อมความสามารถลง

คำ	ความหมายโดยนัย
มือไว	ซื่อสัตย์
มือสะอาด	มีความประพฤติดี มีความซื่อสัตย์สุจริต
มือใหม่	ยังไม่มีประสบการณ์
มืออ่อน	อ่อนแอ มีความสามารถ น้อย
โยนกลอง	บอกปิดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนให้เป็นหน้าที่การจัดการคนอื่น
ร้อนตัว	กลัวว่าโทษหรือความลำบากจะมาถึงตัว
รู้มือ	รู้จักหรือเคยเห็นฝีมือกันมาแล้ว
ลงขัน	เอาเงินมาช่วยกันในงานต่างๆ
ลงแขก	ขอแรงคนให้มาช่วยกันทำงาน
ลงคอ	มีใจทำงานได้
ลงโรง	เริ่มแสดง
ลอยชาย	กรีดกราย ทำตามชอบใจ
ลอยแพ	ปล่อยให้ตกอยู่ในที่ลำบาก ถูกขบไล่ ถูกทิ้ง
ลอยลำ	เด็ดขาด แน่นนอน
ลาโรง	เลิก ไม่ทำ
ลูกเล่น	เล่นให้เสียม ขันเชิง กลเม็ด
ลูกไล่	ผู้ที่ยอมเป็นรองให้เสมอ

แบบฝึกหัด ภูมิปัญญาทางภาษา : สำนวน

คำสั่ง จงเติมสำนวนให้ถูกต้องกับความหมายที่กำหนดให้

๑. เวนสนองเวน กรรมสนองกรรม กงเกวียน _____
๒. ผู้มีประสบการณ์และความรู้น้อย แต่สำคัญตนว่ามีความรู้มาก กบใน _____
๓. ตัดขาดไม่ขอเกี่ยวข้องด้วย กรวดน้ำ _____
๔. สรุ่ยสร่าย, ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ, ไม่ประหยัด กระเซอ _____
๕. ผู้หญิงที่เคยแต่งงานหรือผ่านผู้ชายมาแล้ว ย่อมรู้จักชั้นเชิงทางปรนนิบัติ และเอาอกเอาใจผู้ชายได้ดีกว่า ผู้หญิงที่ยังไม่เคยแต่งงาน กระดังงา _____
๖. อาการแสดงความดีอกดีใจ ตื่นเต้นจนตัวสั่น กระดี _____
๗. ยืนกรานไม่ยอมรับ กระต่าย _____
๘. คนที่แสดงอาการตื่นตกใจง่ายโดยไม่ทันสำรวจให้ถ่องแท้ก่อน กระต่าย _____
๙. ผู้ชายหมายปองผู้หญิงที่มีฐานะดีกว่า กระต่าย _____
๑๐. ทำเรื่องราวที่สงบอยู่แล้วให้เกิดวุ่นวายขึ้นมา กวนน้ำ _____
๑๑. ลักษณะการทำงานที่มีความลั้งเล ทำให้แก้ปัญหาได้ไม่ทันท่วงที เมื่อได้อย่างหนึ่ง แต่ต้องเสียอีกอย่างหนึ่งไป กว่าถั่วจะสุก _____
๑๒. การที่จะพูดหรือทำอะไรให้ระมัดระวัง แม้จะเป็นความลับเพียงไร ก็อาจมีคนล่วงรู้ได้ กำแพงมีหู _____
๑๓. เปิดเผยเรื่องที่ทำกันในที่ลับ กินที่ลับ _____
๑๔. เนรคุณ กินบนเรือน _____
๑๕. ทำอาการมีพิรุณขึ้นเอง, แสดงอาการเดือดร้อนขึ้นเอง กินปูน _____
๑๖. เกลียดตัวเขา แต่อยากได้ผลประโยชน์จากเขา เกลียดตัวกินไข่ _____
๑๗. ญาติมิตร สามิภรรยา บุตรธิดา เพื่อนร่วมงาน หรือคนในบ้านที่คิดทรยศ, หนอน _____
๑๘. ทำอะไรเกินกำลังความสามารถของตัว เกี่ยวแฝก _____
๑๙. รนหาเรื่องเดือดร้อน แกว่งเท้า _____
๒๐. มองข้ามหรือไม่รู้ค่าของดีที่อยู่ใกล้ตัวซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตน กลับไปแสวงหาสิ่งอื่นที่ด้อยกว่า ใกล้เกลือ _____
๒๑. ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับของกันและกัน ไก่เห็นตีนงู _____
๒๒. หาประโยชน์ให้ส่วนรวม ขนทราย _____
๒๓. พอดีกัน จะว่าข้างไหนดีกว่ากันไม่ได้ ขนผสม _____
๒๔. บังคับจิตใจผู้อื่นให้ทำตามที่ตนต้องการ ข่มเขาโคขืน _____
๒๕. ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับมาสู่ตัวเอง ขว้างงู _____
๒๖. โฝงฝางไม่เกรงใจใคร ขวาน _____
๒๗. ยอมสละสิ่งสำคัญเพื่อรักษาชื่อเสียง ไว้ ขายผ้า _____
๒๘. ต่างไม่ยอมลดละกัน ชิงกีร์รา _____
๒๙. ลงทุนมากแต่ได้ผลน้อย ชีช้าง _____
๓๐. ทำงานที่ยากลำบากอย่างยิ่ง โดยต้องใช้ความพยายามและอดทนอย่างมาก เข็นครก _____
๓๑. ยกย่องแล้วกลับทำลายในภายหลัง เขียนด้วยมือ _____
๓๒. ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือเกรงขาม เขียนเสือ _____

๓๓. มีสันดานคดโกง **คดในข้อ** _____
๓๔. คนรักมีน้อย คนชังมีมาก **คนรักเท่าผืนหนัง** _____
๓๕. จะพิจารณาคนหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้พิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ **คบคนให้ดูหน้า** _____
๓๖. มีความรู้ความสามารถ แต่เมื่อยังไม่ถึงเวลาก็ไม่แสดงออกมาให้เห็น **คม** _____
๓๗. ไม่ได้ผลตามต้องการ **คว่ำ** _____
๓๘. มีความรู้มาก แต่ไม่รู้จักเอาความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ **ความรู้ท่วมหัว** _____
๓๙. คนที่มีฐานะต่ำต้อย พอได้ดีก็ได้ดีก็มักแสดงกิริยาอวดดี ลืมตัว **คางคก** _____
๔๐. ทำการใหญ่ไม่ควรตระหนี่ **ฆ่าควาย** _____
๔๑. ทำกิจที่สำเร็จได้ยาก **งมเข็ม** _____
๔๒. เกียจคร้าน, ไม่สนใจชวนช่วยการทำงาน **งอมือ** _____
๔๓. มีฐานะดีขึ้นกว่าเดิมพอทัดเทียมเพื่อน **เงยหน้า** _____
๔๔. ทำอย่างขอไปที ไม่ได้ดั่งนี้ก็เอาอย่างนั้นเข้าแทน เพื่อให้ลุล่วงไป **จับแพะ** _____
๔๕. แสวงหาประโยชน์โดยตัวเองไม่ต้องลงทุน **จับเสือ** _____
๔๖. พูดหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งบังเอิญไปโดนเจ้าตัวเข้า โดยที่ผู้พูดไม่รู้ตัว **จุดได้** _____
๔๗. ความชั่วหรือความผิดที่ยังติดตัวอยู่ **ชนิก** _____
๔๘. ชักนาคีตรูเข้าบ้าน **ชักน้ำเข้าลึก** _____
๔๙. พูดหรือทำขวาง ๆ ให้การสนทนาหรือการงานเขวออกนอกเรื่องไป **ชักใบ** _____
๕๐. พูดจาหวานล่อมยกยอบุญคุณเพื่อขอสิ่งที่ประสงค์ **ชัก** _____
๕๑. ทำสิ่งที่ยังไม่สมควรแก่วัน หรือยังไม่ถึงเวลา (มักหมายถึงการลักลอบได้เสียกันก่อนแต่งงาน)
ชิงสุก _____
๕๒. ฉวยประโยชน์จากคนอื่นโดยไม่ได้ลงทุนลงแรง **ซุบ** _____
๕๓. ชื่อของไม้ค้ำนึ่งถึงกาลเวลาข้อมได้ของแพง, ทำอะไรไม่เหมาะกับกาลเวลาข้อมได้รับความเดือดร้อน
ซื้อควายหน้านา _____
๕๔. เคยทำบุญกุศลร่วมกันมาแต่ชาติก่อน จึงมาอยู่ร่วมกันในชาตินี้ **เด็ดดอกไม้** _____
๕๕. ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นเพลี่ยงพล้ำ **ได้ที่** _____
๕๖. จำเป็นที่จะต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีทางเลือก **ตกกระได** _____
๕๗. ตกอยู่ในที่คับขันอย่างไรก็ไม่เป็นอันตราย **ตกน้ำไม่ไหล** _____
๕๘. เอาตัวรอดแต่ผู้เดียว **ตัดช่องน้อย** _____
๕๙. ตัดต้นเหตุเพื่อไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามต่อไป **ตัดไฟ** _____
๖๐. ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป **ตัดหาง** _____
๖๑. ลงทุนไปโดยได้ผลประโยชน์ไม่คุ้มทุน **ตำน้าพริก** _____
๖๒. กังวลทุกซักร้อนหรือหวาดกลัวในเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้น **ตีตน** _____
๖๓. มานะพยายามทำงานทุกอย่างเพื่อปากท้องโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก **ตีตนถีบ** _____
๖๔. โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรเขาไม่ได้ ไล่ไปปรังความอีกคนหนึ่ง **ตีวัว** _____
๖๕. คนที่มีฐานะต่ำต้อยหรือยากจน แต่รับภาระเลี้ยงดูคนที่ฐานะเช่นตนอีก **เตี้ย** _____
๖๖. มีผิวเป็นนวลใญ่ในวัยสาว **แดง** _____

๖๗. ประทุษร้ายต่อสิ่งที่สูงกว่าตน ตัวเองย่อมได้รับผลร้าย **ถ่มน้ำลาย** _____
๖๘. ดูเหมือนรอบคอบถี่ถ้วน แต่ไม่รอบคอบถี่ถ้วนจริง **ถีลอดตาข้าง** _____
๖๙. คนที่ทำอะไรตามเขาทั้ง ๆ ที่ไม่รู้เรื่องราว **เถร** _____
๗๐. เฉยเมย, ไม่กระตือรือร้น, ไม่สะดุ้งสะเทือน **ทอง** _____
๗๑. หาผลประโยชน์ใส่ตนโดยขูดรีดผู้อื่น **ทำนา** _____
๗๒. เชื้อสายวงศ์ตระกูลที่สืบเนื่องต่อกันมา **เทือกเถา** _____
๗๓. คนที่ทำตัวฝึกฝนเข้าด้วยทั้ง ๒ ฝ่ายที่ไม่เป็นมิตรกันโดยหวังประโยชน์เพื่อตน **นก** _____
๗๔. พุดมากแต่ได้น้ำน้อย **น้ำท่วมทุ่ง** _____
๗๕. ที่ใครที่มัน **น้ำมาปลากินมด** _____
๗๖. คำพูดที่ตรงไปตรงมา อาจไม่ถูกใจผู้ฟัง แต่ไม่เป็นพิษเป็นภัย คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ซึ่งถูกใจผู้ฟัง แต่อาจเป็นโทษเป็นภัยได้ **น้ำร้อนปลาเป็น** _____
๗๗. รู้จักผ่อนปรนเข้าหากัน มิให้กระทบกระเทือนใจกัน **บัวไม่ให้ช้ำ** _____
๗๘. บุญหรือบาปที่ทำไว้ในชาติก่อน เป็นเหตุทำให้รูปร่างหน้าตาหรือชีวิตของคนเราในชาตินี้ สวยงาม ดี ชั่ว **บุญทำ** _____
๗๙. เงินที่จะต้องใช้จ่ายหรือเสียไปเรื่อย ๆ เป็นระยะ ๆ ในขณะที่ทำธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ **เบี้ยบาย** _____
๘๐. กระทำสิ่งซึ่งลวงล้า ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น จะโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ก็ตาม **ปลุกเรื้อน** _____
๘๑. ยังเป็นเด็ก **ปากไม่สิ้น** _____
๘๒. พุดอย่างหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง **ปากว่า** _____
๘๓. พุดจาอ่อนหวานแต่ไม่จริงใจ **ปากหวาน** _____
๘๔. ฟุ้งตัวเองได้ (เป็นคำที่ผู้ใหญ่มักใช้กล่าวเชิงตำหนิตีเดียญผู้น้อย) **ปีกกล้า** _____
๘๕. ผู้ที่มีความรู้ความสามารถน้อย แต่อวดแสดงแข่งกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง **เปิดขัน** _____
๘๖. ถามอย่างหนึ่งตอบไปอีกอย่างหนึ่ง **ไปไหนมา** _____
๘๗. การทำความดีเพียงผิวเผิน **ผักชี** _____
๘๘. ถูกซ้ำเติมเมื่อพลาดพลั้งลง หรือเมื่อคราวเคราะห์ร้าย **ผีซ้ำ** _____
๘๙. พลอยเหลวไหลไปด้วยกัน **ฝนตกขี้หมูไหล** _____
๙๐. พบหญิงสาวที่ตอ้งใจเมื่อแก่ **พบไม่งาม** _____
๙๑. ความทุกข์ยากเกิดขึ้น ๆ เข้ามาในขณะที่เดียวกัน **พระศุกร์เข้า** _____
๙๒. นิ่งเฉย, ไม่รู้สึกยินดีในร้าย **พระอิฐ** _____
๙๓. อารมณ์ร้อนรุ่มที่คุกรุ่นอยู่ในใจ **ไฟสุ่ม** _____
๙๔. พุดจาตลบตะแลงพลิกแพลงไปมาจนจับคำพูดไม่ทัน **มะกอกสามตะกร้า** _____
๙๕. เหนือหรือตื่นเต้นในสิ่งที่ตนไม่เคยมีไม่เคยได้จนเกินพอดี **มะพร้าวตื่นตก** _____
๙๖. มากคนก็มากเรื่อง **มากหมอ** _____
๙๗. มีกิริยากระโดดกระเดกลกกลนหรือไม่เรียบร้อย **ม้าติด** _____
๙๘. มักแสดงตัวว่าเป็นคนมีศีลธรรม แต่กลับประพฤติชั่ว **มือถือสาก** _____
๙๙. ไม่ช่วยแล้วยังขัดขวางการทำงานของผู้อื่น **มือไม่พาย** _____

๑๐๐. ไม่มีเหตุย่อมไม่มีผล **ไม่มีมูลฝอย** _____
๑๐๑. โโลเล, ไม่นั่นนอน **ไม้หลัก** _____
๑๐๒. พุดทับถมผู้อื่นแสดงให้เห็นว่าตัวเหนือกว่า **ยกตน** _____
๑๐๓. เดาะเอา, นึกคาคดาเอง; กุเรื่องขึ้น **ยก** _____
๑๐๔. เยาะเย้ยด้วยกิริยาท่าทาง **ยิ้มด้วยปาก** _____
๑๐๕. พุดยืนยันอยู่คำเดียว ไม่เปลี่ยนความคิดเดิม **ยืนกระต่าย** _____
๑๐๖. รักจะอยู่ด้วยกันนาน ๆ ให้ตัดความคิดอาฆาตพยาบาทออกไป รักจะอยู่กันสั้น ๆ ให้คิดอาฆาตพยาบาทเข้าไว้ **รักยาวให้สั้น** _____
๑๐๗. โชค ลาภ หรือยศตำแหน่งมาถึงโดยไม่รู้ตัว **ราชรถ** _____
๑๐๘. เคี้ยวเชียวหรือบิบบังคับเอากับผู้ที่ไม่จะมีจะให้ **ริดเลือด** _____
๑๐๙. รู้จักเอาตัวรอดหรือปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ **รู้หลบเป็นปีก** _____
๑๑๐. มีอุปสรรคเมื่อใกล้จะสำเร็จ **เรือล่มเมื่อจอด** _____
๑๑๑. ของสิ่งเดียวกัน คนหนึ่งชอบแต่อีกคนหนึ่งกลับไม่ชอบ **กลางเนื้อ** _____
๑๑๒. พุดจาตลบตะแลงเชื่อไม่ได้ **ลั่นตวัด** _____
๑๑๓. ลูกย่อมไม่ต่างกับพ่อแม่มากนัก **ลูกไม้หล่น** _____
๑๑๔. ญาติพี่น้องย่อมดีกว่าคนอื่น **เลือดข้น** _____
๑๑๕. คอยเทียบตัวเองกับผู้ที่เหนือกว่าเพื่อชิงดีชิงเด่น **วัด** _____
๑๑๖. คนที่ได้ดีแล้วลืมฐานะเดิมของตน **วัวลิม** _____
๑๑๗. คนที่มีความผิดติดตัวทำให้มีความหวาดระแวง **วัว** _____
๑๑๘. สอนสิ่งที่เขารู้ดีหรือที่เขาถนัดอยู่แล้ว **สอนจระเข้** _____
๑๑๙. เอาความลับของฝ่ายตนไปเปิดเผยให้คนอื่นรู้เป็นการประจานตนหรือพรรคพวกของตน **สาวไส้** _____
๑๒๐. ยากไร้, ชัดสนถึงที่สุด, ไม่มีทรัพย์สมบัติติดตัว **สิ้นไร้** _____
๑๒๑. ของหรือประโยชน์ที่ควรได้ก็เอาไว้อ่อน **ลิบเบี้ยว** _____
๑๒๒. ทำลวก ๆ, ทำพอเสร็จไปคราวหนึ่ง ๆ **สุกเอา** _____
๑๒๓. เรื่องง่าย ๆ แต่คิดไม่ออก **เส้นผม** _____
๑๒๔. ผู้ที่มีความเก่งกล้าสามารถแต่ไม่ยอมแสดงออกมาให้ปรากฏ **เสื่อ** _____
๑๒๕. คนที่หวังสิ่งที่ดีตนเองกินหรือใช้ไม่ได้ แต่ไม่ยอมให้คนอื่น **หมา** _____
๑๒๗. คนที่ทำตัวเข้าด้วยทั้ง ๒ ฝ่ายที่มักไม่เป็นมิตรกัน โดยหวังประโยชน์เพื่อตน **หมา** _____
๑๒๘. คนที่เก่งแต่พุด **หมาเห่า** _____
๑๒๘. มุ่งหวังจะได้สิ่งที่ยังมาไม่ถึง **หมายน้ำ** _____
๑๓๐. คนใกล้ชิดที่อาจคิดร้ายขึ้นมาเมื่อไรก็ได้ **หอก** _____
๑๓๑. ไม่เข้ากัน, ไม่กลมกลืนกัน **หัวมังกู** _____
๑๓๒. หยิบหยง, ทำอะไรไม่จริงจัง, ไม่เอาการเอางาน **เหยียบขี้ไก่** _____
๑๓๓. ทำที่เข้าด้วยทั้ง ๒ ฝ่าย **เหยียบเรือ** _____
๑๓๔. อดใจไว้อ่อน เพราะหวังสิ่งที่ดีกว่าข้างหน้า **อดเปรี้ยว** _____
๑๓๕. สิ่งหรือประโยชน์ที่ตกอยู่ในมือแล้วไม่ยอมคืน **อ้อยเข้า** _____
๑๓๖. โต้ตอบหรือทะเลาะกับคนพาล หรือคนที่มีฐานะต่ำกว่าเป็นการไม่สมควร **เอาทอง** _____

๑๓๗. แสดงความรู้หรืออวดรู้กับผู้ที่รู้เรื่องดีกว่า **เอามะพร้าวห้าว** _____
๑๓๘. หาเรื่องเดือดร้อนหรือความลำบากใส่ตัวโดยใช้ที่ **เอามี** _____
๑๓๙. คัดค้านผู้ใหญ่ ผู้ที่มีอำนาจมากกว่า หรือผู้ที่มีฐานะสูงกว่า ย่อมไม่สำเร็จ และอาจได้รับผลร้าย
เอาไม้ซีก _____

ตอนที่ ๒ สถานการณ์ต่อไปนี้ควรใช้สำนวนว่าอย่างไร

๑. ข้อสอบนี้ดูดี ๆ แล้วไม่ยากหรอก ตัวเลือกมันลวงอยู่นิดเดียว เฉลยแล้วต้องร้อง อ้อ นี่มัน.....แท้ๆ
 ผีบังตา หลงป่าคอก เส้นผมบังภูเขา ไกล่เกลือกินต่าง
๒. ถ้าเธอทำขนมเป็นจริงๆ ฉันคงไม่ต้อง.....บอกวิธีทำโดยละเอียดอย่างนี้
 แจงสี่เบี้ย ชักแม่น้ำทั้งห้า สอนหนังสือสังฆราช สีซอให้ควายฟัง
๓. ฉันอยากเลือกเขาเป็นหัวหน้าเหมือนกัน แต่ได้ยินมาว่าเขาเป็นคนโกงมีหน้าซำยังเคยเป็นนักเลงฆ่าคนมามาก
ฉันเลยรู้สึกเหมือน.....อย่างนั้นแหละ
 น้ำท่วมปาก กินน้ำเห็นปลิง แกว่งเท้าหาเสี้ยน ชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน
๔. คุณคิดอย่างไรนะ อยากปรับปรุงทุกอย่างให้ดี มีโครงการเสียใหญ่โต แต่กลัวจะต้องใช้เงินมากไม่กล้าลงทุน
อย่างนี้เขาเรียกว่า
-
- คิดเล็กคิดน้อย
-
- ฆ่าควายเสียตายพริก
-
- กินข้าวต้มกระโจนกลาง
-
- ชี้อ้างจับตักแตน
๕. สองคนนี้เขารู้จุดอ่อนและเล่นเหลี่ยมของกันและกัน เหมือน.....นั้นแหละ
 เพชรตัดเพชร คอหอยกับลูกกระเดือก ขนมหอพสน้ำยา ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่
๖. คุณจันจิรา งานชิ้นนี้ผมลงทุนไปหลายล้านนะครับ คุณจะทำแบบ.....อย่างที่ผ่านมาไม่ได้ซะครับ
 หมายน้ำบ่อหน้า สุกเอาเผากิน ผักชีโรยหน้า เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ
๗. ฉันอุตส่าห์ทำขนมจำมงกุฎให้คุณหญิง แต่เพิ่งรู้ว่าท่านทำขนมนี้เก่งมาก ฉัน.....แท้ๆ
 จุดใต้ตาต่อ อัฐยายซื้อขนมยาย เนื้อเต่าอย่าเต่า เอามะพร้าวห้าวมาขายสวน
๘. กำลังของเราน้อย จะไปสู้เขาไหวหรือ มันเข้าทำนอง.....นะเพื่อน
 เกลือกจิ้มเกลือ เอาทองรูกระเบื้อง หิงห้อยแข่งแสงจันทร์ ไม้ซีกจัดไม้ซุง
๙. ทั้งสองประเทศต่างประสบปัญหาเรื่องเดียวกัน การเข้ามาช่วยเหลือกันก็เท่ากับ ช่วยคนที่กำลังจะจมน้ำตาย
 เตี้ยอุ้มค่อม กอดคอกันตาย เคียงบ่าเคียงไหล่ ร่วมทุกข์ร่วมสุข
๑๐. เขาโชคดีได้รับจดหมายเรียกตัวเข้าทำงานทั้ง ๒ พร้อมๆกัน จึงตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเลือกทำที่ไหนดี
 จับปลาสองมือ สองผักสองฝ่าย รักพี่เสียดายน้อง เหยียบเรือสองแคม
๑๑. ตั้งแต่เจ้าโตเป็นหนุ่ม มักทำความเดือดร้อนและสร้างปัญหาให้ฉันแสนสาหัสทุกวัน ฉันอยากจะ.....ไปเลย
จะได้พ้นทุกข์พ้นร้อนเสียที
 ตัดเชือก ตัดไฟแต่ต้นลม ตัดหางปล่อยวัด ตัดเป็นตัดตาย
๑๒. ครอบครัวของเราถูกฟ้องล้มละลาย แต่ภรรยาและลูกของเขายังใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย ขับรถยนต์ราคา
แพงๆ กินอาหารตามภัตตาคาร
 จมไม่ลง แจยศเจ้าอย่าง เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง กินข้าวร้อนนอนตื่นสาย

ข้อสอบวัดความรู้ระดับชาติ O-NET

๑. ส่วนวนในข้อใดถูกต้อง (O-NET ๕๙)

๑. กงกำกวงเกวียน	๒. กวนน้ำชุ่นๆ
๓. ก่อกรรมทำเวร	๔. กาคาบพริกแดง
๕. เกลียตตัวกินไข่	

๒. ข้อใดมีความหมายสอดคล้องกับข้อความต่อไปนี้ (O-NET ๕๙)

“รวบรวมทีละเล็กทีละน้อยทำอะไรประกอบด้วยส่วนเล็กส่วนน้อยจนสำเร็จเป็นรูปร่างขึ้นมา

๑. ก่อสร้างก่อตัว	๒. เกี่ยวแฝกแกวมุงป่า
๓. ผัวหาบเมียคอน	๔. เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน
๕. งมเข็มในมหาสมุทร	

๓. ข้อใดใช้สำนวนไม่ถูกต้อง (O-NET ๖๐)

๑. เขาเป็นคนพูดขวานผ่าซาก ชอบพูดตรงๆออกมาตามที่คิดโดยไม่เกรงใจใคร และไม่เลือกกาลเทศะ
๒. ผมนัดกับเพื่อนที่โรงเรียนเก่า แต่ไปรอกันคนละที่ ต้องเดินหากันอยู่นานราวกับงมเข็มในมหาสมุทร
๓. กรณีพิพาทเรื่องน่านน้ำสากลก่อให้เกิดความขุ่นเคืองระหว่าง ๒ ประเทศมานานเหมือนกับไฟสุ่มขอน
๔. เธออย่าประมาทนะ เลี้ยงสุนัขขูดขนาดนั้นไว้ใกล้ตัว ระวังจะเป็นหมองตายเพราะงู สุนัขมันก็จะกัดเอาได้
๕. มีคนนำความลับของบริษัทเราไปบอกบริษัทคู่แข่งจนเราเสียประโยชน์ไปมากมาย เกลือเป็นหนอนเสียแล้ว

๔. ส่วนวนตามข้อใดเหมาะจะเติมในช่องว่างของข้อความต่อไปนี้ (O-NET ๖๐)

หลังจากสมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันอยู่หลายวัน ในที่สุดทุกคนก็ร่วมหาทางออกของปัญหาจนสำเร็จ ความขัดแย้งเรื่องนี้จึง.....ลงได้เสียที

๑. ปิดหีบ	๒. ปิดปาก
๓. ปิดฉาบ	๔. ปิดบัญชี
๕. ปิดสำนวน	

๕. ส่วนวนในข้อใดมีความหมายสอดคล้องกับข้อความต่อไปนี้ (O-NET ๖๑)

“ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นเพลี่ยงพล้ำลง”

๑. สิ้นไร่ไม้ตอก	๒. ยกตนข่มท่าน
๓. ได้ทีชี้แพะไล่	๔. ตีงูให้หลังหัก
๕. ตกเป็นเบี้ยล่าง	

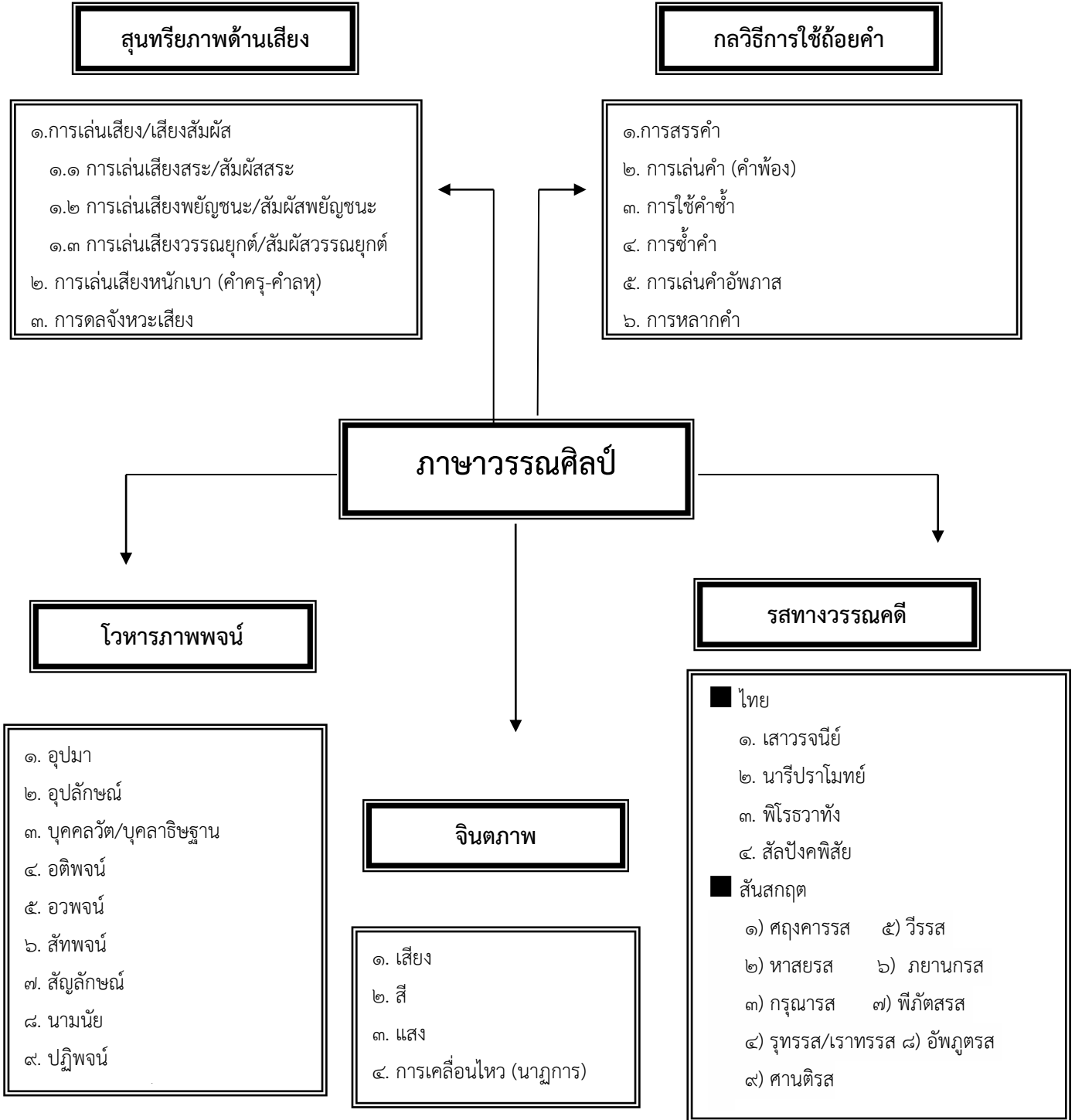
๖. ข้อใดใช้สำนวน “เหยียบเรือสองแคม” ได้ถูกต้อง (O-NET ๖๑)

๑. ทำไมไม่พูดความจริง เดี่ยวพูดอย่างนั้น เดี่ยวพูดอย่างนี้ เหยียบเรือสองแคมใครจะเชื่อ
๒. ภาณุทุ่มเวลาเล่นกีฬา ทั้งฟุตบอลและว่ายน้ำอย่างจริงจังขนาดเหยียบเรือสองแคมยังทำได้ดีเลย
๓. งานที่กระทรวงก็ทำกันจนเกือบ ๖ โมง ค่าๆ ยังจะไปอ่านข่าวโทรทัศน์อีก เหยียบเรือสองแคมจะคุ้มเหนื่อยหรือ
๔. ตกกลางจะซื้อหนังสือเล่มนี้หรือเล่มนั้นกันแน่ เหยียบเรือสองแคมแบบนี้ไม่ได้นะมีเงินพอซื้อเล่มเดียว
๕. เทพานี้แปลกโดยทั่วไปก็ตั้งใจทำการตลาดให้บริษัทเราดีๆ แต่พอเสาร์อาทิตย์ไปช่วยบริษัทคู่แข่งเราเต็มที่ แบบนี้เรียกเหยียบเรือสองแคม

บทที่ ๓

ภาษาวรรณศิลป์ : ภูมิปัญญาทางภาษาในบทประพันธ์

ผลการเรียนรู้ ท ๓๐๒๑๒ ภูมิปัญญาทางภาษา
ข้อ ๒. รู้และเข้าใจภูมิปัญญาภาษาทางด้านวรรณศิลป์และศิลปะการใช้ถ้อยคำให้เกิดอรรถรส รวมทั้งวิเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในภาษาได้

วรรณศิลป์ แปลมาจากคำว่า **The Art of Literature** ในภาษาอังกฤษ วรรณศิลป์เป็นคุณสมบัติสำคัญของการใช้ภาษาที่จะทำให้วรรณกรรมมีคุณค่าความงามถึงขั้นได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดี

ภาษาวรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะการใช้ภาษาอันเกิดขึ้นจากการเรียบเรียงถ้อยคำ โดยการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน โวหาร ที่มีความไพเราะงดงาม สละสลวยตามแบบวิธีของภาษา เพื่อมุ่งการสื่อความหมายและอารมณ์สะเทือนใจให้เกิดแก่ผู้อ่าน

สุนทรียลักษณ์ทางภาษา

เสียง จังหวะ ทำนอง คำและความหมาย เป็นลักษณะทางวรรณศิลป์อย่างหนึ่งที่ประกอบขึ้นด้วยความสอดคล้องกลมกลืนกันอย่างลงตัว โดยสุนทรียลักษณ์หรือลักษณะกลวิธีการประพันธ์ที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญาทางภาษาและความงามในภาษาแบ่งออกเป็น

- (๑) เสียง ได้แก่ การเล่นเสียงสัมผัส การเล่นจังหวะเสียง
- (๒) คำ ได้แก่ การสรรคำ การเล่นคำ การซ้ำคำ การหลกาคำ
- (๓) โวหาร ได้แก่ การใช้ภาพพจน์

เสียง

๑.การเล่นเสียงสัมผัส

การเล่นเสียงสัมผัส คือ การเล่นเสียงสัมผัสสระและการเล่นสัมผัสพยัญชนะ (สัมผัสอักษร) นอกจากนี้ยังมีการเล่นเสียงวรรณยุกต์อีกประเภทหนึ่ง

๑.๑ การเล่นเสียงสัมผัสสระ

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด

ถึงแถววัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน

กลอนบทนี้เล่นเสียงสัมผัสสระทุกวรรค รวมทั้งสิ้น ๖ แห่ง การนับเสียงสัมผัสสระให้นับเป็นคู่ จากบทประพันธ์ข้างต้นมีการเล่นเสียงสระ คือ ว่า กับ อย่า คำว่า ล้ำ กับคำว่า กำ คำว่า วัลย์ กับ พัน คำว่าใน กับคำว่า ใจ และมีเสียงสัมผัสสระที่เป็นสัมผัสนอกคือ คำว่า “มนุษย์-สุด” และคำว่า “กำหนด-ลด”

๑.๒ การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ

การเล่นเสียงพยัญชนะ เป็นการใช้พยัญชนะที่มีหน่วยเสียงเดียวกันในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำเรียกว่าการสัมผัสอักษรหรือสัมผัสพยัญชนะ

แลลึงลึงลอดไม้	ลางลึง
แลลูกลึงลงชิง	ลูกไม้
ลึงลมไล่ลมตึง	ลึงโลด หนีนา
แลลูกลึงกลางไหล่	ลอดเลี้ยวลางลึง

๑.๓ การเล่นเสียงวรรณยุกต์

การเล่นเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ การใช้คำที่เสียงวรรณยุกต์ตามลำดับกัน นำมาเรียบเรียงไว้ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดความไพเราะอีกแบบหนึ่ง

เสียงซออออ้อ้อ	เอื้อยเพลง
จับปีเต้รุ่งเต้รุ่งเต้รุ่ง	เต้งต่อง
ขลุ่ยตู๋ตู๋ตู๋ตู๋ตู๋ตู๋	เหม่งเน่ง รนาดเฮย
ฮ่องฮ่องฮ่องฮ่องฮ่อง	ผรั่งผรั่งฟุ้งโถน

๒. การเล่นจังหวะเสียง

ปกติร้อยกรองทุกชนิดมีจังหวะตามแบบแผนฉันทลักษณ์ เช่น กลอนแปดสี่ลากลอนสุนทรภู่มีจังหวะ ๓-๒-๓ กาพย์ยานีมีจังหวะ ๒-๓/๓-๓ ร้อยกรองที่มีจังหวะเด่นมักจะเป็นจังหวะที่จัดวางพิเศษ ดังตัวอย่าง

กลอนที่มีวรรคละ ๘ คำ เช่น

ถึงหน้าวัง/ตั้งหนึ่ง/ใจจะขาด คิดถึงบาท/บพิตร/อดิศร

กลอนที่มีวรรคละ ๙ คำ เช่น

ม้าก้านกล้วย/โจนทะยาน/จากบ้านทุ่ง พาเข้ามุง/สุพนา/พฤษภาไสว

จังหวะของโคลงและร่าย มีจังหวะไม่ตายตัว อาจแบ่งเป็น ๒/๓ หรือ ๓/๒ ตามจังหวะของคำ ส่วนร่ายยาวมีจำนวนคำไม่ตายตัว จังหวะก็จะขึ้นอยู่กับที่การสรรคำ

คำ

๑. การสรรคำ

การสรรคำ คือการเลือกใช้คำให้สื่อความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก และอารมณ์ได้อย่างงดงาม โดยคำนึงถึงความงามด้านเสียง โวหาร และรูปแบบคำประพันธ์ การสรรคำทำได้ดังนี้

(๑.) การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตรงตามความหมายที่ต้องการ ตัวอย่างเช่น

“วิไลเตรียมอาหารกลางวัน เธอตัดผักคะน้าเป็นท่อนยาวๆ หั่นเนื้อหมูเป็นชิ้นๆ แล้วบดจนละเอียด แล้วเนื้อวัวเป็นแผ่นบางๆ และซอยกระเทียมเป็นชิ้นเล็กๆ”

(๒.) เลือกใช้คำที่เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและฐานะของบุคคลในเรื่อง ตัวอย่างเช่น

“ทั่วประเทศเขตแคว้นแดนพิริบพิริ เหมือนจะขึ้นไปไม่พ้นแต่ต้นตาล
ที่พวกทำน้ำโตนดประโยชน์ทรัพย์ มีดสำหรับเหน็บข้างอย่างทหาร
พะองยาวก้าวตีนปิ่นทะยาน กระบอกตาลแขวนกันคนละพวง”

ผู้ประพันธ์เลือกสรรคำใช้ได้เหมาะสมแก่เรื่อง ซึ่งเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทำน้ำตาลโตนดของคนเมืองเพชร ทำให้ผู้อ่านที่ไม่เคยเห็นนี้ภาพได้อย่างชัดเจน

(๓.) เลือกใช้คำให้เหมาะสมแก่ลักษณะของคำประพันธ์ คำจำนวนมากใช้ได้ทั้งในร้อยแก้ว และร้อยกรอง แต่คำบางคำใช้เฉพาะแต่ในคำประพันธ์เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

“เพราะงายวายเสพรส	แสนกำสรดอดโอชา
อิมทุกซ์อิมชลนา	อิมโคกาหนานองชล”

(๔.) เลือกใช้คำโวพจน์ให้ถูกต้องตรงตามความหมายที่ต้องการ

คำโวพจน์ หมายถึง คำที่เขียนต่างกันแต่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน คำที่เป็นโวพจน์ของกันนั้น หลายคำไม่อาจใช้แทนกันได้เสมอไป เช่น

“มีดสั้นแสงเทียนประทีปส่อง	ก็ผ่องแสงจันทร์กระจ่างสว่างส่ง
บุปผชาติสาดเกสรขจรลง	บุขบงเบิกแบ่งระบัดบาน
เรณูฉนวนหอมมารวยริน	พระพายพัดประทีนกลิ่นหวาน
เฉื่อยฉิวปลิวรสสุมาลย์	ประสานสอดกอดหลับระงับไป”

(๕.) เลือกใช้คำโดยคำนึงถึงเสียง

๕.๑ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำเลียนเสียงธรรมชาติในบทประพันธ์ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนและเกิดความรู้สึกคล้อยตาม เช่น

“กลองทองตีครุ่มครุ่ม	เดินเรียง
ทำตะเต็งเต็งเสียง	ครุ่มครุ่ม
เสียงปี่รีเรื่อยเพียง	การเวก
แตร์นแตร์นแตร์ฝรั่งขึ้น	หู่หู่เสียงสังข์”

๕.๒ คำที่เล่นเสียงวรรณยุกต์ เช่น

“ฝูงลิงใหญ่่น้อยกระจุก	ชะนีอู้อู้อัยร้องหา
ฝูงค่างหว่างพฤษภา	ค่างโจนไล่ไขว่ปลายยาง”

๕.๓ คำที่เล่นเสียงสัมผัส คนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบพูดจาให้คล้องจองกัน ดังจะเห็นได้จากสำนวน พังเพย สุภาพสิต ชื่อเฉพาะ คำขวัญ ที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองกัน

๕.๔ คำที่เล่นเสียงหนักเบา เพื่อให้บทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรองฟังไพเราะ กวีมักใช้เสียงหนักเบาและจังหวะอันเกิดจากวิธีอ่าน ทำให้เข้าถึงความหมายที่แท้จริงของกวีบทนั้นๆ

บทร้อยกรองประเภทฉันทโอษฐ์ที่กำหนดเสียงหนักเบาได้แก่ คำครุและคำลหุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้
อินทรวีเชียรฉันท ๑๑

โศดเชนศิขรเขา	ณ ลำเนาพนาลัย
สูงลิ่วละลานั้น-	ยนพันประมาณหมาย
ยอดม้าวสลิ้วเมฆ	รุจิเรขเรียงราย
เลื่อมเลื่อมศิลาลาย	ก็สลัประยับสี

๒. การเล่นคำ

การเล่นคำคือการนำคำที่มีรูปหรือเสียงพ้องกันหรือใกล้เคียงกันมาเล่นในเชิงเสียงและความหมาย การเล่นคำมีหลายวิธี เช่น การเล่นคำพ้อง รูปคำพ้อง การเล่นคำหลายความหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเล่นคำอรรถาสนีกด้วย

๒.๑) การเล่นคำพ้อง

ว่าพลางทางชมคนานก	โฉนผกจับไม้ยังมี
เบญจวรรณจับวัลย์มาลี	เหมือนวันพีไกลสามสุตามา
นางนวลจับนางนวลนอน	เหมือนพีแนบนวลสมรจินตหรา
จากพรากจับจากจ่านรรจา	เหมือนพีจากนางสการะวาตี

จากบทประพันธ์เป็นการเล่นคำพ้องเสียง คำว่า “วรรณ, วัลย์ และคำว่า วัน” โดยวรรณ หมายถึง นกเบญจวรรณ คำว่าวัลย์ หมายถึง เถาวัลย์ และคำว่า วัน หมายถึง วันที่เป็นช่วงเวลา เป็นการเล่นคำโดยพ้องเสียงแต่ความหมายต่างกัน นอกจากนี้ยังปรากฏการเล่นคำพ้องคำว่า “นวล” และคำว่า “จาก” ซึ่งเป็นการพ้องเสียงและพ้องรูปแต่ความหมายต่างกันด้วย

๒.๒) การเล่นคำหลายความหมาย

ไม่เมาเหล้าแต่เรายังเมารัก	สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน
ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป	แต่เมาใจนี้ประจำทุกค่ำคืน

บทประพันธ์นี้เล่นคำ “เมา” ใน ๓ แห่งคือ เมาเหล้า เมารัก และ เมาใจ เมาเหล้าคือดื่มสุราเมาเมาไม่ได้สติ ส่วนคำว่า เมารัก เมาใจ สื่อความหมายว่าลุ่มหลงในความรัก

๒.๓) การเล่นคำอรรถาสนีก

คำอรรถาสนีก คือคำซ้ำประเภทหนึ่งที่กร่อนเสียงพยางค์หน้าเป็นสระอะ เช่น

สามยอดตลอดตระยะระยับ	วะวะวับสลับพรรณ
ข้อฟ้าตระการกลจะหยัน	จะเยาะยั่วทิมัมพร

บทประพันธ์ข้างต้นคำอรรถาสนีก คือคำว่า วะวับ มาจากคำว่า วับวับ

ท้อธารละหานห้วย	ก็ระรวยระรินวา
รีหลังถะถั่งมา	บมขาดผะผาดผั่ง

บทประพันธ์ข้างต้นคำอรรถาสนีก คือ คำว่า ระรวย มาจากการกร่อนเสียง รวยรวย คำว่า ถะถั่ง มาจาก ถั่งถั่ง

๓. การเล่นคำซ้ำ การซ้ำคำ

การเล่นคำซ้ำหรือการซ้ำคำคือการใช้คำเดียวกันกล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์หนึ่งบท เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น การซ้ำคำในแง่วรรณศิลป์มักจะซ้ำคำที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสารที่กวีต้องการสื่อ

“...สุดสายนัยนาที่แม่จะตามไปเลี้ยงแล สุดโสดแล้วที่แม่จะรับทราบฟังสำเนียง สุดสุรเสียงที่แม่จะรำ
เรียกพี่ไฉน ร้อง สุดผีเฝ้าที่แม่จะเยื้องย่องยกย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด..”

บทประพันธ์ข้างต้นมีการเล่นคำซ้ำคือคำว่า “สุด” จะช่วยสร้างความหมายที่ชัดเจนมากขึ้นใน
ประพันธ์ เช่น “สุดสายนัยนา” หมายถึง สุดสายตา “สุดโสด” หมายถึง ที่สุดของการได้ยิน เป็นต้น

๔. การหลាកคำ

ได้แก่การใช้คำไวพจน์ในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกันหรือในบริบทเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะที่ไม่ต้องใช้
ถ้อยคำซ้ำซากเมื่อกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน ดังตัวอย่างจาก “เวสสันดรชาดก(กัณฑ์ชูชก)” ตอนที่นางพราหมณ์บริภาษ
นางอมิตดาว่า

“.....ถึงยามกำหนดจะประโลมเล่นนี้ก็ไม่ชื่นชม นตฤ ฤติ ยามเมื่อจะร่วมรสภริมย์นี้ก็ไม่ปรีดา ยาม
เมื่อจะพูดเล่นเจรจาก็ไม่ปราโมทย์ เหมือนตะแคงจะกริ้วโกรธตวาดขู่ดูเป็นน่ากลัว...”

ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้คำ “ชื่นชม” “ปรีดา” “ปราโมทย์” ในความหมายเดียวกัน ทำให้เห็น
ความงามของภาษาที่มีคำใช้อย่างหลากหลาย และเสียงของคำเปลี่ยนไปก็เหมาะกับบริบทที่ประกอบยิ่งขึ้น

โวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์ (figure of speech) เป็นกลวิธีทางภาษาที่มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจแจ่มแจ้ง
ทั้งความหมายนัยตรงและนัยแฝงเร้น เน้นเกิดทั้งอารมณ์และสุนทรีย์ในการสื่อสาร

โวหารภาพพจน์ แบ่งออกได้เป็นดังนี้

๑. **อุปมา** คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง (เหมือน เสมือน ดุจ ประดุจ ราว ราว
กับ เพียง เพียง ฟาง ปูน กล เฉก คล้าย อย่าง)

คุณแม่หนาหนักเพียง

พสุธา

คุณบิดรดุจอา-

กาศกว้าง

คุณพี่ฟางศิขรา

เมรุมาศ

คุณพระอาจารย์อ้าง

อาจสู้อาคร

๒. **อุปลักษณ์** คือ การเปรียบเทียบหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำว่า “คือ, เป็น” (เปรียบเทียบโยงความคิด
อย่างหนึ่งไปสู่ความคิดหนึ่ง เช่น

อนิจจา! แสงเดือนเพ็ญส่องกระจ่างจับพระพักตร์อยู่เมื่อกี้ก็จางซีดขมุกขมัวลง ท้องฟ้าสลัวมัวยับ
ครึ้ม อากาศเย็นเฉียบจับหัวใจน้ำค้างหยดเฝาด ๆ เป็นหยาดน้ำตาแห่งสวรรค์ เกสรดอกฝรั่งร่วงพรุเป็นสายสหัสสร
ธาราสรงพระพุทธรูกระ จักจันเรไรสงัดเงียบดูไม่มีแกลใจจะทำเสียง ธรรมชาติรอบข้างต่างสลดหมดความคเนองทุก
สิ่งทุกอย่าง

๓. **บุคลาธิษฐาน บุคคลวัต บุคคลสมมติ** คือ การสมมติให้สิ่งต่าง ๆ แสดงกิริยาอาการ เหมือนมนุษย์ สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดได้

นาฬิกาละเมอรำไห้	หญ่โหด
เข้าตรู่จ่องเวรโกรธ	ค้ำไ้ว
เขียนฆ่าค้ำฉเอาโหด	สาบแช่ง
เวรนั้นใครทำไซ้	ทุกข์โพล้เพล้หันด์

๔. **อติพจน์** คือ การพรรณนาเกินขอบเขตความเป็นจริง

เอียงอกเทออกอ้าง	อวดองค์ อรเอย
เมรุซุบสมุทรดินลง	เลขแต่้ม
อากาศจักรจรผจง	จารึก พอฤ
โถมแม่หยาดฟ้าแยม	อยู่ร้อนฤเห็น

๕. **ปฏิพากย์** หมายถึง กล่าวตรงกันข้าม เช่น หน้าขึ้นนอกตรม จักรวาลวุ่นวายไร้สำเนียง

๖. **สัทพจน์** หมายถึง การเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น

ค้อนทองเสียงร้องปองแปง เพลินฟังวังเวง

อีแก้งเร้งร้องลองเชิง

๗. **นามนัย** คือ การใช้คุณสมบัติเด่น ๆ หรือเอกลักษณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสิ่งที่สำคัญที่สุดในเรื่องนั้นแทนความหมายทั้งหมด เช่น ฉัตร สำคัญที่สุดในประเภทเครื่องสูง จึงใช้ฉัตรแทนราชบัลลังก์ ราชสมบัติ

ครั้นสวรรคาลัยไซ้ พระมหินทรได้สมบัติ **เสียดเสียดฉัตรหงษา**

ศรีอยุธยาพินาศ จึงพระบรมราชปิตรงค ทรงสืบเสวยสวรรยศ ฝ่ายประเทศกูรัฐ

๘. **สัญลักษณ์** หมายถึง การนำคำหนึ่ง มากหมายความแทนอีกคำหนึ่งโดยถือว่าคำที่นำมาใช้แทนกันได้นั้นต้องเป็นที่เข้าใจกันทั่วไป

สีขาว	= ความบริสุทธิ์ ความไร้เดียงสา
สิงโต สิงห์	= ผู้มีอำนาจ
นกขมิ้น	= คนร้อนเร่พเนจร

๙. **อุปมานิทัศน์** คือ การยกเรื่องสั้น ๆ มาเล่าประกอบให้เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ชัดเจนขึ้น เช่น เรื่องกบในกะลาครอบ ประกอบความเข้าใจเรื่อง **การมีวิสัยทัศน์แคบ**

จินตภาพในบทประพันธ์

จินตภาพ คือ ภาพที่เกิดในใจ ที่ปรากฏในบทประพันธ์ มีภาพความเคลื่อนไหว แสงสี เสียง กลิ่น รส สัมผัส

♦ ภาพการเคลื่อนไหว (นาฏการ) /เสียง

ละครหยุดอตุลตุลด้วยมวยปล้ำ	ยื่นประจําหมายสู้เป็นคู่ชั้น
มวงคลใส่สวมหัวไม่กลัวกัน	ตั้งประจันจذبจับกระหยับมือ

ตีเข้าปับรับโปกสองมือปิด ประจบติดตะผางหมัดขว้างหวือ
กระหวัดหวัดหวิวผวาเสียงฮาฮือ คนคู่อ้อเอาสนั่นอิง

◆ **ภาพสี่ แสง**

รอนรอนสุริยะไฉ่	อัสดง
เรื่อยเรื่อยลับเมรุลง	ค้ำแล้ว
รอนรอนจิตจำนง	นุชพี เพียงแม่
เรื่อยเรื่อยเรียมคอยแก้ว	คลับคล้ายเรียมเหลียว

◆ **กลิ่น**

พิกุลบุณนาคบาน	กลิ่นหอมหวานช่านขจร
แม่นนุชสุดสายสมร	เห็นจะวอนอ้อนพี่ชาย
เต็งแต้วแก้วกาหลง	บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
หอมอยู่ไม่รู้ห้าย	คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตาตรู

รสทางวรรณคดีไทย

รสวรรณคดี หมายถึง ภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจของผู้อ่านผู้ฟัง

- ๑) **เสาวรสจณี** เป็นการชมความงาม ชมโฉม พร่ำพรรณนาและบรรยายถึงความงามแห่งนาง
- ๒) **นารีปราโมทย์** เป็นการแสดงความรักผ่านการเกี่ยวแฉ้อโลมปฏิโลม
- ๓) **พิโรธวาทัง** คือการแสดงความโกรธแค้นผ่านการใช้คำตัดพ้อต่อว่าให้เสียใจ ทั้งยังสำแดงความน้อยเนื้อต่ำใจ, ความผิดหวัง, ความแค้นคับอัปจิต แลความโกรธกริ้ว ตามออกมาด้วย
- ๔) **สลลุปังคพิสัย** คือ การโอดคร่ำครวญ หรือบโทศกอันว่าด้วยการจากพรากสิ่งอันเป็นที่รัก

รสทางวรรณคดีสันสกฤต

รสวรรณคดีสันสกฤต มีปรากฏใน ตำรานาฏยศาสตร์ (นาฏยเวท) ของพระภทรตมุนี ซึ่งกล่าวถึงคุณสมบัติของตัวละครสันสกฤตที่ดีกว่า ต้องประกอบด้วยรส ๙ รส คือ

รสวรรณคดีสันสกฤต	คำอธิบาย
๑) ศฤงคารรส	รสแห่งความรัก
๒) ทาสยรส	รสแห่งความขบขัน
๓) กรุณารส	รสแห่งความเมตตากรุณา
๔) รุทรรส/เรวทรรส	รสแห่งความโกรธเคือง
๕) วีรรส	รสแห่งความกล้าหาญ
๖) ภยานกรรส	รสแห่งความกลัว ตื่นเต้นตกใจ
๗) พิภัสสรรส	รสแห่งความซึ้ง ความรังเกียจ
๘) อัปภูตรรส	รสแห่งความพิศวงประหลาดใจ
๙) ศานตีสรส	รสแห่งความสงบ

การวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณศิลป์จากวรรณคดี ม.๔-๖

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

คำชี้แจง จงวิเคราะห์บทประพันธ์ต่อไปนี้แล้วระบายคำตอบให้ถูกต้องตรงตามคุณค่าทางวรรณศิลป์

บทประพันธ์	ระบายคำตอบ	
๑. กรุงกษัตริย์ขอขึ้นก็นับร้อย ดั่งหิ้งห้อยจะแข่งแสงอาทิตย์	เราเป็นเมืองน้อยกะจิหริด เห็นผิระบอบบุราณมา	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๒. แว่วเสียงสำเนียงบุหร่งร้อง พระแยมเยิ้มม่านทองทศนา	ว่าเสียงสามนึ่งน่องเสนหา เห็นแต่ป่าปุมไม้ใบบัง	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ คำอุปมา
๓. แยกเต้าขับเต้าร้างร้อง นกแก้วจับแก้วพาที	เหมือนพีร้างห้องมาหารศมี เหมือนแก้วพีทั้งสามสั่งความมา	① เล่นคำ ② หลากความ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๔. เมื่อนั้น ได้ฟังทั้งสองทูตทูล	ท้าวกะหมังกุหนิงเรนทร์สุร ให้อาตุรเดือดใจตั้งไฟฟ้า	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๕. เมื่อนั้น ได้ฟังกริ้วโกรธดั่งเพลิงกัลป์	ท้าวกะหมังกุหนิงแข็งขัน จึงกระชั้นสีหนาทประภาชไป	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๖. แล้วว่าอนิจจาความรัก ตั้งแต่จะเชี่ยวชาญเป็นเกลียวไป	ฟังประจักษ์ดั่งสายน้ำไหล ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๗. บ้านบ่อน้ำบกแห้ง บ่อนेत्रคงขังเป็น	ไปเห็น เลือดได้	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๘. トラาขุนศิริชั้น รักบ่หายตราบหาย	ขาดสลาย แลแม่ หกฟ้า	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๙. ชมแซ่คิดไซ่หน้าน้อง เดือนตำหนิงกลาง	นวลนาง ตายแต่้ม	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๑๐. เอียงอกเทออกอ้าง เมรุชูปสมุทธรดินลง	อวดองค์ อรเอย เลขแต่้ม	① หลากคำ ② สัมผัสพยัญชนะ ③ คำซ้ำ ④ สัมผัสวรรณยุกต์
๑๑. เหยื่อหยดสักก็หยาด ปูดโปนก็เส้นเอ็น	ทุกหยดหยาดล้วนยากเย็น จึงแปรรวมมาเป็นกิน	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๑๒. น้ำเห็้อที่เรือแดง สายเลือดกูทั้งสิ้น	และน้ำแรงอันหลังริน ที่สุชดกำซาบพิน	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อวพจน์
๑๓. จงจำคำพ่อไซ้ จงประสิทธิ์สมพร	สั่งสอน พ่อให้	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ

บทประพันธ์		ระบายนคำตอบ
๑๔. สลัดไดโดสลัดน้อง เพราะเพื่อมาราญรอน	แหงนนอน ไพรฤ เคิกใสรั	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๑๕. สายหยุดหยุดกลิ่นฟุ้ง สาย บ่ หยุดเสน่ห์หาย	ยามสาย ห่างเศร้า	① เล่นคำ ② หลากความ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๑๖. งามสองสุริยราชล้ำ ฟ่างพัชรินทร์ไพจิตร	เลอพิศ นาพ้อ ศึกสร้าง	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๑๗. หัสตินปิ่นธเรศไต้ คือสมิทิมาทงค์	โททรง หนึ่งอ้าง	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๑๘. ฐมากรเกิดกระลบ ดู บ รู้จักหน้า	อบอลเวงฟากฟ้า หนึ่งสั้นแสงไกล แลนา / อุปมา	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๑๙. สละสละสมร นึกระกำนามไม้	เสมอชื่อไม้ंना แมนแมนทรงเรียง	① หลากคำ ② สัมผัสสระ ③ คำซ้ำ ④ สัมผัสวรรณยุกต์
๒๐. ด้วยมวลมาตยากร ว่านครรานมินทร์ ผลัดแผ่นดินเปลี่ยนราชย์ เยียววิวาทชิงฉัตร เพื่อกษัตริย์สองสู บ รู้ร้างเหตุผล		① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ นามนัย ④ อติพจน์
๒๑. ไม้เรียกผะกุกุพ ปานแก้มแฉล้มแดง	ชะกะสีอรุณแสง ตรุณี ณ ยามอาย	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๒๒. ความรักเหมือนโรคา ไม่เย็นและไม่ยล	บันดาลตาให้มีดมน อุปสรรคใดใด	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๒๓. อ้าเจ้าล่าพาพักตร์ พิจวนจะคลั่งไคล้	สิริลักษณ์วิไล สติเพื่อพะวงองงค์	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๒๔. จงเคลื่อนคลายฤทธิ์ คลายคลายอย่าช้า	จากจิตกัญญา สวัสดีสวาหาย	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๒๕. พี่นี้รักเจ้า คู่ชิดสนิทน้อง	และจะเฝ้าประทับประคอง บ่ มีให้ระคายระคาย	① เสาพรจณี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สลปังกพิสัย
๒๖. หม่อมฉันทน์อาภัพ จึงไม่ไ้ครองศรี	และก็โชค บ่ พึ่งมี วรบาทพระจอมแมน	① เสาพรจณี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สลปังกพิสัย
๒๗. เปรียบแพทย์คือทหาร ข้าศึกมาอย่าใจเบา	อันชำนาญรู้ล้ำเนา ห้อมล้อมรอบทุกทิศา	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๒๘. โรคคือครุกรรม กล่าวเล่าอุบายหมาย	บรรจบจำอย่าพึ่งหาย ด้วยโลกหลงในลาภา	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์

บทประพันธ์		ระบายนำคำตอบ
๒๙. โรคนี้คือโทโส แพทย์เร่งกระหน่ำยา	จะกียโยเร่งวัฒนา ก็ยิงยัประยาเ็น	① อุปมา ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๐. เหตุไฉนไม้ที่มีผลเป็นพุ่มพวงก็กลับกลายเป็นดอกดวงเดียวรดาช อนาถเนตร แถวโน้นก็แก้วเกิดพิกลแถมกับกาหลง ถัดนั้นก็สายหยุด ประยงค์และยมโดย พระพายพัดก็ร่วงโรยรายดอกลงมุนมอง		① คำอุปมา ② อุปลักษณะ ③ หลากคำ ④ สัมผัสพยางค์
๓๑. พระพายรำเพยพัดทุกกิ่งก้านบุษบกก็เบิกบานผกากร รัศมีจันทร์ก็มัว หมองเหมือนหนึ่งจะเศร้าโศกแสนวิโยคเมื่อยามปัจจุสมัย		① นามนัย ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๒. ผู้จิ่งค่างบางขณะทีนอนหลับก็กลิ้งกลับตัวอยู่ยั่วเยี้ย ทั้งนกหูกก็ จ้วเจียเหงาเจียบทุกรวงรัง		① อุปมา ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๓. ทั้งจักจั่นพรรณลงเอยไรไรอยู่หึ่งหึ่ง ระเรื่อโยโยสำเนียง เสียงสังคีตขับประโคมไพร		① สัทพจน์ ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๔. เสด็จด่วนๆ ตะคุ่มเดินเมิลมุงละเมาะไม้มองหมอบ แต่อย่างเหยียบ เกียบกรอบก็เหลียวหลัง พระโสดฟังให้หวาดแหว่สำเนียงเสียงพระ ลูกแก้ว		① สัทพจน์ ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๕. สุดดีเท่าที่แม้จะเยื้องย่องยกย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุด หาสุดค้นเห็นสุดคิด		① คำอุปมา ② อุปลักษณะ ③ หลากคำ ④ สัมผัสพยางค์
๓๖. ครั้นว่ารุ่งสางสว่างฟ้า จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงชัย	สุรียาแย้มเยียมเหลี่ยมไศล เนาในพระที่นั่งบัลลังก์รัตน	① อุปมา ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๗. มาอยู่โยกับอ้ายหินชาติ ตั้งทองคำทำเลี่ยมปากกะลา	แสนอุบาทว์ใจจิตริชยา หน้าตาดำเหมือนมินหม่อมอม	① อุปมา ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๓๘. ดูเหว่าเราเสียงสำเนียงก้อง วันทองน้องนอนสนิททรวง	ระฆังฆ้องขานแข่งในวังหลวง จิตง่วงระงับสู่ภวังค์	① อุปมา ② อุปลักษณะ ③ บุคคลวัต ④ สัทพจน์
๓๙. พี่ผิดจริงแล้วเจ้าวันทอง ไซ้จะเพลิดเพลินขึ้นเพราะอื่นเอย เงยหน้าเถิดจะเล่าอย่าเฝ้าแค้น	เหมือนลิมน้องหลงเลื่อนท่าเชือนเฉย	① เสาวรจนี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สลึงคพิสัย
๔๐. กระจกจากหลากสลั้วบับแวมวาม อร่ามแสงโคมแก้วแวจจับตา มานมูลี่มีฉากประจำกัน	อัมจันทร์เครื่องแก้วก็หนักหนา	① เสาวรจนี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สลึงคพิสัย
๔๑. อีแสนถ้อยจัญไรใจมิห รูปงามนามเพราะน้อยไปหรือ	ดังเพชรนิลเกิดขึ้นในอวาม ใจไม่ซื่อสมศักดิ์เท่าเส้นผม	① เสาวรจนี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สลึงคพิสัย
๔๒. เร่งเร็วเหวยพระยายมราช อกเอาขวานผ่าอย่าปราณี	ไปฟันฟาดเสียให้มันเป็นผี อย่าให้มีโลหิตติดดินกู	① เสาวรจนี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สลึงคพิสัย

บทประพันธ์		ระบายนำตอบ
๔๓. น้ำเงินคือเงินยวง ไม่เทียบเปรียบโฉมนาง	ชาวพรายช่วงสี่สำออง งามเรื่องเรือเนื้อสองสี	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๔๔. แก้มซ้ำซ้ำใครต้อง ปลาทุกทุกช้อกกรม	อันแก้มน้องซ้ำเพราะชม เหมือนทุกซัพที่จากนาง	① เล่นคำ ② คำอภิปาสา ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๔๕. นวลจันทร์เป็นนวลจริง คางเบือนเบือนหน้ามา	เจ้างามพริ้งยิ่งนวลปลา ไม่งามเท่าเจ้าเป็นอนชาย	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๔๖. ชะแวงแฝงฝังแนบ เหมือนพีแอบแนบถนอม	ชะวาดแอบแปบปนปลอม จอมสวาหนาภูบังอร	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๔๗. เรือเรือมาเรียงเรียง ตัวเดียวมาพลัดคู่	นกบินเฉียงไปทิ้งหมู่ เหมือนพ็อยู่ผู้เดียวตาย	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๔๘. เสียงสรวลระรื่น เสียงสรวลเสียงทรมวย	เสียงแก้วพีหรือเสียงใคร สุดสายใจที่ตามมา	① เล่นคำ ② คำอภิปาสา ③ ซ้ำคำ ④ หลากคำ
๔๙. งามทรงวงศ์วาด งามพริ้มยิ้มแยมพราย	งามมารยาทนาครกราย งามคำหวานลานใจถวิล	① เล่นคำ ② ซ้ำคำ ③ คำซ้ำ ④ หลากคำ
๕๐. ปักซีมีหลายพรรณ ยิ่งฟังวังเวงใจ	บ้างชมกันขันเพเรียกไพร ล้วนหลายหลากมากภาษา	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๕๑. แต่เข้าเท่าถึงเย็น ชายใดในแผ่นดิน	กล้ากลืนเชษฐเป็นอาจิด ไม่เหมือนพีที่ตรอมใจ	① เสาวจณี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สัลปังคพิสัย
๕๒. ตีนตาหน้าเผือด หลบลิ้นหนีตาย	หมดเลือดส่นกาย วุ่นหัวนพรั้นใจ	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๕๓. ลูกช่างประดาทา หมุนแล่นสนุกโฉน	รกกาลขวางไป ดุจกันฉะนั้นหนอ	① อุปมา ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ อติพจน์
๕๔. สามยอดตลอดระยะระยับ ช่อฟ้าตระการกลจะหยัน	วะวะวับสลัปพรรณ จะเยาะยั่วที่ฉิมพร	① นามนัย ② อุปลักษณ์ ③ บุคคลวัต ④ สัทพจน์
๕๕. บราลีพิลาศศุภจรูญ ทางหงส์ผจงพิจิตรงอน	นภศูลประภัสสร ดุจกัวิกนภาลัย	① เสาวจณี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สัลปังคพิสัย
๕๖. เอออุเหม่นะมิ่งชีข้างกระไร ทุทาสดฤฉะนี้เอน	ก็มาเป็น	① เสาวจณี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สัลปังคพิสัย
๕๗. กลัวเป็นทวิราช เสียเมืองจิงนินทา	บ ตรีป้องอยุธยา บ ละเว้น ฤ ว่างวาย	① เสาวจณี ② นารีปราโมทย์ ③ พิโรธาทัง ④ สัลปังคพิสัย

แนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ตอนที่ ๒ จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. คำประพันธ์ต่อไปนี้วรรคใดทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ

“สองหูดั่งกลีบบุษบัน
สี่เท้ายืนยันจับเคลือน
เยื้องย่องทำนองดังหงส์บิน
งามสิ้นทั่วสรรพางค์กาย”

๑. วรรคที่ ๑ ๒. วรรคที่ ๒
๓. วรรคที่ ๓ ๔. วรรคที่ ๔
๒. ข้อใดมีการใช้สัมผัสวรรณยุกต์
๑. ก็เรือกรั้งร้างเป็นทางป่า
๒. ระฆังหึ่งหึ่งห่างลงครามคริม
๓. พีกลิ้งไส้ไสข้างให้ย่างยก
๔. เสียงโง้งก้างก้องกึ่งไปถึงดิน
๓. ข้อใดไม่ปรากฏการเล่นคำ
๑. ล่าเตียงคิดเตียงน้อง
นอนเตียงทองท่าเมืองบน
๒. ผลจากเจ้าลอยแก้ว
บอกความแล้วจากจำเป็น
๓. ถึงบางพุดพุดตีเป็นศรีศักดิ์
มีคนรักรสถ้อยอร้อยจิต
๔. ทั้งหนาวลมหนาวพรมน้ำค้างพราว
ไหนจะหนาวซากผาศิลาเย็น
๔. บทประพันธ์ต่อไปนี้ไม่ปรากฏกลวิธีใดทางวรรณศิลป์
- “...สะดุ้งพระทัยไหวหวาดระหวีดวิงวอนแวงข้าง
ทาง พระทรงนางสิ้นระริกริกเต็นดั่งตีปลา”
๑. สัทพจน์ ๒. เล่นคำอัปทาส
๓. อุปมา ๔. สัมผัสพยัญชนะ

๕. ข้อใดไม่ใช่โวหารภาพพจน์แบบอุปมา
๑. ปานประหนึ่งว่าศิษย์กับอาจารย์ พระคุณเอ๋ย
๒. แม้นเหมือนสีดอันรักดีต่อสามีรามบัณฑิต
๓. บางก็ขึ้นล่องว้ายอยู่ลอยเลื่อน
๔. เสมือนหนึ่งพฤษกาลดาวลัยย่ออมจะอาสยูลง
เพราะลูกเป็นเที่ยงแท้
๖. ข้อใดไม่ใช่ภาพพจน์
๑. นี้นใจไม่มีเท่าชี้เล็บ
ชี้เกียดเก็บเลยทางมากกลางหน
๒. ถึงห้วยโป่งเห็นธารละหานไหล
คงคาไหลปลาวายคล้ายคล้ายเห็น
๓. เสียงสินธุ์ตุ้ด้นลั่นพิลึก
สะท้านสะทีกโถมฟาดฉาดฉาดฉาน
๔. เหมือนนกพ้องดวงจันทร์ให้ฝันดู
คนมาสู่ช่องพักมันรักษา
๗. คำประพันธ์ต่อไปนี้ ใช้ภาพพจน์ชนิดใด
- หล้าร้อน ธารธารระริน
ดั่งร้อน ณ แผ่นดินทุกถิ่นที่
เหน็บหนาวเพียงไหนในชีวิต
ธ คือ แสงสุรีย์ศรีให้อุ่นทรวง
๑. บุคลาธิษฐาน สัทพจน์
๒. อุปมา อุปลักษณ์
๓. อติพจน์ อุปมา
๔. อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน
๘. คำประพันธ์ต่อไปนี้ใช้โวหารภาพพจน์ชนิดใดตามลำดับ
- “ปูนึมน้อยนอนนึ่งทอดทิ้งคราบ
เจ้าหอยกาบแกะรอยกับหอยโข่ง
บ้างค้อมขดคุดคู้เหมือนอยู่โยง
บ้างเดินโค้งตรงคืบไปคนเดียว”

๑. บุคคลวัต อุปมา อุปมา อุปลักษณ์
๒. สัญลักษณ์ บุคคลวัต อุปมา อุปมานิทัศน์
๓. นามนัย อติพจน์ อุปมา นามนัย
๔. บุคคลวัต บุคคลวัต อุปมา บุคคลวัต
๙. “จงจำคำพ่อไซ้ สั่งสอน
จงประสิทธิ์สมพร พ่อให้
จงเรื่องพระฤทธิรอน อริราช
จงพ่อลูกลาภได้ เฝด็จดาวแดนสยาม”
จากคำประพันธ์ข้างต้น กวีใช้กลวิธีทาง
วรรณศิลป์อย่างไร
๑. เล่นเสียงสระ ๒. เล่นสัมผัสอักษร
๓. การซ้ำคำ ๔. การเล่นคำซ้อน
๑๐. คำประพันธ์ในข้อใดมีทั้งคำที่แสดงจินตภาพการ
เคลื่อนไหวและจินตภาพเสียง
(๑) คอยเขม้นเห็นลิงเข้ามาชิง
ปะตะหวัดเหวี่ยงซ้ายป่ายขวา
(๒) เข่นเขี้ยวเคี้ยวฟันสนั่นฟ้า
อสุราดั้นร่นกระวนกระวาย
(๓) ขึ้นเหยียบยักข์หักหอกดาบสะบัด
แข็งขันชู่ตะคอกหลอกแหลม
(๔) ไถ่กระชิตติดพันพันพอน
ราญรอนรับรองว่องไว
๑. ข้อ (๑) และ (๒) ๒. ข้อ (๒) และ (๓)
๓. ข้อ (๓) และ (๔) ๔. ข้อ (๑) และ (๔)
๑๑. ข้อใดแสดงจินตภาพต่างจากข้ออื่น
๑. คชสีห์ที่ผาดแผ่น ดุดังเป็นเห็นขบขัน
๒. ดนตรีมีอึงอล ก้องกาหลพลแท้โหม
๓. กรีธาหมู่เนาเวศ จากนครเรศโดยสาชล
๔. สมรรดชัยไกรกาบแก้ว แสงแว้วจับบาศคร

๑๒. “อ้าเทพศักดิ์สิทธิ์ซึ่ง พระจะลงพระอาญา
ข้าเป็นแต่เพียงข้าบ มิมุ่งจะอวดดี
หม่อมฉันนี้อากัฟ และก็โชค บ่ พึงมี
จึงไม่ได้รองศรี วรบาทพระจอมแมน”
คำประพันธ์นี้ใช้ลีลาคำประพันธ์จัดอยู่ในรส
วรรณคดีประเภทใด
๑. เสาวรจนีย์ ๒. นารีปราโมทย์
๓. พิโรธวาที ๔. สลึงคพิสัย
๑๓. “สายหยุดหยุดกลิ้งฟุ้ง ยามสาย
สาย บ่ หยุดเสน่ห์หาย ห่างเศร้า”
บทประพันธ์ข้างต้นกวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์
อย่างไร
๑. ใช้ความขัดแย้ง
๒. ใช้การคล้อยตาม
๓. ใช้ความตรงกันข้าม
๔. ใช้การกล่าวเกินจริง
๑๔. ข้อใดใช้ภาพพจน์แบบบุคคลวัต
๑. พระพายพัดประทีนกลิ้งหวาน
๒. ดนตรีฟุ้งปราโมทย์อุโฆษสมัย
๓. รากแก้วหยั่งฝงลงไปดินแดน
๔. ใบแห่งเกราะเหมาะจะลอยคอยเวียนวน
๑๕. ภาพพจน์ประเภทใดไม่ปรากฏในคำประพันธ์
ต่อไปนี้
“ดูน้ำว้างกลิ้งเขี้ยวเป็นเกลียวกลอก
กลับกระฉอกฉาดฉัดฉวัดเฉวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งวุ่นเหมือนกงเกวียน
ดูเปลี่ยนเปลี่ยนคว้างคว้างเป็นหว่างวน”
๑. อุปมา ๒. อุปลักษณ์
๓. บุคคลวัต ๔. สัทพจน์

บทที่ ๔

วรรณคดีภูมิปัญญา : คุณค่าสะท้อนสังคม

ผลการเรียนรู้ ท ๓๐๒๑๒ ภูมิปัญญาทางภาษา

ข้อ ๓. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้านรวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของนิทานพื้นบ้านที่มีพื้นฐานมาจากวรรณกรรมมุขปาฐะซึ่งเกิดจากจินตนาการอันหลากหลาย ของกวีพื้นบ้านที่สอดแทรกคติธรรมคำสอนควบคู่กับความเพลิดเพลินจากการอ่านตลอดจน สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาที่เกิดมาจากนิทานพื้นบ้านของแต่ละภูมิภาค

การศึกษาภูมิปัญญาทางภาษาจากคุณค่าทางสังคมในวรรณคดี

๑. ศึกษาด้านความเชื่อ
๒. วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต
๓. ค่านิยม

๑. ความเชื่อ ความเชื่อเป็นพื้นฐานแห่งการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้เกิดพลัง ความมั่นใจ เกิดความสามัคคีในกลุ่มชนที่มีความเชื่ออย่างเดียวกัน เมื่อมนุษย์เกิดความเชื่อตามจินตนาการของตนก็จะทำพิธีกรรม เช่น เซ่นสรวงสักการะเพื่อให้สิ่งเหล่านั้นนำความสุข ความเจริญมาให้ตน ความเชื่อมีหลายประเภท เช่น เชื่อโชคลาง ความฝันไสยศาสตร์ นรก สวรรค์ ชาตภพ กฎแห่งกรรม บุพเพสันนิวาสน ฯลฯ

๑.๑ ความฝัน สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ใหญ่ ๆ ได้แก่

๑.๑.๑ ฝันดี เช่น นางทองประศรีฝันว่าได้แก้ว ต่อมาก็ตั้งครุฑ พอคลอกลูกออกมาเป็นชาย ก็ตั้งชื่อว่า พลายแก้ว หรือขุนแผน พระเอกของเรื่อง

๑.๑.๒ ฝันร้าย เช่น นางวันทองฝันว่ามีคนมาทำร้ายพลายงาม ซึ่งสอดคล้องกับ เหตุการณ์ที่ขุนช้างลวงพลายงาม ลูกชายของวันทองที่เกิดจากขุนแผนไปฆ่าในป่า เนื่องจากรู้สึกอับอาย ที่ผู้คนต่างพากันล้อเลียนคนโบราณเชื่อว่า สาเหตุของความฝันมี ๔ ประการ คือ

๑. บุพนิมิต ฝันบอกกลางลวงหน้า
๒. จิตนิวรรณ์ ฝันเพราะจิตผูกพันเป็นห่วง
๓. เทพสังหรณ์ ฝันเพราะเทวดาดลใจให้รู้ลวงหน้า
๔. ธาตุโขภ ฝันเพราะธาตุต่างๆ ในร่างกายไม่ปกติ

๑.๒ ลางสังหรณ์ ความเชื่ออีกประเภทหนึ่งที่ปรากฏ ได้แก่ “ความเชื่อเรื่องลางสังหรณ์” ส่วนใหญ่ “ลางสังหรณ์” ที่ปรากฏในเรื่องจะเป็นลางร้าย มากกว่า ลางดี

๑.๓. ไสยศาสตร์ สามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑.๓.๑. ไสยขาว เป็นไสยศาสตร์ที่มีได้สร้างความดีตร้อนให้แก่ผู้อื่น เช่น การดูเมฆเพื่อหาฤกษ์ยาม

๑.๓. ๒. **ไสยดำ** จัดเป็นเครื่องรางวิเศษ เป็นไสยศาสตร์ที่มุ่งทำร้ายผู้อื่น สำหรับ ไสยศาสตร์ประเภทนี้ที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ การทำเสน่ห์ โดยเฉพาะ “การฝังรูปฝังรอย” เช่น ตอนที่เถรवादทำเสน่ห์ให้พละงามมารักนางสร้อยฟ้า ภรรยาน้อย เป็นต้น

๑.๔ **เครื่องราง** เช่น ผ้าขี้ริ้ว หรือ ตะกรุด ก็เช่นเดียวกัน เรามักพบหลักฐานเกี่ยวกับการ ‘ใช้’ ตะกรุดและเครื่องราง ในงานวรรณกรรมไทยหลายต่อหลายเรื่อง

๑.๕ **พุทธศาสนา** ที่ปรากฏในเรื่องขุนช้างขุนแผนนั้น ชาวบ้านมีความเคารพในพระพุทธรูป ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เช่น การทำบุญฟังเทศน์ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น จึงมีคำสอนที่สอดแทรกอยู่พิธีกรรมทางศาสนา ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน อยู่มากมาย

๑.๖ **ความเชื่อในอำนาจพระมหากษัตริย์** ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นถือว่าพระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครองบ้านเมืองและทรงตัดสินคดีความต่างๆ หากมีผู้ถวายฎีกา รวมทั้งสามารถให้คุณให้โทษแก่ทุกคนได้ ทำให้พสกนิกรมีทั้งความจงรักภักดี ความกลัวเกรง และความเชื่อในอำนาจของพระมหากษัตริย์

๑.๗ ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีในการทำศึกสงคราม

ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีในการทำสงครามที่ปรากฏในวรรณคดีสามารถแบ่งออกเป็นการจัดกระบวนทัพและการตั้งทัพในสมัยโบราณ การคำนวณวันฤกษ์ยามตามหลักโหราศาสตร์ และพิธีกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจในการออกศึกสงคราม

๑.๗.๑ การจัดกระบวนทัพและการตั้งทัพในสมัยโบราณการตั้งฐานทัพ จะมีการตั้งทัพตามชัยภูมิที่มีลักษณะแตกต่างกันไปโดย มีชื่อเรียกดังนี้

๑. **ครุฑนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิ เป็นเขา มีจอมปลวกและต้นไม้สูงใหญ่

๒. **พยัคฆนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิที่ตั้งอยู่ตามแนวป่าริมทางเดิน

๓. **สีหนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิ เป็นต้นไม้ ๓ ต้นเรียงกันในปี มีภูเขาและมีจอมปลวกใหญ่มีหมา

๔. **สุนัขนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิอยู่ใกล้หมู่บ้าน ตั้งชิดทางเดิน เป็นรายทางไป

๕. **นาคนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิอยู่ใกล้แม่น้ำ ลำห้วย

๖. **มุสิกนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิ เป็นดินโพรง มีจอมปลวก

๗. **อักษนาม** เป็นชื่อฐานทัพอันมีชัยภูมิอยู่กลางทุ่ง เป็นทางเดินของฝูงเนื้อ

๘. **คชนาม** เป็นชื่อฐานทัพ มีต้นหญ้าและต้นไม้ขึ้นปนอยู่

๑.๗.๒ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำศึกสงครามในวรรณคดี

๑. **โขนทวาร หรือประตูป่า** เป็นพิธีบำรุงขวัญทหารเมื่อยกทัพออกจากเมืองโดยทำขุ่มประตูให้ทหารลอดสองข้างประตูทำเป็นร้านนั่งให้พราหมณ์ประพรมน้ำมนต์ขณะที่ทหารลอดขุ่มประตูและมีพระสงฆ์สวดขยันโตเพื่อเป็นสิริมงคลและให้กำลังใจทหารที่ออกรบ

๒. **ละว้าเช่นไก่** เป็นพิธีบำรุงขวัญทหารอีกพิธีหนึ่ง พิธีนี้เป็นพิธีบวงสรวงเทวดาและเจ้าป่าของชาวละว้า

ผู้ทำพิธีจะตั้งเครื่องสังเวยบวงสรวงเทวดาขอให้งานสำเร็จลุล่วงแล้วเสวยทวยโดยถอดกระดูกคางไก่ที่ใช้เป็นเครื่องเช่น ถ้ากระดูกยาวเรียวย มีข้อถี่ถือเป็นนิมิตดี

๓. ตัดไม้ข่มนาม เป็นพิธีบำรุงขวัญทหารก่อนทัพไปปราบศัตรูโดยจัดตั้งโรงพิธีวงสายสิญจน์นำดินเหนียวมาปั้นเป็นรูปคน สมมติเป็นข้าศึกเขียนชื่อลงยันต์กำกับ ห่อด้วยกาบกล้วยนำเข้าพิธีปลุกเสก นำไปติดกับต้นไม้ที่มีชื่อพ้องหรือใกล้เคียงกับชื่อข้าศึก นำต้นไม้ไปปักลงหลุมในโรงพิธี พอได้ฤกษ์ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากพระมหากษัตริย์จะเชิญพระแสงดาบ อาญาสิทธิ์ในโรงพิธีไปฟันไม้ และรูปปั้นข้าศึกแล้วกลับไปทูลพระมหากษัตริย์ว่าได้เอาชนะข้าศึกตามพระกระแสรับสั่งแล้ว

๔. เคลื่อนพลตามเกล็ดนาค เป็นการเคลื่อนทัพตามตำราพิชัยสงครามโดยกำหนด วันที่เคลื่อนทัพนาคหันหัวไปทิศใดให้เคลื่อนทัพไปทางทิศนั้นจะเป็นสิริมงคลหากเดินทวนเกล็ดนาคถือว่าเป็นอัปมงคล

๒. วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต เช่น วรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน ได้สะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิตตั้งแต่อ่อนอกสู่ความเป็นหนุ่มสาว ทั้งชาววัด ชาววัง และชาวบ้าน หมายรวมถึงวิถีชีวิตเจ้ากับไพร่... วัฒนธรรม ประเพณีของชาวบ้านในสมัยนั้นได้ตรงตามสภาพที่เป็นจริงมาก

๒.๑ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต หมายถึง ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ประเพณีเหล่านี้ล้วนจัดกระทำขึ้นในแต่ละช่วงของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง ครั้งสำคัญๆ ทั้งสิ้น นับตั้งแต่การเตรียมการเกิด การโกนจุก การบวช การแต่งงาน การตาย และการทำศพ

๒.๑.๑ ประเพณีการเกิด

๒.๑.๒ ประเพณีการทำขวัญ

๒.๑.๓ ประเพณีการโกนจุก

๒.๑.๔ ประเพณีการบวช

๒.๑.๕ ประเพณีการแต่งงาน

๒.๑.๖ ประเพณีการตาย

๒.๒ ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล ในวรรณกรรมจะปรากฏ ๒ อย่าง คือ ประเพณีในเทศกาลสงกรานต์และสารทไทย

๒.๓ ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรม คือ ประเพณีการเทศน์มหาชาติ การเทศน์มหาชาติ

๓. ค่านิยม

๑. ความซื่อสัตย์ต่อพระมหากษัตริย์ ในวรรณกรรมได้กล่าวถึงระบบศักดินาที่ใช้ในการปกครองสมัยก่อน เพราะแม้กระทั่งชื่อเรื่องก็สื่อให้เห็นถึงระบบศักดินาอย่างชัดเจน การถวายตัวในราชสำนัก เพื่อรับใช้และแสดงความซื่อสัตย์ต่อพระมหากษัตริย์

๒ .การบ้านการเรือนของลูกผู้หญิง ลูกผู้หญิงจะต้องได้รับการฝึกฝนการบ้านการเรือน เพื่อให้เป็นกุลสตรีที่เพียบพร้อม

๓. การศึกษาเล่าเรียนของลูกผู้ชาย ลูกผู้ชายจะต้องเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาบาลี คาทาอาคม อันเป็นประโยชน์ตามความนิยมในสังคมไทยสมัยก่อน

๔ .การเคารพผู้ใหญ่ สมัยก่อนการทำความเคารพผู้ใหญ่เป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้ใหญ่เอ็นดู การทำความเคารพจึงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

แบบฝึกหัด เรื่อง วรรณคดีภูมิปัญญา : คุณค่าสะท้อนสังคม

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

ตอนที่ ๑ อ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้แล้ววิเคราะห์คุณค่าจากบทประพันธ์ว่าสะท้อนความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี และค่านิยมอย่างไร จงอธิบาย

๑. ได้แต่ยิงเสียงหนูก็กุกกก แมงมุมท่อมอกที่ริมฝา
ยี่หวาดห้วนพริ้นตัวกลัวมรณา ดั่งวิญญาณางจะพราวไปจากกาย

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
 วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
 ค่านิยม ด้าน.....

๒. พรุ้งนี้พี่จะแก้เสียดฝืน แล้วทำมิ่งสิ่งขวัญให้เป็นสุข
มิให้เกิดราศีกสิยุค อย่าเป็นทุกข์เลยเจ้าจงเบาใจ

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
 วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
 ค่านิยม ด้าน.....

๓. แล้วทำผองอิทธิเจเข้าเจิมพัคตร์ คนเห็นคนทักรักทุกหน้า
เสกกระแจจะจวงจันทร์น้ำมันทา เสร็จแล้วก็พาวันทองไป

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
 วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
 ค่านิยม ด้าน.....

๔. เกิดเป็นหมอกมืดห้อง เวลาหา หนเฮย
ลมชื่อเวรัมภา พัดคลุ้ม
หวนหอบหักฉัตรา คชชาติ ลงแฮ
แลรัฐลีกลัดกลุ้ม เกลื้อนเพียงจักรผัน

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
 วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
 ค่านิยม ด้าน.....

๕. เคลื่อนพลตามเกล็ดนาค ตากเต็มท่งแถวเถื่อน เกลือ่นกล่นแสนยาทัพ ถับปะทะไพรินทร์ ...

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
- วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
- ค่านิยม ด้าน.....

๖. ..พระคุณเอ๋ยจะคิดคั่งเป็นไรเล่า ว่ามัทรีเป็นข้าเก่าแต่ก่อนมา ดั่งเงาตามพระบาทก็เหมือนกัน นอกกว่านั้นที่
แน่นอนคือนางไหนอันสนิทชิดแต่ก่อนกาล ยังจะตามติดพระราชสมภารมาบ้างละหรือ ได้แต่มัทรีที่แสนดีผู้เดียว
ดอก ไม่รู้จักปลิ้นปลอกพลิกไพล่เอาตัวหนี มัทรีสัทยาสามีรักดีรักผัวเพียงบิดาก็ว่าได้ ถึงจะยากเย็นเชิญใจก็ตาม
กรรม..

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
- วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
- ค่านิยม ด้าน.....

๗. ปีชาลวันอาคารเดือนห้า ตกฟากเวลาสามชั้นฉาย
 กรุงจีนเอาแก้วอันแพรวพราว มาถวายพระเจ้ากรุงอยุธยา
 ให้ใส่ยอดพระเจดีย์ใหญ่ สร้างไว้แต่เมื่อครั้งกรุงหงสา
 เรียกวัดเจ้าพระยาไทยแต่ไรมา ให้ชื่อว่าพลายแก้วผู้แว่วไว

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
- วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
- ค่านิยม ด้าน.....

๘. เกือบจะป่วยชายแสงสุริยัน ขุดศพนั้นอาบน้ำและชำระ
 ยกศพใส่หีบพระราชทาน เครื่องอาบแต่งตั้งเป็นจันทระ
 ปี่ขวารำร้องกลองชนะ นิมนต์พระให้นำพระธรรมไป
 พลายชุมพลนุ่งขาวใส่ลอมพอก ไปรอยข้าวตอกออกหน้าหาข้าไม่

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
- วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
- ค่านิยม ด้าน.....

๙. นางกอดจูบลูบหลังแล้วสั่งสอน อำนวยพรพलय่น้อยละห้อยให้
พ่อไปตีศรีสวัสดิ์กำจัดภัย จนเติบโตใหญ่ยิ่งยวดได้บวชเรียน
ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ เจ้าจงอตส่าห์ทำสม้าเสมียน
แล้วพาลูกออกมาข้างท่าเกวียน จะจากเจียนใจขาดอนาถใจ

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
- วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
- ค่านิยม ด้าน.....

๑๐. บัดนั้น จิงมหาเสนาตำมะหงง
รับราชบัญชาพระโคมยง ให้หยุดตรงสำคัญสัญญา
แล้วรีบรัดจัดพลรณยุทธ์ ตั้งที่นามครุฑปักษา
วางกองเยื้องกันเป็นพันปลา ใ้โยธาคอยยิงชิงชัย

วิเคราะห์ได้ว่าสะท้อนคุณค่าด้าน

- ความเชื่อ ด้าน.....
- วัฒนธรรมประเพณี ด้าน.....
- ค่านิยม ด้าน.....

บทที่ ๕

ปริศนาคำทาย : ภูมิปัญญาทางภาษาและการละเล่น

ผลการเรียนรู้ ท ๓๐๒๑๒ ภูมิปัญญาทางภาษา

ข้อ ๗ รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่มาและประเภทของปริศนาสามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาที่ปรากฏในปริศนาและคุณค่าทางสังคมที่สะท้อนเนื้อหา

พระหมี

ปริศนา“พระหมี”นี้	คำทาย
หวังปลุกจิตศิษย์หมาย	พากเพียร
เล่นสนุกสุขผ่อนคลาย	หมายมั่น คิดเขาวน
“พระหมี ... สู้ห้องเรียน”	เลิศด้วยปัญญา
“พระหมี ... สู้ห้องเรียน”	หวังนักเรียนใช้ความคิด
แต่งตอบด้วยดวงจิต	คิดสร้างสรรค์เสริมศักดิ์ศรี
หมายมั่นมุ่งสืบสาน	เป็นตำนาน“พระหมี”สตรีฯ
ภูมิปัญญานี้	ให้คงอยู่คู่แผ่นดิน
ขอพระคุณครูภูมิ-	ปัญญา ไทยเฮย
มีจิตคิดปริศนา	แต่งแต้ม
เพื่อทายเล่นภาษา	เสริมคิด เขาวนไว
เพลินเพลินยั่วยิ้มแย้ม	หยอกเหย้ายนิล
วีระ ฉ่ำต้อย นี้	ยอดกวีศรี “พระหมี”
นายโรงเสริมให้มี	ความคิดดีมีปัญญา
ปริศนา “พระหมี” สร้าง	คุณธรรมทางภาษา
ทายทายเล่นทุกเวลา	เสริมคุณค่าความเป็นไทย
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ไม่หมดสิ้นคงอยู่ไว้
ลูกหลานเยาวชนไทย	ได้สืบสาน“พระหมี” เอย

ณิชนันท์ ประสงค์

คำว่า “พระหมี” (หรือ พระหมี) คือปริศนาคำทายชนิดหนึ่งที่ตัวปริศนาส่วนใหญ่จะแต่งโดยใช้คำประพันธ์ต่าง ๆ เช่น โคลง กลอน กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กลอนดอกสร้อย และกลอนสัควา เป็นต้น ดังนั้น พระหมี จึงอาจจะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “ปริศนากวี” ในปัจจุบันยังมีการเล่นพระหมีที่ค่อนข้างจะเป็นที่รู้จักกันในบางจังหวัด เช่น ชลบุรี สุพรรณบุรี และสมุทรปราการ

ศรีสุดา จริยากุล (๒๕๔๒) ให้คำอธิบาย คำผะหมี่ “ผะหมี่” พระเจนจันอักษร อธิบายว่า “ผะ” แปลว่า ตี “หมี่” เป็นภาษาจีนเหมือนกัน แปลว่า คำอำพราง รวมความว่า ตีปัญหาหรือแก้ปัญหามา ตีหรือแก้คำอำพรางให้ ชัดแจ้ง เป็นการเล่นแพร่หลายในหมู่นักปราชญ์ราชบัณฑิตและกวีในประเทศจีน เป็นการลองปัญญา และฝึกสมอง... ต่อมาได้เล่นกันแพร่หลายมาถึงพวกนอกวงนักปราชญ์ราชบัณฑิต

การเล่นผะหมี่ จะต้องปลูกสร้างโรงผะหมี่เช่นเดียวกับโรงลิเกหรือเวทีดนตรีขนาดใหญ่ซึ่งราวลวดหลาย ๆ ราว เพื่อแขวนปัญหาซึ่งเขียนในกระดาษหลากสี ผู้คิดทำตัวปัญหาคือนายโรง ซึ่งในการเล่นคราวหนึ่ง ๆ นายโรง จะต้องคิดทำปัญหาไว้จำนวนมากพอแก่การเล่นตลอดคืน นายโรงจะคิดปัญหาไว้หน้าโรงทีละ ๔๐ - ๕๐ แผ่น เมื่อ มีผู้ทายปัญหาแผ่นใดแล้วก็ปลดแผ่นนั้นออก นำเอา แผ่นใหม่แขวนแทน ที่ครีกครื้นก็ตรงที่เมื่อผู้ทายทายผิด เขาก็ จะตีกลองทัด ตะลุ่ม-ตุง ผู้อยู่บริเวณนั้นทั้งหมดก็ตะโกนว่า เฮ้ว ๆ (หรือ เฮ้ย) ราว ๒ - ๓ เที้ยว เหมือนไล่แบบ กระเข้าเข้าแห่กัน หากผู้ใด ตอบถูกเขาก็จะกตกริ่ง และให้รางวัลของหนัก ๆ หรือของใหญ่ ๆ เช่น กระทะใบใหญ่ ๆ หรือข้าวสารเป็นกระสอบ เป็นต้น

คำ “ผะหมี่” (หรือ พะหมี่) ซึ่งแปลว่า การตีปัญหา ส่วนในจังหวัดชลบุรี จะเรียกว่า โจ๊ก คงจะหมายถึงความขบขันสนุกสนาน ถ้าพิจารณาตามคำเฉลยอาจแบ่ง ผะหมี่ ได้เป็น ๖ ประเภท คือ

๑. คำยืมหน้าหรือยืมหลัง เช่น

- เป็นกะลาใส่ด้ามตักน้ำได้ (กระบาย)
- พรานชอบใช้ใสน้ำยามเดินป่า (กระบอก)
- ใช้ตอบโต้ศัตรูคู่กาย (กระบอง)
- วานรหนาจตุบาทเชื้อชาติมัน (กระปี่)
- เป็นภาษาชนมียุวกใช้ตักของ (ทัพพี)
- ได้ครอบครองทำกินถวิลหา (ปฐพี)
- มีต้นไม้มากมายเหลือคณนา (พงพี)
- คนชั่วซ้ำฆ่าพ่อแม่แยจจริงเอย (ทรพี)

๒. คำผวน เช่น

ลาย หนึ่งเดินท่าที	กริตกราย	(ลายชอย - ลอยชาย)
ลาย หนึ่งเป็นบุตรชาย	เพศชี้	(ลายชุก - ลูกชาย)
ลาย หนึ่งก่อนจะตาย	บอกกล่าว	(ลายตา - ลาดาย)
ลาย หนึ่งคำจบนี้	สุดชั้นปลายเสมอ	(ลายทั้ง - ลงท้าย)

๓. คำผัน เช่น

ดูสะอาดบริสุทธิ์สีผุดผ่อง	(ขาว)
เอกใส่มองดูเป็นเรื่องใหญ่	(ข่าว)
ไม้โทใส่อิมท้องขึ้นฤทัย	(ข้าว)
ว่าอย่างไรคำนี้บอกทีเอย	-

๔. เล่นคำ เช่น

แบแบะเผยแจ่มแจ้ง	อะไร	(อล่างฉ่าง)
อร่ามลักษณะระเริงใน	อะเคื้อ	(อล่องฉ่อง)
บวมปูดอูดทั่วไป	อนาถนิก	(อลิ่งฉิ่ง)
สามบาทขาดหนึ่งเตื้อ	แผ่นดินนี้ทยสาม	-

๕. คำพังเพย เช่น

จุดบาทเหยาะอย่างเอื้อง	โคลคลา	(ว้าว)
เจ็บป่วยพบบมอยา	หมดไช้	(หาย)
เสापักโอบเรียงมา	รายรอบ	(ล้อม)
แหล่งหนึ่งปวงสัตว์ไช้	ถิ่นยั้งยั้งกาย	(คอก)

๖. คำเดียว เช่น

อะไรเอ่ย ขวนมอง สองไม้บาน	(ยี่หุบ)
อะไรเอ่ย ต้นเท่าเทียน ใบเท่าถาด	(บัว)
อะไรเอ่ย ทองก็ไม่ทองแท้่ง เป็นแง่งอยู่ใต้ดิน	(ขมิ้น)

การเล่นปริศนาในปัจจุบัน เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าขึ้น การเล่นทายปริศนาก็ก้าวหน้าตามไปด้วย ผู้เล่นอาจนำความรู้สมัยใหม่ ๆ มาตั้งเป็นคำทายแบบเดียวกับที่คนเก่า ๆ ได้เคยทำมาแล้ว ก็ได้ เช่น การตอบปัญหาทางวิทยุกระจายเสียง หรือการเล่นปริศนาอักษรไขว้ ซึ่งปรากฏตามหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ ต่อจากนั้นมาก็มีการเล่นทายปัญหาในลักษณะชิงโชค และเป็นการค้ามากกว่าจะใช้ทดสอบเขาวงกตปัญญา

การเล่นปริศนาคำผวนนี้ เป็นความคิดริเริ่มในการสร้างภาษาขึ้นใช้อีกวิธีหนึ่งที่ต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบฉับไวพอสมควร ตั้งแต่สมัยโบราณมามากจะใช้คำผวนในการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งเป็นการแสดงความสามารถทางการใช้เทคนิคและภาษาทำนองเดียวกับการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลบท และบางทีก็นำมาใช้พูดกันเพื่อความสนุกสนาน

คำผวนนี้มักจะใช้คำที่ไม่ค่อยจะสุภาพเรียบร้อย ถ้าจะพูดหรือเขียนออกมาตรง ๆ ก็จะเป็นภาษาที่ค่อนข้างจะหยาบเสียโดยมาก จึงมีการผวนคำขึ้นมาใช้เพื่อทำให้ถ้อยคำที่พูดออกมานั้น ไม่น่าเกลียด เช่นเดียวกับการแต่งบทอัศจรรย์ในร้อยกรอง ก็ไม่ใช้คำพูดตรง ๆ ออกมา ต้องมีการสมมุติอุปมาขึ้นไม่ให้เป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อ่าน อย่างไรก็ตามคำผวนมิใช่จะต้องเกี่ยวข้องกับคำหยาบ เสมอไป บางทีก็พูดล้อเล่นในหมู่เพื่อนฝูง เช่น แต่งดา (ตาแดง) คอย่ำ (ค้ายอ) สานบา (สาบาน) ฯลฯ

การผวนคำนั้นต้องเป็นคำที่มีตั้งแต่ ๒ พยางค์ขึ้นไป หรือมีคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป จึงจะสามารถผวนได้ ซึ่งวิธีการผวนคำก็ให้น่าเสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์หลังมาวางไว้พยางค์หน้า และกลับเอาเสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์หน้าไปไว้ที่พยางค์หลัง ดังตัวอย่างเช่น

น้อง-รัก (นักร้อง) หนน-ซ่า (นำสน) พาก-มุด (พูดมาก) แจ้ว-หลบ (จบแล้ว) พาย-ซี่ (พี่ชาย) สิง-จวย (สวยจริง) ไส-เจีย (เสียใจ) กากะกินชี้หมู (ูกจะกินชี้หมา) ฯลฯ

ในกรณีที่จะผวนข้อความ หรือคำตั้งแต่ ๓ พยางค์ขึ้นไป ก็ให้คงพยัญชนะไว้คงเดิม แล้วให้ นำเสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์จากพยางค์หลังสุด มาไว้ที่พยางค์หน้าสุด เรียงกันไปจนหมด ทุกพยางค์ ตามลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑-๒-๓) ไป-ไหน-มา ➡ ป-น-ม นำเสียงสระและวรรณยุกต์มาเรียงจากหลังไปหน้า คือ (๓-๒-๑)
- ➡ ปา-ไหน-ไม
- ไป-เที่ยว-จ๊ะ ➡ ป-ท-จ ➡ ป๊ะ-เที่ยว-ใจ
- ครู-มา-แล้ว ➡ ค-ม-ล ➡ แคร้ว-มา-ลู
- คน-บ้า-บ้า ➡ ค-บ-บ ➡ ข้ำ-บน-บน
- พูด-มาก-จริง ➡ พ-ม-จ ➡ ฟิง-มาก-จู้ด
- น้า-รัก-ดี ➡ น-ร-ด ➡ นี-รัก-ดา

ในการผวนข้อความแต่ละครั้งที่มีหลายพยางค์หรือหลายคำนั้น มักจะไม่ค่อยแน่นอนว่าจะต้องผวนตั้งแต่คำแรกของข้อความ สุดแล้วแต่ผู้พูดจะผวนตั้งแต่คำใด เช่น

- ไปไหนมาคะ ➡ ไป-นะ-มา-ไซ
- รักพี่ไหมน้อง ➡ รัก-พ้อง-ไหม-นี่
- รักไม่มีพรมแดน ➡ รักไม่-แมน-พรม-ดี

คำผวน อาจนำไปใช้ทดลองปัญญาของผู้ฟังได้ โดยเฉพาะในปริศนาคำทาย และในเรื่องเล่าล้อเลียนต่าง ๆ บางทีก็มีคำผวนปนอยู่ ถ้าผู้ฟังไม่รู้จักคำผวน ก็ทายไม่ได้หรือไม่เข้าใจเรื่อง เช่น ปริศนาบทหนึ่งมีว่า อะไรเอ่ย ? แจ็กชาย ไทยเขียน (เทียนไข)

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นปริศนาคำทายที่แต่งโดยผู้รู้หลายท่าน ซึ่งมีคำตอบเป็นคำผวน แสดงให้เห็นว่าคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน จึงมีการเล่นปริศนาคำทาย เป็นการฝึกความคล่องแคล่ว ทางภาษาและเป็นการลับสมองให้เกิดความเฉลียวฉลาด

วัน หนึ่งลาวร่วมสร้าง	พารา	(วันเจียง - เวียงจันทร์)
วัน หนึ่งรลงค์อินทรา	ชื่อนี้	(วันชยศ - เวชยันต์)
วัน หนึ่งสันตะปาปา	ประทับอยู่	(วันติกา - วาติกัน)
วัน หนึ่งประเพณีชี้	เช่นเจ้าชาวจีน	(วันพระใจ้ - ไหว้พระจันทร์)

เดือน หนึ่งดาวพร่างฟ้า	สุกไสว	(เดือนกล่าว - ดาวเคลื่อน)
เดือน หนึ่งดั่งสะท้อนไกล	กึกก้อง	(เดือนสะท้อน - ดั่งสะท้อน)
เดือน หนึ่งดีกว่าใคร	ในกลุ่ม	(เดือนกว่าที่ - ดีกว่าเพื่อน)
เดือน หนึ่งแดนถิ่นพ้อง	ลับลึกลับหมาย	(เดือนแดน - แดนถิ่น)
ม้า หนึ่งเร็วบอกแล้ว	ความหมาย	(ม้าไฉ่ - ไม่ช้า)
ม้า หนึ่งรับซื้อขาย	คล่องแท้	(ม้าแค้ - แม่ค้า)
ม้า หนึ่งกล้ำเนื้อกาย	เปลี่ยอ่อน	(ม้าเลื้อย - เมื่อยล้า)
ม้า หนึ่งมีคมแม่	พาดฟันฟันสบาย	(ม้าพริต - มีดพริ้ว)

ตะหมี่ หรือ ปริศนาคำทาย มีบทบาทสำคัญแก่คนยุคสมัยมาก เพราะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไว้อย่างดี โดยจะสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยทั้งประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่แทรกอยู่ในปริศนาคำทายเหล่านั้นด้วย

ตะหมี่/ปริศนาคำทาย นอกจากจะให้ความรู้แล้วยังเป็นเสมือนแบบฝึกทักษะที่ผู้เล่นได้เพิ่มพูนคำศัพท์ สติปัญญาและปฏิภาณ เป็นเครื่องมือฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต มีไหวพริบ ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังให้ความบันเทิง นับเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานและช่วยผ่อนคลายความเครียดได้อย่างมาก

การเล่นทายตะหมี่ และเล่นคำผวน ทำให้ผู้เล่นคุ้นเคยกับรูปแบบของกลุ่มคำ ประโยค และรูปแบบฉันทลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยฝึกฝนให้รู้จักฉันทลักษณ์ทางอ้อม การเล่นปริศนา คำผวนหรือ เล่นคำผวน เป็นการหาความสนุกจากภาษา ช่วยให้คิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น เป็นวิธีที่อาศัยการเล่น ซึมซับเข้าไปทีละน้อย และเป็นวิธีที่ได้ผล เพราะถูกกับนิสัยคนไทย นับว่าบรรพบุรุษของเราได้คิด สิ่งที่มีค่ายิ่งในการศึกษาอบรม การเล่นตะหมี่ ปริศนาคำทาย และเล่นคำผวน จึงทำหน้าที่เป็น เงามสะท้อนให้เห็นถึงความคิด ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยในอดีต และ ยังสะท้อนให้ลูกหลานของเราทราบในวันข้างหน้า จึงนับว่ามีคุณค่าต่อคนไทยอย่างยิ่ง

แบบฝึกหัดทบทวนบทเรียน

ชื่อ.....สกุล..... ม.๖/..... เลขที่.....

คำสั่ง อ่านปริศนาคำทายระหมัดต่อไปนี้ แล้วตอบปริศนาให้ถูกต้อง

ชุดที่ ๑ - คำยืมหน้า

กำหนดให้ก่อกำเนิดกาย	กำหนดร้องไห้		
กำหนดแข็งกล้ำมิกแล้ว			
อีกกำหนดไปทั่ว	กำหนดมือตัว		
กำหนดฝึกฝนในกาม			
กำหนดสุลีเหลืองอร่าม	กำหนดไหลหลาม		
กำหนดได้เงินเกินทุน			
กำหนดโรยรังแรงรุนแรง	กำหนดล้นบุญ		
กำหนดสร้างไว้กันเมือง			

ชุดที่ ๒ - คำยืมหน้า

นัก หนึ่งชอบขีดเขียนเรียนหนังสือ

นัก หนึ่งใช้เครื่องมือประสานเสียง

นัก หนึ่งชอบเปล่งถ้อยสำเนียง

นัก หนึ่งเคียงเทียบคู่สู้ต่อกัน

ชุดที่ ๓ - ลูกโซ่คำ

บูรพาทิศติดสยามนามเมืองนี้

เจ้ากุมภีร์เมืองพิจิตรคิดสงสัย

ครุคณิตสตรีวิทย์สามงามกว่าใคร

สามจีใช้บอกทั้งทำง่ายสำหรับคุณ

ชุดที่ ๔ - คำผวน

ไร หนึ่งเปิดหวูดร้อง	เป็นขบวน	
ไร หนึ่งจากใจควร	ส่งให้	
ไร หนึ่งชดช้อยชวน	สยามนาฏ- ศิลปนา	
ไร หนึ่งมีใบใช้	เล่นโพนทะเลหลวง	

ชุดที่ ๕ - คำผืน

ช้ดไปไกลตัวกลัวไกล

เอกใส่รักไม้คนห่าง

โทประดับเมียลุ่มไม่อำพราง

จ้ดวามาบ้างเป็นพ่อคน

ชุดที่ ๖ - คำยืมหน้า

ทั้งรูปร่างหน้าตาน่าเกลียดนัก
คนรวยมักเลี้ยงไว้เป็นไพร่ข้า
เห็้อปนฝุ่นติดกรังหนังกำพรา
แก่นเราใช้ทำยาใบมาแกง

ชุดที่ ๗ - คำยืมหลัง

สัตว์แปดขา มีกระดองและสองกล้ำม
ไม่มีนามมาฟ้องต้องศึกษา
แม่นอยู่ไกลเมื่อพบต้องรบรา
คนไปมาเมืองจำลองของโบราณ

ชุดที่ ๘ - คำยืมหลัง

ชื่อเป็นสัตว์ร้าย ราวี
หางอยู่กลางนที ท่องน้ำ
มีลูกรักศักดิ์ศรี สัตย์ยิ่ง ชีพนา
คนคิดใช้ชื่อซ้ำ แอบอ้างปลิ้นเขา

ชุดที่ ๙ - คำยืมหน้า

เอกความเห็นเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น
เอกสำคัญประเทศต้องรักษา
เอกหนังสือหลักฐานที่ผ่านมา
เอกหนึ่งหนาไม่ใช่รัฐจัดการเอง

ชุดที่ ๑๐ - คำยืมหน้า

อุ หนึ่งจุดเริ่มต้น วันवार
อุ หนึ่งแบ่งบุญบาน ส่งให้
อุ หนึ่งคิดกลการ ลบเหลี่ยม กัณนา
อุ หนึ่งเก็บสวรรค์ไว้ นรกด้วยกันเสมอ

ชุดที่ ๑๑ คำยืมหน้า

สุ หนึ่งเป็นคำกล่าว เป็นเรื่องราวคดีมี
สุ หนึ่งเป็นเศรษฐกิจ หากเรามีมันมากมาย
สุ หนึ่งประพุดติชอบ ตามระบอบทั้งใจกาย
สุ หนึ่งปลดทุกข์คลาย เมื่อปวดท้องต้องหามัน
สุ หนึ่งอิสลาม ต้องทำตามระบอบบรรพ์
ผู้ชายทุกคนนั้น ต้องทำกันทุกคนไป
อีก สุ เมื่อวางวาย เพื่อนพากายไป สุ ไหน
อ่านดูให้แจ้งใจ แล้วลองไขให้เราฟัง

ชุดที่ ๑๒ - เรียงเป็นคำ

ทำให้เพิ่มเติมให้ดีขึ้นมาใหม่
สิ่งอะไรคนต้องทำไว้เลี้ยงหา
คำว่า “ปิ่น” ภาษาอังกฤษเขากล่าวว่า
เป็นชื่อผ้าแบบของไทยอะไรเอ่ย

ชุดที่ ๑๓ - ลุกโซ่คำ

ผีแดงที่อังกฤษติดที่โหล่
ดีเค่นโซว์กีฬาศตริวิทย์สาม
ตัวการ์ตูนเพื่อนโนบิตะคอยติดตาม
ถิ่นสวยงาม ณ เชียงใหม่ใครก็เยือน

ชุดที่ ๑๔- คำยืมหน้า

สิบสี่กุมภาพันธ์ของคู่รัก
เรารู้จักอดีตรองผู้อำนวยการอยู่ชั้นสอง
เครื่องปรุงรสจากญี่ปุ่นคุณชวนลอง
จงตริตรองนครรัฐจักรวรรดิโรม

ชุดที่ ๑๕

เงินหนึ่งร้อยสิบหนคนรู้จัก
เรียกสุนัขต่างพ่อแม่ที่แลเห็น
ชื่อเว็บไซต์ตั้งกระทู้หนูเขียนเป็น
หัวกระเด็นโขนเรือหักด้วยภักดี

ชุดที่ ๑๖

แม่น้ำใหญ่ไหลหล่อเลี้ยงผืนสยาม
สตรีงามคำคำนี้แปลว่าหญิง
วิทยาเขตมหิดลคนพักพิง
เรียกชื่อจริงน้องญาญ่าว่าอย่างไร

ชุดที่ ๑๗ - คำยืมหน้า

ผู้อำนวยการตอนนี้ใครใครรู้
ใช้ชื่อหมู ปลา ไก่ ไม่ใช่เหรียญ
กู่ฝากถอนทำประกันเงินหมุนเวียน
ครูพลະสอนนักเรียนมอหกอเอย

ข้อสอบวัดความรู้ระดับชาติ O-NET ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (ล่าสุด)

๑. ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.

เสื่อผ้าทั่วไปให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายเพราะทำหน้าที่เป็นฉนวนกันความร้อนซึ่งเก็บความร้อนไว้ที่ผิวหนึ่ง แต่มีการสูญเสียความร้อนผ่านเนื้อผ้าไปสู่อากาศได้

ก. ข้อความข้างต้นมีคำบุพบทกี่คำ

๑. ๑ คำ ๒. ๒ คำ ๓. ๓ คำ ๔. ๔ คำ ๕. ๕ คำ

ข. ข้อความข้างต้นมีคำสันธานกี่คำ

๑. ๑ คำ ๒. ๒ คำ ๓. ๓ คำ ๔. ๔ คำ ๕. ๕ คำ

๒. ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.

ผลิตภัณฑ์อาหารที่ทำจากเนื้อเป็ด เนื้อไก่ อาจใช้การฉายรังสีเพื่อฆ่าเชื้อซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับอนุมัติจากองค์การอาหารและยาแล้ว

ก. ข้อความข้างต้นมีคำนามกี่คำ

๑. ๔ คำ ๒. ๕ คำ ๓. ๖ คำ ๔. ๗ คำ ๕. ๘ คำ

ข. ข้อความข้างต้นมีคำกริยาหลักกี่คำ

๑. ๓ คำ ๒. ๔ คำ ๓. ๕ คำ ๔. ๖ คำ ๕. ๗ คำ

๓. ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.

ป่าดิบชื้นมีอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงและภาคใต้ของประเทศไทย

ก. ข้อความข้างต้นมีพยางค์คำเป็นกี่พยางค์

๑. ๗ พยางค์ ๒. ๘ พยางค์ ๓. ๙ พยางค์ ๔. ๑๐ พยางค์ ๕. ๑๑ พยางค์

ข. ข้อความข้างต้นมีพยางค์คำตายกี่พยางค์ (นับพยางค์ซ้ำ)

๑. ๕ พยางค์ ๒. ๖ พยางค์ ๓. ๗ พยางค์ ๔. ๘ พยางค์ ๕. ๙ พยางค์

๔. จงเลือกราชาศัพท์ที่เหมาะสมจากกลุ่ม ก. และจากกลุ่ม ข. เติมลงในช่องว่าง (ก) และ (ข) ตามลำดับ

เจ้าพระยามหิธร เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีหนังสือ(ก)..... พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องการโอนเงินรายได้บางประเภทสำหรับบำรุงบ้านเมืองเพื่อ...(ข).....

ก. ๑. กราบทูล	๒. กราบบังคมทูล
๓. กราบบังคมทูลถวาย	๔. กราบทูลพระกรุณา
๕. กราบทูลถวายรายงาน	
ข. ๑. ทรงทราบ	๒. ทรงโปรดทราบ
๓. ทราบฝ่าละอองพระบาท	๔. ทรงโปรดทราบฝ่าพระบาท
๕. ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท	

๕. ใช้ข้อความต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.

๑) ห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษา เป็นสถานที่สำหรับศึกษาหาความรู้ได้ตลอดชีวิต/ ๒) การเข้าใช้ห้องสมุดควรสำรวมกิริยา การพูดคุยเสียงดังจะรบกวนผู้อื่น/ ๓) การอ่านออกเสียงจะทำให้ผู้อื่นเสียสมาธิ/ ๔) ทรัพยากรที่ยืมจากห้องสมุดต้องดูแลรักษาเป็นอย่างดี การเขียนข้อความลงในหนังสือจะทำให้สกปรก/ ๕) ผู้ที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกห้องสมุดควรกรอกชื่อและที่อยู่ให้ชัดเจนในใบสมัคร

- ก. ส่วนใดของข้อความข้างต้นไม่เกี่ยวข้องกับการใช้วจนภาษา
๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕
- ข. วจนภาษาที่ปรากฏในข้อความข้างต้นมีเจตนาตรงตามข้อใด
๑. ห้าม ๒. ชักชวน ๓. แนะนำ ๔. สั่งสอน ๕. บอกกล่าว
๖. ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.
๑. การวิ่งระยะทางครึ่งเดียว ๒๑.๑๐๐ กิโลเมตร เรียกว่าฮาล์ฟมาราธอน
๒. ระยะการวิ่งอัลตรามาราธอนส่วนใหญ่จะกำหนดที่ ๑๐๐ กิโลเมตร
๓. อัลตรามาราธอนเป็นการวิ่งมากกว่าระยะทาง ๔๒.๑๙๕ กิโลเมตร
๔. มาราธอนคือการวิ่งระยะทางไกล ๔๒.๑๙๕ กิโลเมตร
๕. ระยะทางที่น้อยกว่านั้นไม่ว่าจะเท่าใดเรียกว่ามินิมาราธอน
- ก. ข้อใดเรียงลำดับข้อความข้างต้นได้ถูกต้อง
๑. ๑ ๕ ๔ ๒ ๓ ๒. ๑ ๓ ๕ ๔ ๒
๓. ๓ ๔ ๒ ๑ ๕ ๔. ๔ ๑ ๕ ๓ ๒
๕. ๔ ๒ ๑ ๓ ๕
- ข. เมื่อเรียงลำดับถูกต้องแล้ว ข้อใดเป็นลำดับที่ ๒
๑. ข้อ ๑ ๒. ข้อ ๒ ๓. ข้อ ๓ ๔. ข้อ ๔ ๕. ข้อ ๕
๗. ใช้ข้อมูลบรรณานุกรมต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.
- (๑) ทิพย์วาทณี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. ๒๕๕๒. เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก เล่ม ๔. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน.
- (๒) ทินกร โพธิ์เมฆา. ๒๕๕๗. การปลูกดอกดาวเรือง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : บันดาลการพิมพ์.
- (๓) ธนาธร ชาวบ้านทุ่ง. ๒๕๖๐. การเดินทางของผีเสื้อ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สุริยะการพิมพ์
- (๔) ธุมกร ศรีจันทร์. ๒๕๖๐. คัพเค้กสีสวยรวยอาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : ซีคิวการพิมพ์.
- (๕) ทิฆัมพร เพชรอรุณ. ๒๕๕๘. สารสนเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ประสงค์การพิมพ์.
- ก. ข้อใดเขียนบรรณานุกรมไม่ถูกต้อง
๑. ข้อ ๑ ๒. ข้อ ๒ ๓. ข้อ ๓ ๔. ข้อ ๔ ๕. ข้อ ๕
- ข. ข้อใดเรียงลำดับข้อมูลทางบรรณานุกรมข้างต้นได้ถูกต้อง
๑. ๓-๒-๔-๑-๕ ๒. ๕-๓-๒-๔-๑
๓. ๑-๒-๕-๓-๔ ๔. ๕-๒-๑-๓-๔
๕. ๒-๑-๕-๔-๓
๘. ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.
- ประธาน : “ในการประชุมคราวก่อนเราได้วางวัตถุประสงค์ของการจัดงาน แล้วให้กรรมการแบ่งกลุ่มช่วยกันวางแผนมาในวันนี้ จึงขอให้ท่านนำเสนอที่ละกลุ่ม จากนั้นจะขอให้ที่ประชุม.....กันอย่างกว้างขวาง”
- ก. คำใดเหมาะจะเติมลงในช่องว่างข้างต้น
๑. ชักถาม ๒. ปรีกษา
๓. รับรอง ๔. อธิบาย
๕. อภิปราย

ข. ข้อความข้างต้นควรอยู่ในระเบียบวาระใดของการประชุม

๑. ระเบียบวาระที่ ๑ : เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
๒. ระเบียบวาระที่ ๒ : เรื่องรับรองรายงานการประชุม
๓. ระเบียบวาระที่ ๓ : เรื่องสืบเนื่อง
๔. ระเบียบวาระที่ ๔ : เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา
๕. ระเบียบวาระที่ ๕ : เรื่องอื่นๆ

๙. ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ก. และ ข้อ ข.

มีนา : เธอกินขนมกรอบเค็มเสร็จแล้วใช่ไหม ฉันมัดยางที่ปากถุงให้นะ เธอเคยเปิดปากถุงทิ้งไว้ข้ามคืนจนหายกรอบ และมดขึ้น ฉันผลอหยาบมากินเลยถูกมดกัดปาก คราวหน้าเธอต้องปิดถุงทันทีที่กินเสร็จนะ

อารี :

ก. จากคำพูดข้างต้น ข้อใดตรงกับความรู้สึกของมีนา

๑. กังวล
๒. ตกใจ
๓. เจ็บใจ
๔. เกรงใจ
๕. หงุดหงิด

ข. คำพูดของอารีข้อใดที่ทำให้มีนาไม่พอใจ

๑. ขอโทษนะ ฉันลืมทุกทีเลย ขอโทษเธอมากที่เตือน
๒. ถ้าเธอไม่บอกฉันไม่เคยรู้เลยนะ ต่อไปฉันจะปิดปากถุงทุกครั้ง
๓. ขอโทษจ้ะ ฉันรีบไปทำรายงานกับเพื่อนก่อนนะ กลับมาจะซื้อขนมมาฝาก
๔. เธอกินด้วยกันสิ เจ้านี้อร่อยนะ เดี่ยวฉันเอาใส่กล่องแล้วปิดฝาจะได้กรอกนาน
๕. ไม่เป็นไรหรอก ถ้ามดขึ้นก็ทิ้งไป ไม่ต้องเสียดาย คราวหลังเธอก็ซื้อมาใหม่สิ

๑๐. คำใดจากกลุ่ม ก. และ กลุ่ม ข. เหมาะจะเติมลงในช่องว่าง (ก) และ (ข) ตามลำดับของคำประพันธ์

ทองกวาวพร้าวปร่างทั้ง	พนา
บานแบ่งปลายหนาวลา	สู่...(ก).....
สีสดดงามตา	แดงสว่าง
ยาม...(ข)...สาดสะท้อน	ทุ่งคล้ายทองคำ

ก. ๑. เหย้า	๒. เศร้า	๓. ร้อน	๔. บ้าน	๕. สุข
ข. ๑. แสง	๒. แดด	๓. รังสี	๔. รุ่ง	๕. สุริย์

๑๑. ข้อใดไม่ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับ “ไฟล์” ในข้อความต่อไปนี้

ไฟล์เป็นไม้ล้มลุกมีเหง้าอยู่ใต้ดิน เปลือกมีสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อด้านในสีเหลืองถึงเหลืองแกมเขียว แหงหน่อหรือลำต้นเทียมขึ้นเป็นกอ เหง้าไฟล์แก่ทั้งสดและแห้งจะเผ็ดเล็กน้อย วิธีปลูกใช้เมล็ดหรือเหง้า ในประเทศไทยนิยมปลูกกันมากที่จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี คนไทยสมัยก่อนใช้ไฟล์แก้อาการเคล็ด ขัดยอก ฟกข้า บวม ข้อเท้าแพลง

๑. รสชาติ	๒. สรรพคุณ
๓. ถิ่นกำเนิด	๔. การขยายพันธุ์
๕. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	

๑๒. ข้อใดไม่ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับ “งู” ในข้อความต่อไปนี้

ปัญหางูเข้าบ้านเกิดขึ้นได้บ่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวของเมืองเข้าไปรุกกล้าที่อยู่อาศัยของงู ทำให้งูต้องปรับตัว และล่าเหยื่อที่มีอยู่ในเมืองเป็นจำนวนมาก เช่น หนูในท่อระบายน้ำตามอาคารบ้านเรือน งูชอบอาศัยในที่มืด เป็นโพรงและแห้ง เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนงูไม่สามารถอาศัยในบริเวณเดิมได้จึงต้องย้ายที่อาศัย เพื่อความปลอดภัยควรจัดบ้านเรือนให้สะอาดไม่เป็นที่อยู่อาศัยของหนู และถ่างหญ้าบริเวณบ้านไม่ให้เป็นปารก

๑. ชนิด
๒. ที่อยู่
๓. อาหาร
๔. ลักษณะนิสัย
๕. การป้องกัน

๑๓. ข้อใดไม่ได้กล่าวถึง “มะไฟจีน” ในข้อความต่อไปนี้

มะไฟจีนเป็นพืชตระกูลส้มชนิดหนึ่ง เป็นไม้ไม่ผลัดใบ ออกผลตามลำต้นและกิ่งเป็นพวงคล้ายมะไฟผิวเรียบ เปลือกบาง จึงกินได้ทั้งเปลือก เนื้อใสน้ำ รสหวานอมเปรี้ยว มีกลิ่นหอมของน้ำมันหอมระเหยที่เปลือกเหมือนกับเปลือกส้ม เป็นพืชสมุนไพรที่มีสารต้านอนุมูลอิสระ ปัจจุบันมะไฟจีนแห้งได้กลายเป็นของฝากขึ้นชื่อประจำจังหวัดน่าน

๑. ประโยชน์
๒. การแปรรูป
๓. วิธีรับประทาน
๔. ลักษณะของผลไม้
๕. ขนาดของลำต้น

๑๔. ข้อใดไม่สอดคล้องกับข้อความต่อไปนี้

ซูโม่ เป็นกีฬามวยปล้ำแบบญี่ปุ่น มีกำเนิดมากจากพิธีกรรมเพื่อบูชาเทพเจ้าหลังฤดูการเก็บเกี่ยวด้วยการแสดงท่าทางการปล้ำระหว่างชายสองคน ซึ่งจะทำให้เทพเจ้าพึงพอใจ และช่วยให้ผลผลิตดีขึ้นในปีต่อ ๆ ไป การจะเป็นนักซูโม่นั้น ในอดีตคัดเลือกจากทหารที่มีร่างกายใหญ่โต และแข็งแรง หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นักซูโม่จะมาจากบรรดาเด็กชายชาวญี่ปุ่นจากบ้านนอกที่เข้ามาโตเกียวเพื่อต้องการฝึกเป็นซูโม่ โดยมีความหวังว่าเมื่อมีชื่อเสียงแล้วจะมีเงินทอง และมีความสุขสบายในชีวิต ซึ่งก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ

๑. กีฬาซูโม่เป็นกีฬาที่เล่นได้เฉพาะผู้ชายเท่านั้น
๒. เด็กชนบทสนใจเป็นนักซูโม่เพราะสามารถสร้างชื่อเสียงและรายได้ให้ตัวเอง
๓. ซูโม่เป็นวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และความเชื่อตกทอดมาถึงปัจจุบัน
๔. นักซูโม่ต้องมีร่างกายใหญ่โตแข็งแรง เพื่อสื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร
๕. ในอดีตนักซูโม่ได้แก่ทหารที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แต่ปัจจุบันนักซูโม่จะมีการฝึกตั้งแต่เด็ก

๑๕. ส่วนใดของข่าวต่อไปนี้ไม่มีการแสดงความคิดเห็น

๑) สาวกนักร้องหนุ่มหล่อจากแดนไกลเตรียมตัวให้พร้อมกับการคอนเสิร์ตใหญ่ครั้งแรกในเมืองไทย / ๒) “เดอะ ดีไลต์ ออฟ อิท ออล” จัดโดยไลฟ์ลองเอนเทอร์เทนเมนต์ / ๓) เขาเป็นหนึ่งในศิลปินแถวหน้าจากยุโรปที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง / ๔) ในปี ๒๐๑๕ เพลงล่าสุดของเขาได้รับรางวัลประกวดจากภาพยนตร์สาขาเพลงประกอบยอดเยี่ยม / ๕) แม้เขาจะอายุเพียง ๒๖ ปีแต่ความสามารถพิเศษของเขาคือทักษะขั้นเทพในการถ่ายทอดความเศร้าผ่านบทเพลง

๑. ส่วนที่ ๑ และ ส่วนที่ ๓
๒. ส่วนที่ ๒ และ ส่วนที่ ๔
๓. ส่วนที่ ๓ และ ส่วนที่ ๕
๔. ส่วนที่ ๔ และ ส่วนที่ ๑
๕. ส่วนที่ ๕ และ ส่วนที่ ๒

๑๖. ข้อความส่วนใดเป็นใจความสำคัญของข้อความต่อไปนี้

๑) ศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีความโดดเด่นเรื่องโภชนาบำบัดหรือการใช้อาหารเป็นยา / ๒) มีคำเรียกพืชที่มีคุณสมบัติทางยาว่าเป็น เป็นเฉา และมีการจดบันทึก คุณสมบัติต่าง ๆ ของพืชที่ส่งผลต่อสุขภาพอย่างต่อเนื่อง / ๓) มีตำรับอาหารเพื่อรักษาโรคในยุคราชวงศ์ซาง / ๔) มีขุนนางในราชสำนักผู้รอบรู้ ความชำนาญการปรุงอาหารเป็นยา / ๕) หัวใจของศาสตร์การแพทย์แผนจีนคือจงทำให้ทุกมีอาหารช่วยกับปรับสมดุลในร่างกายให้ทำงานได้ตามปกติ

๑. ส่วนที่ ๑ และ ส่วนที่ ๒	๒. ส่วนที่ ๒ และ ส่วนที่ ๓
๓. ส่วนที่ ๓ และ ส่วนที่ ๔	๔. ส่วนที่ ๔ และ ส่วนที่ ๕
๕. ส่วนที่ ๕ และ ส่วนที่ ๑	

๑๗. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้

ดวงตาเป็นอวัยวะสำคัญ เราจึงต้องดูแลให้ปลอดภัยโดยเฉพาะจากแสงแดด ซึ่งอาจทำให้กระจกตา เลนส์ และจอประสาทตาอักเสบ มีอาการแสบตา น้ำตาไหล ในระยะยาวอาจกลายเป็นต้อกระจกได้ จึงควรสวมแว่นกันแดดทุกครั้งเมื่อต้องเผชิญกับแสงแดดเพื่อลดรังสียูวีที่จะกระทบตา ควรใช้แว่นกันแดดที่มีคุณภาพเพื่อป้องกันทั้งรังสียูวีเอและยูวีบีได้ หากไม่จำเป็นควรหลีกเลี่ยงการออกแดดในช่วงเวลา ๑๑.๐๐ – ๑๕.๐๐ น.

๑. สาเหตุของต้อกระจก	๒. ความสำคัญของดวงตา
๓. วิธีถนอมรักษาดวงตา	๔. อาการอักเสบของเลนส์ตาและจอประสาทตา
๕. ประเภทของรังสีที่เป็นอันตรายต่อดวงตา	

๑๘. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้

การดับไฟฟ้าเป็นการต่อสั้วระหว่างคนกับไฟ ขณะเกิดไฟไหม้ป่าพนักงานดับไฟจะต้องพลิกแพลงวิธีการตลอดเวลา โดยเริ่มควบควบคุมหัวไฟก่อน เพื่อหยุดยั้งการลุกลามของไฟแล้วกระจายกำลังออกดับไฟทางปีกทั้งสองด้านเพื่อไปบรรจบกันที่หางไฟ แต่ถ้าแนวหัวไฟมีความร้อนมากไม่อาจเข้าถึงได้ อาจเริ่มดับไฟจากปีกทั้งสองด้านก่อน แล้วบีบเข้าหาหัวไฟเพื่อบังคับให้แนวหัวไฟแคบและเล็กลงเรื่อย ๆ วิธีควบคุมไฟคือใช้พลั่วตักดินหรือทรายสาดกลบไฟ หรือใช้น้ำฉีดเพื่อลดความร้อนและความสูงของเปลวไฟ จากนั้นจึงใช้ที่ดับไฟเข้าไปดับ และคลุมไฟจนดับ

๑. สถานการณ์ไฟป่า	๒. กลยุทธ์ในการดับไฟป่า
๓. การต่อสั้วระหว่างคนกับไฟ	๔. ความเสี่ยงของนักผจญเพลิง
๕. วัสดุอุปกรณ์สำหรับดับไฟป่า	

๑๙. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญของข้อความต่อไปนี้

ไขมันทรานส์เป็นกรดไขมันไม่อิ่มตัวซึ่งได้รับความนิยมมากในอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร ส่วนมากไขมันทรานส์เกิดจากการปรุงแต่งของมนุษย์ โดยกระบวนการเติมไฮโดรเจนลงในกรดไขมันไม่อิ่มตัว เช่น น้ำมันพืช เพื่อเปลี่ยนสภาพของน้ำมันให้แข็งขึ้น ทำให้เก็บได้นาน ไม่มีกลิ่นหืน อย่างไรก็ตามการบริโภคไขมันทรานส์ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูงและเบาหวาน องค์การอนามัยโลกประกาศณรงคให้ทั่วโลกยุติการใช้ไขมันทรานส์ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๓ หากยุติได้จะช่วยชีวิตคนได้ถึง ๕๐ ล้านคน

๑. อันตรายของไขมันทรานส์	๒. ปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจ
๓. การผลิตอาหารด้วยไขมันทรานส์	๔. การรณรงค์ขององค์การอนามัยโลก
๕. การลดอัตราการเสียชีวิตของผู้บริโภค	

๒๐. ข้อความต่อไปนี้สรุปได้ตามข้อใด

ปัจจุบันผ้าไทยเป็นผ้าโบราณมีอายุเก่าแก่หลายสิบปีหรือนับร้อยปี กลายเป็นของมีค่าซึ่งนักสะสมพยายามเสาะแสวงหาและเก็บรักษาไว้ ผ้าไทยนับเป็นงานศิลปะที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาติ ควรแก่การศึกษาหาความรู้ว่ามีความเป็นมาและมีการพัฒนามาเป็นลำดับอย่างไรจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นนอกจากการเก็บรักษาและอนุรักษ์ผ้าไทยแล้ว ควรมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าไทยด้วยเพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมของชาติ

๑. ควรร่วมใจกันใช้ผ้าไทยเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
๒. ควรศึกษาหาความเป็นมาของผ้าไทยโบราณซึ่งเป็นศิลปะของชาติ
๓. ควรส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์ผ้าไทยโบราณซึ่งเป็นศิลปะของชาติ
๔. ควรอนุรักษ์และศึกษาพัฒนาการของผ้าไทยเพื่อนเรียนรู้วัฒนธรรมไทย
๕. ควรช่วยกันเสาะหาและสะสมผ้าไทยโบราณให้มากขึ้นเพื่อสืบทอดศิลปะไทย

๒๑. ข้อความต่อไปนี้ผู้เขียนมีจุดประสงค์ตามข้อใด

ปัจจุบันเชื้อเพลิงฟอสซิลถูกนำมาใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้ามากที่สุดในโลกเมื่อเทียบกับเชื้อเพลิงประเภทอื่น ๆ ในขณะที่เดียวกันเชื้อเพลิงชนิดนี้มีราคาเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นพลังงานหมุนเวียนซึ่งเป็นพลังงานสะอาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานน้ำจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจในการผลิตพลังงานไฟฟ้าแทนเชื้อเพลิงฟอสซิล เนื่องจากพลังงานน้ำไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศและสร้างแก๊สเรือนกระจกในปริมาณน้อย

๑. ให้ความรู้เรื่องเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
๒. เสนอแนะให้เลิกใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลเพราะราคาแพงมาก
๓. ตำหนิการใช้พลังงานเดิม ๆ ที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ
๔. สนับสนุนให้ใช้พลังงาน น้ำทดแทนพลังงานอื่นเพราะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
๕. เตือนให้ระวังการสร้างมลภาวะในสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการใช้พลังงานฟอสซิล

๒๒. ข้อใดเป็นจุดประสงค์ของผู้เขียนข้อความต่อไปนี้

การจัดฟันเป็นการแก้ไขการเรียงตัวของฟัน การสบฟัน ขนาดของฟันและขากรรไกรผิดปกติ หรือปัญหาฟันซ้อน ปัจจุบันการจัดฟันแฟชั่นเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น แม้จะมีข่าวอันตรายเกี่ยวกับเรื่องนี้เช่นการแอบอ้างเป็นทันตแพทย์ตัดฟัน การใช้อุปกรณ์ตัดฟันที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่ได้ผ่านการฆ่าเชื้อที่ถูกต้องการจัดฟันโดยทันตแพทย์เถื่อนอาจเกิดอันตราย เช่น ติดเชื้อจากเครื่องมือที่ไม่ได้มาตรฐานของทันตแพทย์ได้จากเว็บไซต์ของทันตแพทย์สภา

๑. อธิบายลักษณะของฟันที่ต้องแก้ไขด้วยการจัดฟัน
๒. บอกเล่าสถานการณ์การจัดฟันของวัยรุ่นในปัจจุบัน
๓. เตือนให้ระวังอันตรายจากการจัดฟันที่ไม่ได้มาตรฐาน
๔. กระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องควบคุมดูแลการจัดฟันให้มีคุณภาพ
๕. แนะนำให้ตรวจสอบสถานภาพของทันตแพทย์ก่อนจัดฟัน

๒๓. ข้อใดเป็นจุดประสงค์ของผู้เขียนข้อความต่อไปนี้

โครงการสามเณรปลูกปัญญาธรรม มุ่งเผยแพร่ความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมเพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ เรียนรู้และน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองตลอดจนสร้างสรรค์สังคมแห่งคุณธรรมให้แก่องค์การ เป็นส่วนสำคัญในการร่วมสร้างสังคมแห่งความรู้คู่คุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

๑. บอกเป้าหมายโครงการ
๒. อธิบายลักษณะของกิจกรรม
๓. ส่งเสริมผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่
๔. กระตุ้นจิตสำนึกของเยาวชน
๕. ปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม

๒๔. ข้อใดเป็นจุดประสงค์ของผู้เขียนข้อความต่อไปนี้

จังหวัดมหาสารคามจัดกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงาน “จังหวัดไอโอดีนยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน” เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของทารกตั้งแต่อยู่ในครรภ์โดยเน้นการป้องกันภาวะปัญญาอ่อนและพิการ ปัจจุบันมหาสารคามได้รับการรับรองเป็นจังหวัดไอโอดีน ๑ ใน ๗ จังหวัดของประเทศ

๑. อธิบายสาเหตุที่ทารกอาจมีความพิการทางสมอง
๒. สรุปผลการดำเนินกิจกรรมของจังหวัดมหาสารคาม
๓. ชี้แจงโทษของการรับประทานอาหารที่ไม่มีสารไอโอดีน
๔. ส่งเสริมการดูแลสุขภาพของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
๕. เสนอแนะให้หญิงมีครรภ์รับประทานอาหารที่พัฒนาสมองทารก

๒๕. ผู้กล่าวข้อความต่อไปนี้มีลักษณะนิสัยหลายประการยกเว้นข้อใด

โครงการปกป้องชุมชนของข้าพเจ้าเริ่มจากความตระหนักว่าพ่อแม่พี่น้องหรือคนที่เรารักจะมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขได้ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ด้วยหลักนิติรัฐ และนิติธรรม

๑. ยุติธรรม
๒. อ่อนน้อม
๓. มีอุดมการณ์
๔. รักครอบครัว
๕. เคารพกฎหมาย

๒๖. ข้อใดไม่สามารถอนุมานได้จากข้อความต่อไปนี้

จังหวัดเป็นสินค้าที่มีแนวโน้มทางการตลาดดีขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ สหภาพยุโรปหรืออียูเป็นอีกตลาดหนึ่งที่น่าสนใจเพราะนอกจากจะมีผู้บริโภคถึง ๕๐๘ ล้านคนแล้ว อียูยังปรับปรุงกฎระเบียบว่าด้วย “อาหารใหม่” (Novel Food) โดยยอมรับอาหารพื้นบ้าน เช่น แมลง และอำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียน

๑. อาหารประเภทแมลงเป็นที่นิยมมากในตลาดอียู
๒. ไทยกำลังจะมีรายได้สูงจากการส่งออกจังหวัดและแมลงอื่น
๓. อียูยอมรับอาหารพื้นบ้านจากหลายประเทศเป็น “อาหารใหม่”
๔. อาหารประเภทแมลงทำรายได้จากต่างประเทศมากกว่าในประเทศ
๕. นอกจากประเทศในอียูแล้วไทยยังส่งออกแมลงไปขายยังประเทศอื่น ๆ อีกด้วย

๒๗. ข้อใดไม่อาจอนุมานได้จากข้อความต่อไปนี้

เมื่อจะต้องปลูกบัวในภาชนะจำกัดจำเป็นต้องปรับปรุงดินปลูกให้สามารถจุธาตุอาหารหลักเพียงพอเมื่อแรกปลูก และพัฒนาวิธีการบำรุงรักษาด้วยการเสริมธาตุอาหารให้แก่บัว เพราะการปลูกในภาชนะจำกัดทำให้บัวไม่สามารถเจริญเติบโตเหมือนอย่างในหนองน้ำธรรมชาติจึงต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับปลูกบัวในภาชนะจำกัดโดยตรงด้วย

๑. บัวที่ขึ้นตามแหล่งน้ำธรรมชาติสามารถได้ธาตุอาหารจากดินในน้ำนั้น
 ๒. การปลูกบัวอาจปลูกตามแหล่งน้ำต่าง ๆ หรือในภาชนะที่จำกัดขนาดก็ได้
 ๓. ผู้ปลูกบัวต้องหาแร่ธาตุที่จำเป็นผสมในดินและใส่ลงในภาชนะที่ใช้ปลูก
 ๔. ดินที่ใช้ปลูกบัวในภาชนะจำกัดจำกัดต้องมีแร่ธาตุสูงซึ่งอาจหาได้จากธรรมชาติ
 ๕. ถ้าหากเป็นการปลูกบัวในแหล่งน้ำธรรมชาติ การพัฒนาดินปลูกบัวก็ไม่จำเป็น
๒๘. ข้อใดไม่อาจอนุมานได้จากข้อความต่อไปนี้

เมียนมาเป็นตลาดที่หอมหวานสำหรับนักลงทุนไทย นอกจากจะอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ยังเต็มไปด้วยความต้องการสินค้าและบริการอย่างมากเนื่องจากเพิ่งเปิดประเทศได้ไม่นานและยังเป็นเพื่อนบ้านในอาเซียนอีกด้วย

๑. ประเทศไทยสนใจอย่างมากที่จะลงทุนทางธุรกิจในเมียนมา
 ๒. เมียนมาผลิตสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ
 ๓. ทรัพยากรในเมียนมาหลายชนิดมีความน่าสนใจน่าแปรรูป
 ๔. เมียนมาเพิ่งเปิดประเทศจึงไม่มีศักยภาพพอที่จะพัฒนาธุรกิจและบริการ
 ๕. เมียนมาอยู่ในกลุ่มอาเซียนจึงชักชวนให้ประเทศเพื่อนบ้านเข้าไปลงทุนทางธุรกิจ
๒๙. ผู้เขียนหมายถึงอะไรเมื่อใช้คำว่า “มหัศจรรย์”

เมื่อแรกเห็นสภาพดินแห้งแล้งผมหวบเข้าอ่อน แต่รุ่งขึ้นได้สติ ผมลงมือขุดๆ ดินลึกลงไป ๒ - ๓ เมตร เอาพวกเศษพืช ซากสัตว์ มูลสัตว์ ขยะอินทรีย์ทั้งหลายถมลงไป ถมลงไป แล้วเอาดินกลบ สัก ๒ อาทิตย์พลิกดินกลับ แล้วทำแบบนี้ซ้ำอีกประมาณ ๓ ปี มหัศจรรย์จริงๆ ดินในผืนนากลายเป็นดินที่สมบูรณ์ ต่างจากเดิมไกลทีเดียว

๑. คิดไม่ถึงว่าจะทำให้ดินกลับมาดีขึ้นได้
 ๒. ใช้สติแก้ปัญหาจะประสบความสำเร็จ
 ๓. ใช้ความอดทนและเวลานานถึง ๓ ปี จึงได้ผล
 ๔. ใช้เวลาน้อยมากเมื่อเทียบผลที่จะได้ต่อเนื่องไปข้างหน้า
 ๕. เปลี่ยนเศษพืชและซากสัตว์ให้กลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์ในดินได้
๓๐. ข้อใดเป็นแนวคิดของข้อความต่อไปนี้

การท่องเที่ยวเพื่อการดูนกในเปรูเป็นที่นิยมมากขึ้นและเพิ่มตัวเลขทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้กับเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ก็พลอยมีรายได้ดีบรรดาบริษัททัวร์มักใช้จุดขายนี้พานักท่องเที่ยวไปถึงตัวนกหายากหรือนกใกล้สูญพันธุ์ ประกอบกับการขยายตัวของชุมชนจากการท่องเที่ยวเข้าไปรุกล้ำพื้นที่ของสัตว์ป่า เป็นเหตุให้นักหายากและสัตว์ป่าลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว จนมีการตั้งคำถามว่าเราจะปกป้องการอนุรักษ์เพื่ออะไร

๑. นกใกล้สูญพันธุ์ลดจำนวนลงโดยลำดับเป็นเรื่องธรรมดา
๒. การท่องเที่ยวดูนกในเปรูเพิ่มรายได้เข้าประเทศอย่างเห็นได้ชัด
๓. เปรูควรยอมลดรายได้ของประเทศที่มาจากจากการท่องเที่ยวดูนกหายาก
๔. การอนุรักษ์นกหายากมีความสำคัญกว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวดูนก
๕. การเติบโตทางเศรษฐกิจของเปรูเกิดขึ้นควบคู่กับการเพิ่มรายได้ของประชาชน

๓๑. ข้อใดไม่มีการโน้มน้าวใจ

๑. สบู่สำหรับเด็กชนิดนี้ผ่านการทดสอบการแพ้โดยแพทย์ผิวหนังมาแล้ว
๒. สารสกัดสาหร่ายสีน้ำตาลช่วยลดน้ำตาลในเลือดลงอย่างชัดเจนในระยะเวลาอันสั้น
๓. ร้านบะหมี่นี้เจ้าของร้านอหยาศัยดี มีการจัดการที่เป็นระบบ บริการได้รวดเร็วฉับไว
๔. โครงการ “เยาวชนเรียนรู้สมุนไพรไทย” ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการนำเข้ายาจากต่างประเทศได้
๕. จังหวัดแม่ฮ่องสอนร่วมกับภาคเอกชนสร้างความตื่นตาตื่นใจของน้ำพุร้อนแต่ละแห่งเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

๓๒. ข้อใดเป็นโครงสร้างของการใช้เหตุผลในข้อความต่อไปนี้

ข่าวโศกเป็นพีชที่เข้ากับสภาพดินฟ้าอากาศของไทยและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ง่าย ในระยะต่อมาได้มีการขยายพันธุ์ปลูกกันอย่างแพร่หลาย

๑. สนับสนุน สนับสนุน สรุปรูป
๒. สนับสนุน สรุปรูป สนับสนุน
๓. สนับสนุน สรุปรูป สรุปรูป
๔. สรุปรูป สรุปรูป สนับสนุน
๕. สรุปรูป สนับสนุน สรุปรูป

๓๓. ข้อใดมีการใช้เหตุผลต่างกับข้ออื่น

๑. พ่อแม่ตั้งชื่อผมว่าลูกขุนุน เมื่อเด็ก ๆ ผมอ้วนตัวกลม
๒. วันนี้น้องมะนาวไม่ยอมไปโรงเรียน เธอเป็นหวัดงอมแงม
๓. ขนมอบ่อยของคุณแม่ชายดีมาก เธอมีเงินส่งหนูแต่งโมเรียนต่อ
๔. คุณชมพู่ได้ตำแหน่งนางงามประจำอำเภอ เธอสวยเด่นกว่าใครๆ
๕. เจ้ามิ่งคุณสุนัขของผมถูกคุณพ่อดุ มันแอบคาบถุงเท้าของท่านไปเล่น

๓๔. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดเป็นการแสดงทรรศนะ

๑) การออกกำลังกายเป็นประจำทำให้สุขภาพดี เพราะช่วยให้ระบบไหลเวียนเลือดดีขึ้น/ ๒) การแตกแขนงของหลอดเลือดทำให้เม็ดเลือดขาวหรือภูมิคุ้มกันเข้าสู่เนื้อเยื่อต่างๆ ได้ง่าย/ ๓) การออกกำลังกายยังเพิ่มระดับออกซิเจนในสมอง และกระตุ้นให้ร่างกายหลั่งสารเอ็นโดรฟิน/ ๔) ทำให้สมองสดใส ร่างกายกระปรี้กระเปร่า หน้าตาสดใส/ ๕) ทุกคนควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอโดยเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย

๑. ส่วนที่ ๑
๒. ส่วนที่ ๒
๓. ส่วนที่ ๓
๔. ส่วนที่ ๔
๕. ส่วนที่ ๕

๓๕. ข้อใดเป็นประเด็นโต้แย้งของข้อความต่อไปนี้

การประกาศใช้กฎหมายควบคุมสัญญาเช่าหอพักฉบับใหม่เป็นการรักษาผลประโยชน์ของผู้เช่า เนื่องจากที่ผ่านมาผู้ประกอบการเรียกเก็บค่าเช่าและเงินประกันล่วงหน้ามากกว่า ๑ เดือน และเก็บค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปาแพงกว่าอัตราปกติ แต่หลังจากการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ผู้ประกอบการได้ปรับตัวเพื่อหารายได้เพิ่ม ลดความเสี่ยงต่อการผิดสัญญาเช่า เช่น ขึ้นค่าเช่าและเงินประกัน ซึ่งผู้เช่าแม้จะจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟในอัตราปกติ แต่เมื่อรวมแล้วอาจต้องจ่ายเพิ่มสูงถึงร้อยละ ๒๐% ผู้เช่าที่มีรายได้ไม่พอที่จะไปหาที่อยู่ใหม่ก็จำเป็นต้องเช่าอยู่ต่อไป

๑. กฎหมายควบคุมสัญญาเช่าหอพักเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคควรมีหรือไม่
๒. กฎหมายควบคุมสัญญาเช่าหอพักฉบับใหม่เป็นผลดีต่อผู้เช่าจริงหรือไม่
๓. ผู้ประกอบการที่ขึ้นค่าเช่าและเงินประกันมีความผิดตามกฎหมายฉบับนี้หรือไม่
๔. การประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ทำให้ผู้ประกอบการมีความเสี่ยงมากขึ้นจริงหรือไม่
๕. การศึกษาผลกระทบก่อนบังคับใช้กฎหมายควบคุมสัญญาเช่าหอพักจำเป็นหรือไม่

๓๖. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดเป็นบรรยายโวหาร

๑) ปัง! เห็นผู้คนในห้องโถงวิ่งสับสนอลหม่านจนโกลาหลไปหมด / ๒) เสียงหวีดร้องดังสนั่นเหมือนตั้งใจประสานเสียงกัน/ ๓) บางคนพยายามวิ่งโครมๆ หาทางออกจากพื้นที่เพื่อเอาตัวรอด/ ๔) จนคนข่าวของที่วางเรียงรายบนชั้นกระจกหล่นแตกกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยเกลื่อนพื้น/ ๕) เจ้าหน้าที่ออกมาประกาศด้วยเครื่องขยายเสียงขอให้นั่งลงและอยู่ในความสงบ ทุกคนทำตาม

๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕

๓๗. ข้อความต่อไปนี้ใช้วิธีอธิบายตามแบบใด

ถ่อมตัว หมายความว่า พูดว่าตนมีความรู้ความสามารถหรือตำแหน่งการงานต่ำกว่าความเป็นจริงใน สังคมไทยนิยมคนที่ถ่อมตัวมากกว่าคนที่โอ้อวด เช่น แม้วิชัยจะได้รับรางวัลนักกีฬายอดเยี่ยมประจำปี แต่เขาก็มักถ่อมตัวว่าเป็นความบังเอิญ

๑. ชี้แจงตามลำดับขั้นตอน ๒. นิยามและใช้ตัวอย่าง
๓. เปรียบเทียบลักษณะและที่มา ๔. กล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำที่แปลกออกไป
๕. ชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

๓๘. ข้อเรียงความข้อใดเหมาะที่จะใช้ส่วนนำต่อไปนี้

“ปัญญาเป็นรัตนะของคนทั้งปวง” คำกล่าวนี้เป็นเครื่องเตือนสติให้คนทั่วไปประหลัดว่าความรอบรู้เปรียบเสมือนแก้วอันมีค่าประดับชีวิตคนเรา

๑. คุณค่าของมนุษย์ ๒. สติ สมาธิ ปัญญา
๓. ความรู้คือขุมทรัพย์ ๔. การแสวงหาความสำเร็จ
๕. วิชาการสร้างได้ด้วยตัวเรา

๓๙. เรียงความเรื่อง “วัดพระแก้ว” มีประเด็นของเนื้อเรื่องดังต่อไปนี้

๑. จิตรกรรมฝาผนัง
๒. สิ่งก่อสร้างภายในวัด
๓. ข้อควรปฏิบัติในการเข้าชม
๔. ประวัติการก่อสร้าง
๕. การประกอบพระราชพิธีที่สำคัญ

ข้อใดเรียงลำดับประเด็นของเนื้อเรื่องเรียงความข้างต้นได้ถูกต้องเหมาะสม

๑. ๒ ๑ ๕ ๔ ๓ ๒. ๒ ๔ ๕ ๑ ๓
๓. ๓ ๔ ๒ ๕ ๑ ๔. ๔ ๒ ๑ ๕ ๓
๕. ๔ ๓ ๑ ๒ ๕

๔๐. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดใช้ภาษาเหมาะสมกับรายงานเชิงวิชาการ

๑) ทุกวันนี้ข้าวไรซ์เบอร์รี่กำลังเป็นที่ชื่นชอบในหมู่คนรักสุขภาพ/ ๒) เพราะข้าวชนิดนี้เต็มไปด้วยสารอาหารและประโยชน์มหาศาล/ ๓) มีสารต้านอนุมูลอิสระที่ช่วยชะลอความเสื่อมของเซลล์/ ๔) หลายคนนึกว่าข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นของนำเข้าเพราะมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ/ ๕) จริงๆ แล้วเป็นฝีมือของคนไทยที่เอาข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และข้าวหอมนิลมาผสมข้ามพันธุ์กัน

๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕

๔๑. ข้อใดใช้ภาษาเหมาะสมกับการเขียนรายงานเชิงวิชาการ

๑. สีสันของผักผลไม้มาจากสารเคมีที่พวกเราเรียกกันว่าสารพิษเคมี
๒. สารประกอบธรรมชาติประเภทนี้ร่างกายไม่สามารถสร้างได้ ต้องได้รับจากพืชเท่านั้น
๓. สารพิษเคมีเป็นที่รวมของสารต้านอนุมูลอิสระที่วิเศษสุด
๔. สารพวกนี้ทำให้ผักผลไม้มีสี กลิ่น แล้วก็รสแบบเฉพาะตัว
๕. ทุกวันนี้พบเจอสารพิษเคมีดังกล่าวมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ชนิด

๔๒. ประกาศต่อไปนี้ขาดส่วนประกอบใด

ประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ให้นักศึกษาใหม่ ชั้นปีที่ ๑ ทุกคนมารับคู่มือนักศึกษาได้ที่ฝ่ายทะเบียนฯ
สำนักบริการการศึกษา ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

๑. สถานที่ ๒. ระยะเวลา ๓. จุดประสงค์ ๔. ผู้ออกประกาศ ๕. ขั้นตอนการปฏิบัติ

๔๓. ข้อความต่อไปนี้ผู้พูดมีเจตนาตรงกับข้อใด

“ไม่เข้าใจคนที่ไม่คิดจะพัฒนาตัวเอง คิดแต่จะทำงานผ่านไปวันๆ ย่ำอยู่กะที่อย่างนี้มาก็ปีแล้ว”

๑. ถาม ๒. ตำหนิ ๓. โต้แย้ง ๔. แนะนำ ๕. ตรวจสอบ

๔๔. ข้อใดเป็นคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่นักเรียนพูดกับอาจารย์เพื่อขอไม่เข้าอบรมผู้นำเยาวชน

๑. หนูไม่ได้ต้องการเป็นผู้นำนี้คะ หนูชอบเป็นคนธรรมดา หนูไม่อยากเข้าอบรมคะ
๒. ผมว่าเปลืองงบประมาณเปล่าๆ ภาวะผู้นำเกิดขึ้นในตัวแต่ละคน ฝึกกันไม่ได้หรอกครับ
๓. ผมมีภาระสำคัญทางบ้าน ขอความกรุณาเลือกเพื่อนคนอื่นเข้าอบรมแทนผมก่อนในปีนี้
๔. ยิ่งไงๆ หนูคงอบรมไม่ผ่านหรอกคะ อาจารย์ก็รู้ว่าหนูไม่มีสมาธิ แล้วเลือกหนูทำไมคะ
๕. ผมไม่ชอบการฝึกผู้นำด้วยวิธีการอบรม ผมขอบายเถิดครับ ใครอยากเข้าก็ทำตามใจเขา

๔๕. คำที่มีรูปวรรณยุกต์ในข้อใดใช้รูปวรรณยุกต์กับเสียงวรรณยุกต์ตรงกันทุกคำ

๑. โอ้ลูกเอ๋ยเคยนอนแต่ก่อนไร ๒. อยู่นี้ก่อนเถิดนะเจ้าอย่าเศร้าใจ
๓. จักจั่นเจ็ยร้องริมลงใน ๔. ด้วยหน่อเนื้อนี้กรักเป็นหนักหนา
๕. เอาลูกอ่อนซ่อนไว้เสียในห้อง

๔๖. คำในข้อใดใช้พยัญชนะสะกดตรงตามมาตราตัวสะกดทุกคำ

๑. โภชนบำบัด คือ การใช้อาหารและความรู้ด้านโภชนศาสตร์รักษาโรค
๒. เพื่อป้องกันการขาดวิตามิน และเกลือแร่ที่จำเป็นต่อร่างกาย
๓. ทำให้อวัยวะของผู้ป่วยทำงานเป็นปกติ และเผาผลาญได้ดี
๔. เพื่อคงไว้ เพิ่มหรือลดน้ำหนักให้อยู่ระดับปกติ
๕. จึงควรให้ผู้ป่วยกินให้เหมาะกับโรคในแต่ละมือ

๔๗. ข้อความต่อไปนี้มีคำที่มีอักษรนำกี่พยางค์

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหัวหน้าทีมภาครัฐ เสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนโดยร่วมมือกับองค์กรเอกชนซึ่งสนับสนุนด้านบุคลากรในสังกัดที่เป็นผู้นำคนรุ่นใหม่ มาร่วมพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนโครงการพระราชารัฐ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

๑. ๕ พยางค์ ๒. ๖ พยางค์ ๓. ๗ พยางค์ ๔. ๘ พยางค์ ๕. ๙ พยางค์

๔๘. ข้อใดใช้คำลักษณนามผิด

๑. เจดีย์องค์ใหญ่มีเปลือกหอยฝังอยู่รอบฐาน
๒. แต่ละปีมีพายุกัดฟันหลายลูกพัดผ่านหมู่เกาะนี้
๓. ทางหลวงแผ่นดินสายนี้สิ้นสุดที่จังหวัดเชียงราย
๔. เตารีดไฟฟ้าเตานี้น้ำหนักเบาแต่ก็ยังรีดได้เรียบดี
๕. บทความหลายเรื่องเสนอประเด็นเกี่ยวกับการลดโลกร้อน

๔๙. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดมีคำที่สะกดไม่ถูกต้อง

๑) ความเสียหายและความสูญเสียจากปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติที่สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ/ ๒) เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าผลที่เกิดตามมาจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ / ๓) การเกิดพิบัติภัยธรรมชาติที่มีความถี่และความรุนแรงมากขึ้น/ ๔) อุบัติภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งทำให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก/ ๕) เช่นกรณีการเคลื่อนตัวของคลื่นความเย็นจากขั้วโลกเหนือเข้าสู่ประเทศแคนาดาเมื่อ ค.ศ.

๒๐๑๔

๑. ส่วนที่ ๑ และ ๓	๒. ส่วนที่ ๒ และ ๔
๓. ส่วนที่ ๓ และ ๕	๔. ส่วนที่ ๔ และ ๑
๕. ส่วนที่ ๕ และ ๒	

๕๐. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดใช้ผิดความหมาย

๑. บ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นอย่างร้ายกาจจนชาวบ้านทนไม่ไหว
๒. เด็กๆ สามชรุ่นนักเรียนเอี่ยมอ่องมาโรงเรียนวันเปิดเทอม
๓. ทางขึ้นถ้ำนี้ทั้งรกทั้งชันเอากการ เวลาเดินขึ้นไปต้องระวังให้มาก
๔. ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้ข้าวในนาเสียหายเกือบหมด
๕. สมหวังเป็นหัวใจชวนเพื่อนไปเรียนดำน้ำช่วงปิดภาคเรียน

๕๑. คำในข้อใดใช้ได้ทั้งความหมายตามตัวและความหมายเชิงอุปมาทั้ง ๒ คำ

๑. เกี้ยวก้อย ทำใจ	๒. เลือดเย็น ยื่นมือ
๓. กัดฟัน เจ้าของ	๔. กัดซี่ กัมหน้า
๕. ขึ้นสมอง ตีเสมอ	

๕๒. สำนวนในข้อใดมีความหมายว่า “ คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวานทำให้ตายใจอาจเป็นโทษเป็นภัยได้”

๑. น้ำนิ่งไหลลึก	๒. น้ำเย็นปลาตาย
๓. ผ่อนสั้นผ่อนยาว	๔. พูดดีเป็นศรีแก่ปาก
๕. พูดคล่องเหมือนล่องน้ำ	

๕๓. สถานการณ์ตามข้อใดมีความหมายตรงกับสำนวน “ เกลียดตัวกินไข่”

๑. เธอไปเอาเครื่องคอมพิวเตอร์วิชัยมาโชว์ทำไม ไหนว่าไม่ชอบหน้าเขาไง เกลียดตัวกินไข่ขณะนี้
๒. นิตยาเกลียดปลาเค็ม เลยซื้อปลาทูทอดมันมากินกับข้าวต้ม แบบนี้เรียกว่าเกลียดตัวกินไข่
๓. วิภาแพ้วข้าวเหนียวมูน เวลาสั่งข้าวเหนียวมะม่วงมากินกัน เธอก็มักกินแต่มะม่วง เกลียดตัวกินไข่นี่นา
๔. พลไม่ชอบกินขนมปังและผลไม้ คุณแม่จึงปั่นน้ำผักและผลไม้ให้ทุกวัน อย่างนี้เขาเรียกว่าเกลียดตัวกินไข่
๕. ศรีรังเกียจการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงในบ้าน แต่เธอก็ชอบไปเล่นกับสุนัขของเพื่อนบ้านเข้าทำนองเกลียดตัวกินไข่เลย

๕๔. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดเป็นประโยคสามัญ

๑) เต่าดาวพม่าเป็นเต่าอีกชนิดหนึ่งที่ทำได้ยาก / ๒) ความสวยงามของมันปรากฏบนกระดองด้วยรูปดาวอันเป็นเอกลักษณ์/ ๓) ความเข้มของสีกระดองจะผันแปรตามสภาพแวดล้อมอย่างน่าอัศจรรย์/ ๔) ผู้คนส่วนหนึ่งตามล่าเพื่อนำกระดองมาปรุงยาสมุนไพรบางชนิด / ๕) ปัจจุบันเต่าดาวพม่าลดน้อยลงจนไม่สามารถเพิ่มจำนวนได้เองตามธรรมชาติ

๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕

๕๕. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดไม่ประโยค

๑) วัฒนธรรมเป็นสมบัติของประเทศที่แสดงความเป็นตัวเรา / ๒) เป็นสิ่งที่ชาวไทยแต่โบราณสร้างและสืบมา/ ๓) การทำลายวัฒนธรรมส่วนใดส่วนหนึ่งย่อมทำให้วัฒนธรรมทั้งหมดเสื่อมลง/ ๔) การอนุรักษ์การพัฒนา และหน้าที่ในการสืบสานวัฒนธรรม/ ๕) การเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม คือ การป้องกันการทำลายวัฒนธรรม

๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕

๕๖. ข้อใดเป็นประโยค

๑. ความยั่งยืนในการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมและขยะชุมชน
๒. การที่ประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะจากภาคชุมชน
๓. แนวทางพัฒนาองค์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาขยะล้นเมืองของประเทศ
๔. โรงงานบริหารจัดการกากของเสียยุคใหม่ต้องไม่ก่อมลพิษต่อชุมชน
๕. เทคโนโลยีที่แพร่หลายโดยมีเป้าหมายลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๕๗. ข้อใดใช้ภาษากำกวม

๑. การปรับขึ้นค่าโดยสารแท็กซี่นั้นที่จริงมีการยกเรื่องนี้ขึ้นมาพิจารณากันหลายครั้งแล้ว
๒. ปัจจุบันนี้กรมศุลกากรอำนวยความสะดวกโดยไม่ตรวจสอบสัมภาระของผู้โดยสารทั้งหมด
๓. เกษตรกรนำเมล็ดทุเรียนพันธุ์ดีไปเพาะพันธุ์ทำเป็นต้นตอเพื่อใช้เสียบยอดทุเรียนพันธุ์ดีก่อนนำไปขาย
๔. การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในทะเลนอกจากเพิ่มประชากรสัตว์น้ำแล้วยังสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชนอีกด้วย
๕. สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภัยร้ายแรงบนท้องถนนคือการขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

๕๘. ข้อใดใช้ภาษากำกวม

๑. ปัจจุบันราคาน้ำมันสูงขึ้นส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย
๒. ผู้นำท้องถิ่นเตือนชาวบ้านให้ระวังโคลงข้างป่าออกหากินบริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าเขากระป๋อง
๓. ภูเขาไฟคิลาเวเกิตการปะทุครั้งใหญ่พ่นเถ้าถ่านและลาวาทำลายบ้านเรือนเสียหายกว่า ๘๐ หลัง
๔. ภาคใต้ของไทยมีฝนฟ้าคะนองเนื่องจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและอ่าวไทยกำลังแรงขึ้น
๕. เครื่องบินเช่าเหมาลำจากจีนขอลงจอดฉุกเฉินเนื่องจากเครื่องขัดข้องใกล้สนามบินกำแพงแสนจังหวัดนครปฐม ทำให้ผู้โดยสารบาดเจ็บ ๕ คน

๕๙. คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อใดสามารถใช้คำไทยแทนได้

๑. ไอเดีย ยูนิต ๒. ออกไซด์ ออนซ์
๓. เฮโมโกลบิน เฮอริเคน ๔. ไมล์ โครโมโซม ๕. อินซูลิน ฮอร์โมน

๖๐. ข้อความนี้ใช้คำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤตกี่คำ

แม้ไอโซนที่พื้นดินจะเป็นอันตราย แต่เมื่อสูงขึ้นไปในชั้นบรรยากาศ ชั้นไอโซนถือเป็นก๊าซที่บอบบางที่เราต้องรักษา เพราะไอโซนช่วยปกป้องโลกจากรังสีของดวงอาทิตย์

๑. ๔ คำ ๒. ๕ คำ ๓. ๖ คำ ๔. ๗ คำ ๕. ๘ คำ

๖๑. ข้อความต่อไปนี้ส่วนใดไม่มีคำสมาส

๑) คนเรามีวิวัฒนาการมาจากบรรพบุรุษเมื่อประมาณไม่เกิน ๑๒๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว/ ๒) ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์มนุษย์มีหลักฐานชัดเจนว่า/ ๓) คนเรารู้จักการขีดเขียนจารไว้ตามหน้าผาและผนังถ้ำกันมามากกว่า ๓๐,๐๐๐ ปี / ๔) หรือเมื่อครั้งคนเรายังเป็นมนุษย์โครมันยองแห่งยุคน้ำแข็ง/ ๕) ทั้งหมดนี้ก็เนื่องจากคุณสมบัติของมือและนิ้วที่ทำงานควบคู่กันอย่างน่าอัศจรรย์

๑. ส่วนที่ ๑ และ ๒ ๒. ส่วนที่ ๒ และ ๓
๓. ส่วนที่ ๓ และ ๔ ๔. ส่วนที่ ๔ และ ๕
๕. ส่วนที่ ๕ และ ๑

๖๒. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดต้องใช้เป็นคำซ้ำเท่านั้น

๑. อากาศขึ้นๆ ทำให้คนเป็นหวัดได้ง่าย
๒. ขนมน้ำเงินน้ำยาจะอ่อยน้ำยาต้องขึ้นๆหน่อยนะ
๓. ตอนแรกๆ ฉันก็คิดจะช่วยให้เขามาทำงานที่บ้าน
๔. พนักงานเรียงกล่องบรรจุผลไม้ซ้อนๆ กันในตู้แช่
๕. เมื่อคืนตำรวจจับคนเมาที่มาตะโกนปาวๆ อยู่หน้าหมู่บ้าน

๖๓. ข้อความต่อไปนี้มีการใช้คำซ้อนกี่คำ

ความทุกข์ของหมีในแถบเอเชียยังไม่หมดสิ้นไป องค์กรพิทักษ์สัตว์แห่งโลกยังทำงานเพื่อหยุดยั้งการทำทารุณกรรมหมีในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้หมีแสดงละครสัตว์หรือการบริโภคหมีในขณะที่มีหมีกว่า ๒๒,๐๐๐ ตัว ถูกกักขังไว้ในกรงแคบๆ ทุกตัวถูกเจาะรูคาไว้ที่ท้องเพื่อดูเอาน้ำดีของมันออกมาอย่างต่อเนื่อง

๑. ๓ คำ ๒. ๔ คำ ๓. ๕ คำ ๔. ๖ คำ ๕. ๗ คำ

๖๔. ข้อความส่วนใดไม่มีคำประสม

๑) ตลาดนัดยามเย็นแห่งนี้เป็นตลาดที่เปิดโล่ง/ ๒) ขายสินค้าและอาหารให้คนเดินได้ง่ายๆ
๓) ด้านบนมีร้านอาหารและเครื่องดื่มหลากหลาย/ ๔) ใครหิวก็ไปนั่งกิน อิ่มแล้วก็มาเดินกันใหม่/
๕) เพราะด้านล่างเป็นลานน้ำพุซึ่งเหมาะที่จะนั่งพักผ่อนน้อยเป็นอย่างมาก

๑. ส่วนที่ ๑ ๒. ส่วนที่ ๒ ๓. ส่วนที่ ๓ ๔. ส่วนที่ ๔ ๕. ส่วนที่ ๕

๖๕. พาดหัวข่าวข้อใดไม่มีการแสดงความคิดเห็น

๑. สร้างหุ่นยนต์ขจัดขยะพิษ ๒. ซ็อกน้ำมันแพงดันค่าครองชีพพุ่ง
๓. เหลืองนันทน์ “แท็กซี่เบนซ์” หูรูดแพง ๔. โล๊ะทิ้งอาหารเสริม ๑๐ ยี่ห้อฉาว ห้ามผลิต
๕. ทัพไทยศูนย์กลางขยะพิษ ขนจาก ๓๕ ประเทศ

๖๖. ข้อใดกล่าวถึงการเสียชีวิตของบุคคล

๑. ยักษ์ยกโทษลงนฤบาล ขอทำประจານ จงยั้งด้วยราชาทัณฑ์
๒. ข้ายินข่าวพ่อวายปราณ โดยทัณฑ์ประหาร บ แฉ้งประจักษ์มาเยือน
๓. ฝ่ายลิงเขี่ยนถามอสุรา ครั้นได้สัจจา ก็นำยุบลพุลพลัน
๔. เดิมจ่านองภัยมากมี กล่าวร้ายกลับดี บ เชิงจะขีดเชื้อใจ

๕. แม่ท่านสายธรมเสร็จไป จะปันราไชย พิภพกึ่งให้ปูนสนอว
๖๗. ข้อใดมีสิ่งปรากฏอยู่นอกพระราชวัง
๑. มีปราสาททั้งสามตามฤดู เสด็จอยู่โดยจินดาอัครมาลัย
 ๒. พระปรีศร์ซ้ายขวาอ่าโถง ท้องพระโรงรจนาหน้าหลัง
 ๓. พระแท่นแก้วกุดันบัลลังก์ กางกั้นเศวตฉัตรอยู่อตรา
 ๔. หอกลองอยู่กลางเวียงชัย แม่เกิดไฟไพร่ตีสัญญา
 ๕. ที่เสวยสรองคองคา ที่นั่งเย้นอยู่น้ำมนเทียรทอง
๖๘. คำประพันธ์ต่อไปนี้ผู้แต่งรังเกียจเรื่องใดมากที่สุด
- ได้เคืองแค้นแสนยากลำบากบอบ ไม่สมประกอบทรัพย์สิ้นก็ขัดสน
แม่นกลับชาติเกิดใหม่เป็นกายคน ชื่อว่าจนแล้วจงจากกำจัดไกล
๑. ความขัดสน ๒. ความลำบาก
 ๓. การเกิดใหม่ ๔. ความเคืองแค้น ๕. การพรากจากกัน
- ใช้คำประพันธ์ต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๖๙-๗๐
- ทั้งสิ้นคือเส้นทางที่สร้างได้ เพียงเธอใช้ความรักเป็นแรงขับ
ขับเคลื่อนความฝันอันระยับ ขึ้นอยู่กับเธอทุ่มเทมากเท่าใด
.. เหนื่อยแต่อย่ายอมท้อบนเส้นทาง ทุกก้าวอย่างยังวาดหวังยังเคลื่อนไหว
ความสำเร็จรอโอบกอดเธอไม่ไกล เพียงเธอใช้หัวใจรักช่วยผลักดัน
๖๙. คำประพันธ์ข้างต้นกล่าวถึงประเด็นใดเป็นสำคัญ
๑. ความรัก ๒. ความฝัน
 ๓. ความหวัง ๔. ความอดทน
 ๕. ความจริงใจ
๗๐. ศิลปะการประพันธ์ตามข้อใดปรากฏในคำประพันธ์ข้างต้น
๑. สัญลักษณ์ ๒. บุคคลวัต
 ๓. การเล่นคำ ๔. การหลាកคำ
 ๕. การเล่นเสียงหนักเบา
๗๑. ข้อใดไม่มีความเชื่อ
๑. เป็นเคราะห์กรรมจำพลัดพราก เอ็งพ้นจกเบญจเพศแล้วหรือหลาน
 ๒. แล้วทำผองอิทธิเจเข้าเจิมพักตร์ คนเห็นคนทักรักทุกวัน
 ๓. จึงอ่านอาคมคลังตั้งใจ สะกดให้นิทราทั้งธานี
 ๔. วันพฤหัสบดีนี้ตื่นักหนา อัยกาจะสอนหนังสือให้
 ๕. ลูกเอ๋ยเป็นกำพร้าพระบิดา สุริยวงศ์พงศาไม่เห็นพักตร์
๗๒. ข้อใดแสดงค่านิยม
๑. ถึงกุตตายภายหลังให้ลือชื่อ ว่าใจชื่อถือสัตย์บริสุทธิ์
 ๒. ประเพณีตั้งให้หลังหัก มันก็มักทำร้ายเมื่อภายหลัง
 ๓. อันเจ็บปวดวยด้อยทุกสิ่งมี ไม่เท่าที่เจ็บซ้ำระกำรัก
 ๔. คิดคะนึ่งถึงมิตรแต่ก่อนเก่า นิจจาเจ้าเหินห่างร้างพิสมัย
 ๕. ใครจะอยู่คู่ฟ้าทั้งตาปี ถึงพระศูลินทร์จันทร์ยอมบรรลัย

๗๓. คำประพันธ์ต่อไปนี้มน้ำเสียงอย่างไร

เสียดายสายสวาทโธ	อวารณ์			
รักพีมิโทษกรรม	กบ้นอง			
จำจากพรากพลัดสมร	เสมอชีพ เรียมเอย			
เลียนชดุดจทรวงตอง	แตกฟ้าผ่าสลาย			
๑. รันทด	๒. ซ่องใจ	๓. ปลงตก	๔. แค้นใจ	๕. กลัวเกรง

ใช้ข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๗๔ - ๗๕

๑. พระเต็ดดอกกาหลงประยงค์แย้ม	ให้ทรมวยใส่แชมมวยผม
๒. ออกเอยไม่เคยเดินไพร	เคยสำราญแต่ในพระบุรี
๓. กอพถุขารายทางหล่นใบผลัด	บ้างระบัดใบอ่อนออกเต็มต้น
๔. เห็นเล็บนางแบ่งบานตระการตา	เหมือนนขาโฉมงานทรมวย
๕. ดูดอกสร้อยฟ้าระย้าย้อย	เหมือนสายสร้อยประดับทรวงดวงสมร

๗๔. ข้อใดมีถ้อยคำที่แสดงอารมณ์

๑. ข้อ ๑ ๒. ข้อ ๒ ๓. ข้อ ๓ ๔. ข้อ ๔ ๕. ข้อ ๕

๗๕. ข้อใดมีสัมผัสพยัญชนะภายในวรรคเพียงอย่างเดียว ไม่มีสัมผัสสระ

๑. ข้อ ๑ ๒. ข้อ ๒ ๓. ข้อ ๓ ๔. ข้อ ๔ ๕. ข้อ ๕๒. ข้อ ๒

๗๖. วรรคใดไม่มีจินตภาพด้านความเคลื่อนไหว

๑. ทหารโจรรบรับบ้างดับไฟ	๒. บ้างอุดช่องสองข้างเอววางถัง
๓. ให้น้ำซังดาตฟ้าชลไหล	๔. ถึงจะทิ้งเพลงเผาสักเท่าไร
๕. ก็ไม่ไหม้สำเภาเสากระโดง	

๗๗. วรรคใดไม่มีคำแสดงจินตภาพด้านแสงสี

๑. เห็นเดือนหงายฉายแสงแจ่มกระจ่าง	๒. ต้องน้ำค้างซัดสาดอนาถหนาว
๓. น้ำกระเซ็นเป็นฝอยดูพร้อยพราว	๔. อร่ามราวเพชรรัตนจรัสสาย
๕. เขาจุดโคมสายระยงสว่างไสว	

๗๘. คำประพันธ์ต่อไปนี้ใช้ภาพพจน์ตามข้อใด

สูงระหงเพรียวเรียวรูศ	งามละม้ายคล้ายอุฐกะหลาป่า
พิศแต่หัวตลอดเท้าขาวแต่ตา	ทั้งสองแก้มก็คล้ายดังลูกยอ
๑. อุปมา	๒. อุปลักษณะ
๓. สัญลักษณ์	๔. สัทพจน์
๕. บุคคลวัต	

๗๙. ข้อใดเป็นคำถามเชิงวาทศิลป์

๑. ชีพระหัตถ์ถึตรัสบอกพระน้องรัก	ประหลาดนักสัตว์นี้มันชื่อไร
๒. เมื่อครั้งโฉมงามอยู่ลงกา	ได้เห็นอสุราหรือหาไม่
๓. ทั้งสองเฝ้าพงศ์ผู้ใด	จงแจ้งไปโดยสัจจา
๔. ครั้งนี้มีชู้ก็เหมือนชู้	กรรมของตัวจะโกรธโทษใครได้
๕. ธนศิลป์ศักดิ์ดาวิชาการ	ใครเป็นอาจารย์สั่งสอนมา

๘๐. ข้อใดเป็นแนวคิดของคำประพันธ์ต่อไปนี้

งาสารฤห่อนเหียน	หุดคีน
ค้ำกล่าวสาธุชนยีน	อย่างนััน
ทุรชนกล่าวคำฝีน	คำเล่า
หัวเต่ายาวแล้วสั้น	เล่าลึ้นทรชน

๑. ทุกคนควรทำตามอย่างคนดีที่ยึดมั่นในคำพูดของตน
๒. คนซุ่มมักจะใช้คำพูดทำเล่ห์หลอกล่อให้คนอื่นหลงเชื่อ
๓. คนชั่วพูดอย่างใดอย่างหนึ่งออกไปอาจเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้
๔. คำพูดของคนดีเปรียบเหมือนงาช้างที่งอกยาวแล้วไม่กลับสั้นได้อีก
๕. คำพูดของคนชั่วเปรียบเหมือนกับหัวกระเต่าที่ยืดออกและหดเข้าในกระดองได้

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อรรถากร. (๒๕๑๙). **คติชนวิทยา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (เอกสารการนิเทศ
การศึกษา ฉบับที่ ๑๘๔ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู).
- จงชัย เจนหัตถการกิจ. (๒๕๕๑). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๗ กรุงเทพฯ : ธนาเพรสจำกัด
- เดือน พรหมเมศ. (๒๕๔๙) **เกมปริศนา เล่นภาษา เล่นคำ**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง นิมมานเหมินท์ (๒๕๓๗) “**นิทานพื้นบ้าน**” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๘**
เล่มที่ ๑ หน่วยที่ ๒ หน้า ๕๖-๑๒๘ นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (๒๕๓๑). **วัฒนธรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์.
- สมเกียรติ รัชมณี. (๒๕๕๑). **ภาษาวรรณศิลป์**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (๒๕๔๙). **เจมจันทน์กัสดาล:ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ
โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารใช้สำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียนเท่านั้น
- ทั่วราชอาณาจักร -